ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,
'ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՅԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՅԷ ՏԱ'ԻՐ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER,** American Bible House, Constantinople.

ՃԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՐՏ 5, 1910. Ն՝ 10

ԷՋՄԻԱԾԻՆՏԷ ԷՐՄԷՆԻԼԷՐԻՆ ՈՒԼՈՒ ՔԻԼԻՍԷՈՒ

اوەداپر هفتەلق غزتە — درسعادتده بابل هاوسده — مدیر مسئول ـ صمویل ق. هاروتیونیان

ԳԻՆԸ՝

Ամբողջ տարի 40 Ղրշ.
Ամբրիգա իշուն 2 Ֆօլ.
Ինկիլթերրա „ 8 Շիլին
Մեամ. սաիրե „ 10 Ֆրնգ.

Էլատն Նուսխէսի 40 փր.

Ի՛լան-թ գըյմէթլէրի մի՛թէսիլ

ԱՒԵՏԱԲԵՐ

ԷՐՄԷՆԻՃԷ

ԳԼԷ ԷՐՄ. ՀՕՒՐՕՒՖԱԹԸ ԻԼԷ ԹԻՒՐՔՃԷ

ՀԱՏԹԱԼԸԳ ԴԱՋԷԹԱ

Միւ՝էլլիֆլէր Հ. Մ. Ալէն
Հ. Ս. Պարնըմ
Ց. Գ. Գրիգորեան
Մ. Միճնասեան

Պայպըլ Հաուս,
Տէր է Սա՝ատէթ, Թիւրքիա

THE AVEDAPER

A WEEKLY PAPER

ARMENIAN, ARMENO-TURKISH.

EDITORS H. M. ALLEN
H. S BARNUM
H. K. KRIKORIAN
M. MINASSIAN

American Bible House
Cons/ple, Turkey

TERMS

An. Subscrip.	Ps. 40
U. S. A.	$ 2
England	Shils. 8
Other countries	Frs. 10

Single Copy 40 Paras

Advertising rates on application

Պէտք կէնդրէլէն էլիոպլար. Բրէսպոսը իւէնճէ ըսոհորը։ Միւ՝էլ. Խարամպաս Ի. Պօսթանճը օղլու։ 423 սահիֆէ։ Ց. Մատթէոսեան մաթպա՝ասընտա թասպ՝ օլունմուշ տըր։

Մէրքեզ արքադաշը. Էրմէնիճէ թէքէլիւմ էտէնլէր իչիւն Արապի հուրուֆաթլա Թիւրքճէյի էօյրէտէն իլք տէրս քիթապը տըր։ Մուհարրիրի Աղեքսանդր էֆ. Գալճեան ֆիյ. 100 փարա։

Փետր. 15/28, 1910,

ԱՐԲԱՖԻՃԷ. Էսհ միւպէտ. գինտը.	Լ. Օ.	103	35
Շ. Տէմիր Եօլ. Թահվ.	» Ֆրգ.	212	25
Ա. Գրէտի Ֆոնսիյէ Էժիզսիէն	»	320	50
Բ. » » »	»	269	
Պանդ Նասիոնալ տը Կրէս	»	425	

Մէճիտիյէ	ՂՐշ.	108	7	Գրըմից ՂՐշ.	50
Մէթալիք	ՂՐշ.	100		Լիրա Ինկլիզ »	110 5
Կիւմիւշ ուֆգ.	»	104	35	Կմշ. Ճեթ. Ճսը »	59
Նափոլէօն		87	17	Գարպոն գա՝իմէ	8 59

ԹԻՒՃԱՐԻՑԷ

1910 Փետր. 13/26

Պոլսոյ օգդա		փրյ.
Անատօլու սէրթ		$52\frac{1}{2}$-53
» Բ.		50-51
Ոն չուվալ		ՂՐշ.
Գըրմա պիրլինճի		$94-95\frac{1}{2}$
Վարնա		96-98
Մարսիլիա		94-95
Սրբա օգդա		փր.
Անատօլու Ալա		36-37
« Բ.		35
Թունա քիլէ		$15\frac{1}{4}$
Ֆոսոլա	100	օգդա
Սէլանիք		230-235
Թրապզօն		190-195
Նոխոսպ		օգդա փր.
Պալքէսիր		65
Պիղա		77-78
Սիւրիա		65-66
Սոսամ		օգդա փր
Մէրսին		110

Լիրա 100 ՂՐշ.տան

Շեւէր գանթար ՂՐշ.

Թրիէսթէ	117
Ռուս	—
Գոհվլ 100 օգ.	$6-7\frac{1}{5}$ լր.
Փէրէնճ չուվալը	ՂՐշ.
Մըսըր	88-93
Բանկօն	117
Ճափօն	140-155
Ռիզօն ֆր.	$48\frac{1}{2}$
Կաղ չիֆթ թէնէ.	ղ.
Ռուս, փիացամըզիչին	28
Թէֆթէյ օգդա	ՂՐշ.
Լենդարէ, Եօզ.	$17\frac{1}{2}$-18
Եէն օգդա	ՂՐշ.
Անատօ. գըրիմա	$7-7\frac{1}{2}$
Փոֆդ. Պլքսիր օգ.	$8\frac{1}{2}-8\frac{3}{4}$
Ատանա	$8-8\frac{1}{4}$
Աֆյոն օգդա	ՂՐշ.
Գոնիա	200
Մալաթիա	214-218

ԱՒԵՏԱՐԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՑԷ,
'ԻԼՄԻՑԷ, ՊԷՑԹԻՑԷ ՎԷ ՍԻՑԱՍԻՑԷՅԷ ՏԱ'ԻՐ ԳԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԻԼՏ 53. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՐՏ 5, 1910 Ն՝ 10

ՊԷՆՏ Ի ՄԱԽՍՈՒՍԱՐ

ՆԷ՞ ԵԱՓԱԼԸՄ
(Ց. Գ. Գ.)

ՊՈՒ կիւնլէրտէ Մուշտան, Տիյարպէքիրտէն, Ուրֆատան, Պիրէճիքտէն, Մար'աշտան, Իսքէնտէրունտան վէ պա'զը սա՞իր եէրլէրտէն ըէաքսիոնէրլէրին Խրիսթիյանլարը թէհտիտ էթմէլէրի իշիտիմիշ տիր։ Պու թէվաթուրլար պիլա շիւպհէ մէզքիւր մահալլարըն Խրիսթիյան էհալիսինէ պա'իս ի քէտէր ու էնտիշէ օլմուշ տըր։ Պու խապէրլէր Տէրիսա'ատէթտէ իշիտիլիր իշիտիլմէզ, մէրքէզի հիւքիւմէթտէն օ մահալլէրէ շէտիտ վէ գաթ'ի թա'լիմաթ կէօնտէրիլմիշ վէ ֆիքրլէրի թախտիշ էտէն պու նէվ' հալլէրէ վէ թէվաթուրլարա ասլա սէպէպիյէթ վէրիլմէմէսի թէնպիհ էտիլմիշ տիր։ Պու թա'լիմաթ վէ թէնպիհաթըն ճիտտի վէ հագիգի օլտուղընա էմին իզ։ Լաքին «Կէօզ կէօրտիւյիւնտէն զօրզար» զարպը մէսէլինին ֆէհվասընճա, էհալինին տէ միւզթարիպ օլարագ «Նէ՞ եափալըմ» տեյիւ մէրագ վէ իշթիյագլա սիւ՞ալ էտէճէյի տէ թապի'ի տիր։ Պունտան էվվէլ պաշգա պիր սըրատա տէտիյիմիզի թէքրար էտէրէք, շիմտի տախի տիյարը էճնէպիյէյէ հիճրէթ էթմէնին քեարը 'ագիլ օլմատըղընը թէ՞եիտ էտէրիզ։ Տիկէր թարաֆտան մէմլէքէթիմիզին ղայէթ նազիք պիր հալը պուհրանտան կէչմէքտէ իտիյինի տէ ինքեար էթմէյիզ։ Հիւքիւմէթ ի հազըրէնին ճիտտիյէթինէ էմին օլտուղըմըզ կիպի, անըն պիր թագըմ պէօյիւք միւշքիլաթլէ օղրաշըղընտա տա շիւպհէ ճա՞իզ տեյիլ տիր։ Կիրիտ վէ Եունանիսթան մէս՞էլէսի, Պուլկարիսթան մէս՞էլէսի, Պալգանլար մէս՞էլէսի, վէ սա՞իր խարիճի մէսա՞իլ ի մուհիմմէ մէյտանտա պուլունուպ, անլէրին եիւզիւնտէն ուֆուգ կեահ մուհարէպէ պուլուԹլարը իլէ իհաթա էտիլմէքտէ, կեահ աչըլմագտա տըր։ Պու խարիճի միւշքիլաթ իլէ պէրապէր տախիլի միւշքիլաթը տա ունուԹմամալը իզ։ Տախիլի մէմլէքէթտէ մէշրուԹիյէթի վէ անըն մէնաֆի'ինի անլամայան, հաթթա տինի թէ'ասսիւպ վէ ճէհալէթ իլէ, վէ մէնաֆի'ի չախսիյէ իլէ իտարէ օլունան սընֆ սընֆ էհալինին մէվճուտ պուլունտըղը տա հազիգաթ տըր։ Մէրքէզի հիւքիւմէթ պու մուխալիֆ գուվվէթլէրէ տէ մուգավէմէթ էտիպ, սէֆինէ ի վաթանը պու սարի գայալար արասընտան սէվգ էթմէյէ մէճպուր պուլունույօր։ Կէնճ Թիւրքիանըն ասայիշ վէ սէլամէթ թարաֆընտան օլուպ, հէր կէօնէ իղթիշաշ վէ ինթիզամսըզլըղընմէն'ինէ ճիտտէն չալըշտըղընա միւթմէին օլապիլիր իզ։ Լաքին մա'ազ Ալլահ պիր մուհարէպէ վուգու՝ պուլսա, եա պիր եօլ իլէ մէրքէզի հիւքիւմէթ զա'իֆլէնսէ, օ զէման *մէմլէքէթի թէհտիտ էտէն միւշքիլաթ իշինտէն նա՞սըլ չըգաճաղըզ։ Պիզ շիմտիտէն նէ՞ եափմալը իզ վէ նա՞սըլ մու'ամէլէ էթմէլի իզ։ Պու պիզիմ իշիւն էհէմմ պիր սիւ՞ալ տըր։

Էվվէլա, հիւքիւմէթ ի հազըրէյէ քեամիլէն ի'թիմատ էտիպ, հէր քէս քէնտի իզթիտարըմըզ տա՞իրէսինտէ անա մու'ավէնէթ էթմէքտէ օլմալը իզ։ Ումուրը հիւքիւմէթին իտարէսինտէ հէր կիւն սայքի հէր տա՞իրէտէ գուսուրլար էտիլտիյինի կէօրմէքլէ պէրապէր, պու հիւքիւմէթի հէր տա՞իրէտէ թէչվիզ էթմէքլիյիմիզ վաճիպ իտիյինէ էմին իզ։ Պա'զը մէ՞մուրլարըն պա'զը 'անասրրա տիկէրլերտէն զիյատէ միւսա'ատէլի պուլունմասը, եախոտ պա'զըլարըն տինի եա միլլի թէ'ասսիւպլէ իշլէմէլէրի, եախոտ նիչէ սըրալարտա հագգ ու 'ատալէթին քեամիլէն մէվզը' ի իճրայա գօնուլմամասը, վէ էմսալի հալլէր պիզի մէ՞յուս զըլմամալը տըր։ «Կէօչ կիտէ կիտէ տիւզելիր»։ Վէ իշլեր շիւպհէ իլէ տէ-

յիլ, տանա զիյատէ էմնիյէթլէ թէրվիճ էտիլէպիլիր։ Պու նոգթա ի նազարտան Ս. Փաթրիգին քէնտի իսթի'ֆասընը կէրի ալըպ իչին պաչընա կէչմէսի, Ատանատա վալինին վէրտիյի զիյաֆէթ սոֆրասընին պաչընտա 'անասըր ը մուխթէլիֆէնին պիրի պիրիյէ պարըշարադ կէրէք վալի փաշայա, կէրէք 'ումումի հիւքիւմէթէ էմնիյէթ վէ սատագաթ իպրազ էյլէմէլէրի, պունլար ճէսարէթպախչ վազ'ալար տըրլար։ Տիկէր թարաֆտան փարլամէնթոտա վէ փարլամէնթոտան տիշարտա պա'զը Խրիսթիյան մէպ'ուսլարընը, եախոտ սահիպի նուֆուզ զէվաթընը փէք միւնասիպ օսմայան սուրէթտէ ճէմ'իյէթի եախոտ Հիւքիւմէթի մու'ամալէ էթմէլէրի պիզճէ եէրսիզ վէ պա'իս ի զիյան կէօրիւնմէքտէ տիր։ Պու մէմլէքէթ պէօյիւք պիր ինգլիզ վէ պուհրան զէմանընտան կէչմէքտէ ի-քէն, հալ ու քէյֆիյէթլէրի վէ մուհիթի էյի հիսապ էտէրէք անա կէօրէ հիւքիւմէթի մէվճուտէյի միմքին օլան հէր թարիդլէ թէշվիզ վէ թադվիյէ էթմէք էն զիյատէ քեար ը 'ադիլ տիր։

Պունտան ազ էհէմմիյէթի հա'իզ օսմայան պիր վազիֆէմիզ տէ հէր մահալտէ պուլունան 'անասըր ը մուխթէլիֆէնին պիրիպիրլէրիյլէ հիւսն ի իրթիպաթ վէ ի'թիլաֆ իլէ կէչինմէյէ չալըշմալարը տըր։ Պունընլա մագսէտիմիզ սալթ իթթիհատ վէ թէրագդը ճէմ'իյէթի ա'զալարը վէ եալընըզ հուրրիյէթ թարաֆտարանը իլէ հիւսն ի 'ալագատա պուլունմաղը թավսիյէ էթմէք տէյիլ տիր։ Պու լազըմ իսէ տէ, քեաֆի տէյիլ տիր։ Վագ'ա պիզ, էրմէնիլէր, թապի'ի պիր սուրէթտէ հուրրիյէթ վէ մէշրուրթիյէթ թարաֆտարանը իզ։ Լաքին նէ պիզիմ, նէ տէ Թիւրք հուրրիյէթ թարաֆտարանընընն «րէակսիոնէր» եախոտ «միւթ'ասսրպ» թէսմիյէ օլունան սընֆ իլէ պօզուշմասը եա մութլագա անլէրէ մուխալիֆ պիր վազ'իյէթ թուրմասը տօղրու տէյիլ տիր։ Մէմլէքէթիմիզտէ ճէհալէթ սէպէպինտէն միւթ'ասսրպլար չօգ իսէ տէ, հագիգաթը հալտէ «րէակսիոնէրլէր», եա'նի 'Ապա իւլ Համիտ կիպի պիր միւսթէպիտ իսթէյէնլէր, եախոտ մէշրուրթիյէթին գալտըրըլըպ իսթիպտատըն կէրի կէլմէսինի իսթէյէնլէր զանընմըզճա չօգ եօգ տըր։ Էհալինին իշլերի կիւճլէրի սըրասընտա, դազանճլարը եօլունտա, մէմլէքէթտէ սէրվէթ ու թիճարէթ մու'ամմէր հալտէ պուլունուրսա, արամըզտա մէշրուրթիյէթ իսթէմէյէնլէր փէք նատիր պուլունաճաղ տըր։ Պու սէպէպտէն պիզ հէր չէհր վէ գասապատա 'անասըր ը մուխթէլիֆէյի մուհազպէթ վէ իթթիհատա կէթիրէն վասըթալար տիւշիւնմէլի իզ։

Պու եազընտա 'Այնթապտան ալտըղըմըզ պիր մէքթուպտա չէօյլէ եազըմըշ իտի. «Պուրա Իսլամլարը Իթթիհատ վէ Թէրագդը ճէմ'իյէթինին տէլալէթ վէ նազարէթի թահթընտա քէնտի ֆուգարալարընա մահալլէ մահալլէ ի'անէ էյլէմէք իչին պու կիւնլէրտէ ճիտտի թէչէպպիւսաթ վէ զայրէթտէ պուլունուսյօրլար, պօլ պօ վէրիյօրլար, վէ պիր գաչ կիւնէ գատար թէվզի' ի ի'անէյէ տէ պաչլանաճաղը մէ'մուլ տըր։ 'Պու պապտէ Իսլամ, Խրիսթիյան միւթթէֆիքլէն իչլէյօրլար, միւթթէֆիքլէն վէրիյօրլար, միւթթէֆիքլէն տէ տաղըտաճաղլար։» Իչթէ իմթիսալա չայան միւսիպ վէ միւֆիտ պիր թէրթիպ։ Կէչէն կիւն կէտիք փաչատաքի Ամէրիգան մէքթէպինտէ պիր գօնսէր վէրիլտի։ Թէրէննիւմ էտէն խանէնտէկեան Իսլամ, Խրիսթիյան չօճուգ-լարտան 'իպարէթ օլտըղը կիպի, սամի'ուն տախի Իսլամ վէ Խրիսթիյանլարտան, փօլիս։ սիվիլ, չափգալը, պէյազ սարըգը վէ ֆէսիլէրտէն 'իպարէթ իտի։ Պու նէվ' միւլագաթ վէ միւշարէքէթլէր իլերուտէ 'անասըր ը մուխթէլիֆէնին պիրիպիրլէրինէ տիւշմէլէրինին իհթիմալընը թէնզիլ էտէր։

Պու նէվ' ի'թիլաֆ վէ իթթիհատա սա'յ էթմէք սալթ Խրիսթիյանլար իչիւն տէյիլ, Իսլամլար իչիւն տախի էլզէմ տիր։ Շայէտ Էվրօփա հուտուտընտա մուհարէպէ զուհուր էթսէ պիլէ, սա'իր տէվլէթլէր իլէ վուգուտ' պուլաճաղ մուհարէպէնին մէմլէքէթին հայաթընա վէ վաթանըն թէմամիյէթինէ միհնիլք պիր տարպէ սուրէթինի ալամասընընն եէկեանէ չարէսի տէրունի մէմլէքէթտէ ասայիշ վէ սիւքիւնիւն թէ'մին էտիլմէսի տիր։

Վագ'ա պու չէյլերի պէլքի պիր թագըմ ճահիլ կէօչէպէ, 'աչիրէթլէր անլամազ իսէլէր տէ, չէհրլերտէ վէ գասապալարտա սաքին օլան Թիւրք էհալի անլայարագ, 'անասըր ը մուխթէլիֆէնին իթթիհատընը թահքիմ վէ թէ'մին էթմէյէ հէր ճիհէթտէն չալըշըլըրսա, օ զէման հէմ պու տիյարընը իսթիգպալընը, հէմ տէ մէշրուրթիյէթին պագասընը թէ'մին էթմիշ օլուրլար։

ՈՒՖՈՒԳ

(Հ. Մ. Ալէն)

Դէնվերը քոլորէնիօնընը բէսմ է էշ-շարը. Փեար. 21է միւսատրֆ Փազար էրթէսի կիւնիւ Ղնֆի Դրալ Էտուրրա քէնտինին տէվրէ ի հիւքիւմէթինտէ 'ադտ ը իհթիմա' էտէն Յիւնճիւ փարլամէնթոնընը բէսմ ի քիւչատընը իհրա էթմիշ տիր։ Ինկիլթէրրատաքի պուհրան ը հազրրա պինա'էն, պու վազ'այա ֆէվգէլ'ատէ պիր մէրագլէ ինթիզար էտիլմէքտէ իտի։ Վէ լաքին նութգը իֆթիթահի օգունուպ տա մէրասիմ ի միւ'թատէնին իճրասը

րէսիտէ ի հատտ ը խիթամ՝ օլունճա, հէր քէսին իւ-
միտինին պօշա չրգմրշ օլտրղը 'այան վէ աշիքեար
իտի։ Նութգ ը իգթիթահի գրսալրղը, տա՛իրէ ի
պահսընին տարլրղը վէ պիր չօգ այլարտան պէրու
նազար ը տիգդաթ ճէլպ էթմիշ օլան պիր մատտէյէ
տա՛իր գուլլանըլան լիսանին մուղլագլրղը ճինէ-
թիյէ չայան ը տիգդաթ իտի։ Պու նութգ իքի խա-
պէր վէ իգատէյի հալի իտի. պունլարտան պիրիսի
Ինկիլիթերրանին պիճիւմէ տէվլէթլէր իլէ միւնա-
սէպաթինին եօլունտա օլտրղը, Ղնճիսի տախի
Մայիս այինտա Ճէն. Աֆրիգա Ինկիլիզ միւս-
թա՛մէրաթինին պիր հիւքիւմէթ թահթինտա պիր-
լէչերէք եէքվիւճուտ օլաճագլարը վէ Փրէնս տը
Կալին Կիւզիւն Միւթ. Ճէն. Աֆրիգանին իլք փար-
լամէնթօսընին ըէսմի քիւչատընը իճրա էտէճէյի
տիր։ Սէնէ ի աթիյէ մուխամմէնաթ ը մալիյէ-
սինտէն պահս օլունուր իքէն, ինչա՞աթ ը պահրի-
յէյէ մախսուս մէսարիֆաթին խայրճա թէզեիտ
էտիլէճէյինէ խուսուսի նազար ը տիգդաթ ճէլպ է-
տիլմիշ տիր։ Նութգին իշպու 'իպարէսի միւտա-
ֆա՛ա՛ի միլլիյէ իչիւն թէտապիր ի միւ՛էսսիրէ իթ-
թիխազ օլունմասընը իլթիզամ վէ իտտի՛ա էթմիշ
օլան Մր. Պալֆուր իլէ սա՛իրլէրճէ մէմուունիյէթ ի
'ազիմէյէ պա՛իս օլմուշ օլմալը տըր։ 'Ազըպէթ
նութգին էն սոն 'իպարէսինտէ էլեէվմ Ինկիլիզ միլ-
լէթինին փիչ ի նազարընտա պուլունան վէ Գանուն ը
Էսասիյէ մախսուս օլան պէօյիւք մէս՝էլէյէ տա՛իր
պէրվեճճ ի աթի իտարէ ի լիսան օլունույօր. «Թէճ-
րիպէ ի ախիրէ գուվվէ ի թէչրի՛իյէնին իքի չու՛պէսի
արասընտա գուվվէթլի իխթիլաֆաթ ը էֆքեարտան
նաչի մուհիմմ միւչքիլաթ մէյտանա չըգարմըշ տըր։
Մէպ՝ուսան մէճլիսինին ումուր ը մալիյէտէքի ղայր ի
միւնդասիմ հիւքմ՝ ու նուֆուզընը վէ ումուր ը
թէչրի՛իյէտէքի թէֆէվվիւգինի թէ՝մին մագսէտիյլէ,
ասլզատէկեան վէ մէպ՝ուսան մէճլիսլէրի արասընտ-
աքի միւնասէպաթը թա՛ենին իչիւն միւմքին
մէրթէպէ սիւր՝աթլէ սիզ թէքլիֆլէր 'արզ էտիլէ-
ճէք տիր։ Պու թէտպիրլէր՝ միւշավիրլէրիմին էֆ-
քեարընճա, պու մէճլիսէ թէքլիֆ օլունան գանուն
լայիհասընը էվվէլա թանզիմ, թա՛տիլ, թասհիհ վէ
թէ՝մինաթ ը մախսուսէյէ թապի՝ օլմագ չարթըյլէ,
թէ՝խիր էթմէքլիք վազիֆէսինի իճրա էտէպիլէճէք
թէչքիլաթ վէ իգթիտարը պախչ էթմէլի տիր։»
Մարֆ ու նահվճա «Պու մէճլիս» մէպ՝ուսան մէճ-
լիսինտէն քինայէ իսէ տէ, Լօրտ Գրիւնին իզահը-
նա կէօրէ, «Պու մէճլիս» նութգ ը իֆթիթահինին
իրատ էտիլմիշ օլտրղը ասլզատէկեան մէճլիսինտէն
քինայէ տիր։ Թայմ քէլիմաթին պու գատար ի-
տարէ ի չէտիտէ իլէ գուլլանըլմասընտան տօլայը
իչթիքեա էթտիքտէն սոնրա տէյօր քի, «Էկէր պիր
թարաֆտան մէպ՝ուսան մէճլիսի 'ումուր ը թէչ-
րի՛իյէտէ թէֆէվվիւգէ՝ վէ տիկէր թարաֆտան տա-
խի ասլզատէկեան մէճլիսի 'գուվվէ ի թէչէպպիւ-
սիյէյէ՝ մալիք պուլունաճագլար իսէ, մէպ՝ուսան
մէճլիսի՝ Լօրտլար մէճլիսինտէ թէքլիֆ օլունան
գանուն լայիհալարընը մինտեր ալթը էտէրէք, եա-
խօտ լիւզումսըզ քեաղըտլար սէփէթինէ աթարագ,
ասլզատէկեան մէճլիսինին վէզա՞իֆինի 'ատէթա
մասխարալըղա թահվիլ էտէրլէր։»

Փարլամէնթօտա եէվմի իֆթիթահտա իրատ օ-
լունան նութգլարտա՝ ագալլի պիր չէյին, եա՛նի
հալա էֆքեարճա գարմագարըշըգ պիր հալըն հիւքմ-
ֆէրմա օլտրղը 'այան վէ աշիքեար իտի։ Վէ լաքին
ինթիխապաթին զայր ի մէ՝մուլ նէթիճէլէրի նա-
զար ը ի՛թիպարա ալընաճագ օլուր իսէ, պու հա-
լըն չայան ը թէ՝աճճիւպ օլմատրղը անլաշըլըր։ Պիր
խուսուստա հիչ պիր չիւպհէ եօգ կիպի կէօրիւն-
մէքտէ տիր, վէ օ տա Լօրտլար մէճլիսինին գարի-
պէն իսլահ օլունաճաղը տըր։ Կէրէք Լօրտ Բոզ-
պըրի, կէրէք Լօրտ Լէնզտաուն լօրտլարը՝ իսլահ օ-
լունմաղա հազըրլըգ կէօսթէրտիքտէն պաշգա, պու
զայէնին հուսուլը իչիւն թէտապիր ի իպթիտա՛ի-
յէյի տախի իթթիխազ էթմէքլիյէ սէվգ ու թէչվիգ
էթմէքտէ տիրլէր։

Պոլիս գաշանը գաղլը. Փետր. 21է միւսատըֆ
Փազար էրթէսի կիւնիւ Մըսըր ըէ՞իս ի նուզ-
զարը պիր կիւն էվվել Իպրահիմ Վարտանի նամընտա
«Նասիօնալիսթ պիր թալիպ»ին ըէվոլվէր
գուրչունլարընտան ալմըշ օլտրղը եարալարտան
միւթէ՞էսսիրէն վէֆաթ էթմիշ տիր։ Իշպու
ֆի՛իլ ի գաթլ՝ էսպապ ը սիյասիյէյէ մէպնի իճ-
րա էտիլմիշ օլտրղը չիւպհէսիզ իսէ տէ, գապիլ քի
անա խուսուսմէթ ի չախսիյէ մուճիպլէրի տախի
տախիլ տիր։ Ըիվայէթէ կէօրէ, Իպրահիմ Վար-
տանի կէչէն Սեպտեմբերտէ ժընէվէտ 'ադտ ը իճ-
թիմա՝ էտէն կէնճ Մըսըրլըլար գոնկրէսինէ խայը-
ճա իշթիրաք էթմիշ օլուշ, գոնկրէսին քիթապէթ
վազիֆէսինի իֆա էթմիշ օլտրղը կիպի, «Էլլէվ»
նամ պէտնամ նասիօնալիսթ զաղէթանին տախի
մուխապիրի սըֆէթիյլէ հարէքէթ էթմիշ տիր։ Պունտան
11 այ էվվել պու Էլլէվ զաղէթասը Խըտիվէ
վէ նազըրլարընա գարշը չէտիտ հիւճում վէ թա՛-
րիզլէրտէ պուլունմաղա պաշլամըշ տըր։ Վարտա-
նինին ճինայէթինին սէպէպ ի էվվելի հէր նէ տէ
օլսա, հիչ չիւպհէ եօգ տըր քի, թահրիքամիզ
պէնտլէր վէ Մուհամմէտ պէյ Ֆարիսին ժընէվ
գոնկրէսինտէ իրատ էթմիշ օլտրղը նէվ՝տէն նութգ-
լար Վարտանի կիպի ատէմլէր թարաֆընտան իճ-

բա օլունան նէվ'տէն սիյասի ճինայէթլէր իրթիքեապընա քեաֆի տէրէճէտէ թէշվիդ իշզար էտէրլէր։

Իշպու ֆի'իլ ի գաթլըն 'ադլսըզլըզ սուրէթ ի մախսուսէտէ տիգգաթա չյան տըր։ Նասիոնալիսթլէր՝ պիր Մըսըր մէճլիս ի մէպ'ուսանընէն քիւշատընը վէ 'այնի վագթտա պիլճիւմլէ մուհիմմ մէսնէտ ու մէ"մուրիյէթլէրէ եալընըզ Մըսըրլըլարըն թա'եին օլունմալարընը թալէպ էյլէմիշլէր տիր։ Պութրոս փաշա 13 'ասր զարֆընտա հիքիմէթաէ էն եիւքսէք ճահ ու մէսնէտէ, եա'նի նուզզար բիյասէթինէ կէչմիշ օլան եէկեանէ եէրլի Մըսըրլը իտի։

Թայմ Պութրոս փաշանըն պէօյիւք պիր սիյասէթչինաս օլմատըզընը թէսլիմ ու ի'թիրաֆ էթմէքլէ պէրապէր, իշպու միհթէրէմ տէվլէթ ատէմինին իգթիտար ու սատադաթընա չէհատէթլէ, միշարիէյհին վագթսըզ վէֆաթընտան տօլայը թէ"էսսիւրաթ վէ թէ"էսսիւֆաթ ը 'ազիմէ պէյան էտէն Լօրտ Գրիու վէ Լօրտ Գրօմբրըն սէօզլէրինի իգթիպաս էթմէքտէ տիր։

Քէզալիք քէնտիլէրին էֆ'ալ ը ճինայէթքեարանէլէրիյլէ միւթէմէտատին հիւքիւմէթլէրին հարաքեաթ վէ թէտապիրինէ մանի' օլապիլէճէքլէրինի եախօտ, անլէրին թէրագգըսընա սէտտ ի միւմանա'աթ չէքէպիլէճէքլէրինի զանն էտէն սիյասի գաթիլլէրին ճիննէթինէ տախի նազար ը տիգգաթ ճէլպ օլունույօր։ Պու ճանիլէրին մէնպա' ը զուհուրը օլան սընֆլարը քէնտիլէրին վահչիյանէ ուսուլարընը պիհուտէլիյինէ գանտըրընճայա գատար հիչ չիւպհէ եօգ քի էվէյի վագթ կէչէճէք իսէ տէ, քէնտի ատէմլէրինի հիմայէ, Վարտանի կիպի ճանիլէրի չէտիտէն թէճզիյէ էթմէլէրի վէ մուզիրը վէ ճինայէթէ պա'իս օլաճագ զաղէթա վէ քիթապլարընը մէյտան ը ինթիշարա վազ' էտիլմէլէրինի մէն' էթմէլէրի հիւքիւմէթլէրին վէզա"իֆ ի միւքելլեֆլէրի իգթիզասընտան տըր։

ՄՈՒԽԹԻՐԵԼԷՐ

Աֆէ՛րէն Հարո՛ունիլիլէր. Կէչէն հաֆթա վէրտիյիմիզ պիր խապէր չյան ը տիգգաթ իտի։ Ատանա իզթիշարընտա էն ֆէնա սուրէթտէ վուրուլան ճէպէլ ի պէրէքէթին Հարունի (Խարնը) գարիյէսի էհալիսի կէչէն սէնէ քէնտիլէրէ ի'անէ էտէն Մար'աշ էհալիսինին ֆէվզէ'ատէ գարուրէթտէ պուլունտըգլարընը իշիտինճէ, Մար'աշ միհթաճիյինէ քէնտի թարաֆլարընտան ի'անէ կէօնտէրմիշ տիրլէր։ Պու քիւչիւք խապէր զայէթ մա'նատար պիր հավատիս տիր։ Էվվէլա, մէզքիւր գարիյէ էհալիսինին նէճիպ հիսսիյաթլարընը պէյան էտիյօր։ Զէնկին գարիյէ էհալիսի հէր շէյլէրինի զայ' էթմէլէրինէ տահա պիր սէնէ օլմամըշ իքէն, քէնտիլէր ի'անէ ալմագտան թէլէզզիւզ էտէճէք եէրտէ միհթաճիյնէ ի'անէ էթմէյէ չիթապ էտիյօրլար։ Պիլա չիւպհէ պու ի'անէյի ալտըգլարը ի'անէտէն տէյիլ, էմէքլէրի իլէ գազանտըգլարընտան վէրմիշ տիրլէր։ Իմտի պու չէյ՝ մէզքիւր էհալինին համարաթ վէ իշկիւզար օլտուգլարընը կէօսթէրիյօր։ Տէմէք քի տիւչար օլտուգլարը պու ֆէլաքէթ նէթիճէսինտէ մէրպութ վէ տիլէնճի օլմազա բազը օլմայըպ, իշլէմէյէ վէ քէնտի թէ'այեիւշլէրինի գազանմազա սա'յ էյլէմիշլէր տիր։ Պու իսէ մէզքիւր գարիյէ էհալիսինտէ մահֆուզ օլան գուվվէթ վէ չճա'աթա կիւզել պիր տէլիլ տիր։ Պագ քի չու էհալի տիւչար օլտուգլարը միսլի նամէսպուգ ֆէլաքէթտէն մէֆթուր վէ մէ'յուս օլաճագ եէրտէ, չէճի'անէ ա-յաղա գալգըպ իշլէմէյէ, չալըշըպ չապալամազա պաշլամըշլար տըր։ Վէ տէրխաթըր էյլէ քի, պունլարըն էքսէրի տուլարտան 'իպարէթ տիր։ Պէօյէսի ֆէլաքէթլէրտէն ֆիւթուր կէթիրմէյէն պիր էհալիտէ զայէթ պէօյիւք պիր գուվվէ ի հայաթիյէ պուլունմազ կէրէք տիր։ Պունլարըն պու ի'անէսի՝ պու էհալիտէ պէօյիւք պիր գուվվէ ի հայաթիյէնին մէվճուտ օլտըզընը իսպաթ էթտիյի կիպի, գուվվէթլի իման պուլունտըզընը տա կէօսթէրիր։ Պունլարա քէնտի իհթիյաճլարընը ունութտուրուպ տա ուզագտա պուլունան պիչարէլէրի տիւչունտիւրէն գուվվէթ պիլա չիւպհէ Քրիստոսըն ֆէտա ի ճան էտէն մուհապէթինէ տա"իր մալիք օլտուգլարը տիրի իման իտի։ Պու չէյ Իսվիչէրալը մա'րուֆ խայրխահ Մ. Ֆավրըն տէտիյի պիր սէօզիւ պիզէ խթար էտէր։ Միւմանլէյհ Իսթանպոլտա պիր միւնասէպէթլէ իրատ ը նուրթգ էտէր իքէն տէմիշ իտի, «Պէն պու ֆէլաքէթէ օղրամըշ գասապա վէ գարիյէլէրի կէզէր իքէն, էն զիյատէ պիր չէյէ թէ'աճիւպ էթտիմ, չէօյլէ քի պու ֆէլաքէթզէտէ էրմէնիլէրին չու սըրատա իպրազ էթտիյի գուվվէ ի հայաթիյէ վէ Խրիսթիյան իմանը պէնի միւթէհայիր գըլմըշ տըր։» Իշթէ Հարունի էհալիսինին չու ի'անէսի պունա պիր տէլիլ ճէլի տիր։ Աֆէրին Հարունիլիլէր։

Աղթայէն Դ+ԸՆԷՊԼԷՐ վէ Հ+Ի+Ֆ+ԴԷՌ. Պու կիւնլէրտէ Ս. Փաթրիգ հազրէթլէրի 'ումում Ազգ. մէքթէպլէրէ պիր շրջաբերական կէօնտէրիպ, քէնտիլէրտէն հիւքիւմէթ մէքթէպ իտարէսինէ տա"իր իսթիֆսար էտէճէք օլսա, Իսթանպոլտաքիլէրին Փաթրիգխանէյէ վէ սա"իր մահալլէրտէքիլէրին Առաջնորդ-

րանլարա գլազուգլամալարընը էմր էյլէմիշ տիր։ Թանրն պու էմրի մու"ախէզէ էտէրէք։ Հիւքիւմէթին հէփ մէքթէպլէրի թէֆթիշէ հագգը օլտուղընը խատի'ա էյլէմիշ։ Երմ. ղազէթալար տախի Թանրնէ ճէվապէն Մէքթէպլէրին քիլիսէ իլէ օլան 'ալագասընը թէ'նիտ էյլէմիշլէր տիր։ Պիզճէ Փաթրիգխանէնին պու էմրինի թէպրիյէ էտէն ճիհէթ շու տըր քի, հէր պիր միւ"էսսէսէնին իսթիճվապ էտիլէճէք մագամը օ միւ"էսսէսէնին պաշ հէյ"էթի իտարէսի տիր։ Պիր գափուճուտան, եա պիր միւպասըրտան եա պիր մու'ալլիմտէն պիր մէքթէպ իչիւն իսթիճվապ էտիլէմէզ։ Ասլ մէս"ուլ հէյ"էթ պուլունուպ, օրատան սիւ"ալ էտիլիր վէ անըն վէրտիյի ճէվապ միւ'թէպէր վէ գանու'աթպախշ 'ատտ օլունուր։ Վէ մատէմ քի Ազգ. մէքթէպլէրին միւտիր ի մէս"ուլը Փաթրիգխանէ վէ Մէրխասախանէլէր տիր, պիթթապի' իսթիֆսար վէ իսթիճվապըն մէզքիւր հէյ"էթլէրտէն էտիլմէսի իճապ էտէր։ Պու սէպէպտէն Թանրնին պու մու"ախէզէսի հագսըզ սայըլամազ։ Էկէր Հիւքիւմէթ Փաթրիգխանէտէն եա Մէրխասախանէտէն իսթիճվապ էթտիքտէ, լազըմ կէլէն մա'լիւմաթ վէրիլմէզ, եախօտ հիւքիւմէթին հագգ ը թէֆթիշինէ միւմանա'աթ էտիլիրսէ, օ զէման Գանունը Էսասինին պու տէսթուրընա մուգավէմէթ էտիլմիշ օլարագ, պէօյլէ պիր մու'ամէլէ Թագպիհ եա Թա'նիպ էտիլէպիլիր։

ՏԷՐՈՒՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՇԷՅԹԱՆԸՆ ՄԷՔԹԷՊԻ

«ՀԻՄԵՆՈՍ վէ Աղէքսանդրոս պունլարտան օլուպ քիւֆր էթմէմէյի էօյրէնսինլէր տէյիւ անլէրի շէյթանա թէսլիմ էթտիմ,» (1 Տիմ. 1. 20)։ Շու տէրսի էօյրէնմէք իչիւն փէք զարիպ պիր մէքթէպ «Օղլում, տիւնեանըն սէքէնէսի հագգընտա պիր թէսավվուր ալսըն տէյիւ օնը իզսիզ պիր ատայա կէօնտէրտիմ,» եախօտ «Գըզըմ մուսիգի ահէնկ հագգընտա պիր թէսավվուր թէշքիլ էթսին տէյիւ օնու այըլար ինինէ կէօնտէրտիմ,» տէմէք կիպի պիր շէյ։ Պօղոս տախի տէյօր, «Պէն շու իքի կէնճլէր քիւֆիւրիւն տէհշէթինի էօյրէնսինլէր տէյիւ օնլարը շէյթանըն մէքթէպինէ կէօնտէրտիմ։» Լաքին խայր, պու սօն միսալտա պիր միւնասիպէթ վար տըր։ Կիւնահ հագգընտա ալընաճագ տէրս եէնիտէն էօյրէնմէք տէյիլ. էսքի էօյրէնտիյինի ունութմագ տըր։ Պու այէթտէ իմա էտիլէն կէնճլէր սա"իր նիչէ կէնճլէր կիպի պիր խայալը պաթըլա միւպթէլա իտիլէր։ Օնլար կիւնահ կիւզէլ պիր շէյ տիր տէյիւ զանն էտիյօրլար իտի։ Օնլար պիրազ պօշ պօղազ օլմադը պէօյլէ մա'րիֆէթ, ուֆագ թէֆէք շէյլէրէ էհէմմիյէթ վէրմէմէյի գահրէմանլըգ, քիւֆր էթմէյի եիկիթլիք, նազիք գալպլէր ինճիթմէյի զէքիլիք զանն էտէրլէր։ Պօղոս տէյօր. «Պունլար քիրլի, փիս պիր քէօյիւ ուզագտան սէրայ պէլլէյօրլար։ Օնլարըն տիզկինլէրինի պրագաճագըմ քի կիտիպ կէօրէլէր։ Մէմնու' մէյվէտէն եէյիպ, Մարա սուլարընտան իչէլէր, ուզագտան կիւզէլ շիչէք կիպի կէօրիւնէն տէվէտիքէնլէրինէ փէնչէլէյէլէր։ Օ զէման 'ագլլարը պաշլարընա կէլիր։ 'Ատէն պաղչէսի զանն էթտիքլէրի եէրին գափուսընտա տէօնէն ալէվ գըլըճը կէօրիւրլէր։ Օրատա Քէրուպիմէ քէնտիլէրի կիզլէսին տէյիւ ֆէրեատ էտէճէքլէր, վէ գայալարա քէնտիլէրի սէթր էթսին տէյիւ նիտա էտէճէքլէր։ Եանըլտըգլարընը վէ եըլանը սէրաֆ զանն էթտիքլէրինի, խայալա էլ ուզաթտըգլարընը կէօրէրէք մազըտաքի հագիգի հալլարա հասրէթ չէքէճէքլէր։

Եա՛ Ռապպ, պու այէթին սէօզլէրի իչիւն սանա համտ էտէրիմ, անլէր պանա սէնին մէրհամէթինին սալթ սէմավաթա միւնհասըր օլմայըպ պուլութլարա տախի շամիլ օլտըղընը կէօսթէրիյօրլար։ Սէն «Եփրեմ փութլարա եափըշմըշ տըր, օնու թէրք էտին» տէտիյինտէ պա'զէն 'ինայէթին ինսանտան վազ կէչէր տէյիւ զանն էտէր իտիմ, լաքին շիմտի անլայօր իմ։ Սէն կէնճին քէնտի եանըլըշ եօլունտա տէվամ էթմէսինէ միւսա'ատէ էտէրսին քի, օ եօլուն կիւճլիւքլիւնիւ վէ քէտէրլէրինի պա թէճրիպէ էօյրէնսին։ Սէն միւսրիֆ օղուլա քէնտի հիսսէսինի ալըպ կիթմէյէ միւսա'ատէ էյլէտին։ Եա՛ Ռապպ, նի՛չիւն օնուն պու ըճճասընը գաթթուլ էյլէտին։ Զիրա օ խարնուպլար վէ տօնուզ սիւրիւլէրինի սէն կէօրիւյօր իտին։ Վէ օնուն արատըղը մագամլար վէ եիւզիւք վէ էլպիսէ անճագ սէնտէ պուլունտուղընը պիլիյօր իտին։ Պու սէպէպտէն սէն օնու թէրք էթտին, օնու էօլտիւրմէք իչիւն, օնա միւճազաթ էթմէք իչիւն տէյիլ, օնու թասֆիյէ էթմէք իչիւն քէնտի հալընա թէրք էթտին։ Սէն էլինի կէրի չէքտին քի օ 'իլէլէպէտ սէնին էլինէ սարըլա. Ռապպա պէրէքէթ օզու, էյ ճանըմ։

Ծ. ՄԷՐՃԷՆՃ

—·—

ՊԻՐ ՋԱՆԸՆ ՀԻՔԷԱՅԷՍԻ

Խարիճ իւլ 'ատէ գուվվէթէ մալիք տիր տէյիւ զանն օլունան շանլար արասընտա պիր մէշհուրը տա Հինտիսթանտա պիր 'իպատէթխանէ խարապալարընտա պուլունան 103 թօնէլաթօ աղըրլըղընտա տըր տէնիլէն պէօյիւք պիր չան տըր։

Պու չան Հինտիսթանըն էն զիյատէ 'ատալէթվէր-վէր վէ միւրիւվվէթքեար հիւքմտարլարընտան պիրիսինին էմրիյլէ տէօքիւլմիւշ իտի։ Պու չանըն տէօքիւլմէսի իչիւն հիւքմտար 3,000 լիպրա խալիս կիւմիւշ երիտիլմէսինի, վէ չանըն եափըլմասը խիթամ պուլտրգտա, անըն սերայը իմփէրաթորիսինէ էն եագըն օլան 'իպատէթխանէնին էօնիւնէ գօնուլմասընը էմր էյլէտի։ Սօնրա չանը նէ մէրամլէ եափտըրտըզընը ի'լան էյլէտի։ Պունտա մագսէտի չու իտի քի, սօգագտա 'պիր հագգսըզլըգ իշլէնիլտիյինտէ հէման անը չալմալըլար իտի, թա քի անըն սէսի հագգսըզլըզըն խապէրինի հիւքմտարըն գուլաղընա եէթիշտիրսին։ Պու չանըն իւզերինտէ ուզուն պիր գայտ տախի պուլունուպ, անըն պիր գըսմը չէօյլէ թէրճէմէ օլունուր. «Էկէր պու չան գըրըլաճագ օլուրսա, սօնրատան կէլէն հիւքմտարլար անը եափտըրսընլար։ Պէն անը էհալի արասընտա 'ատալէթ իճրա օլունսուն տէյիւ եափտըրտըմ . . .։ Իշթէ պու տէյտըլի էսէրի պէն եափտըրտըմ։ Մարթապան հիւքմտարը։» Լաքին պու 'ատիլ իմփէրաթորըն արզուսը գուվվէտէն ֆի'իլէ կէլմէտի։ Զիրա չան իլք տէֆ'ա Պուտտա 'իպատէթխանէսինին էօնիւնտէ իքի գաթ թավանը օլան պիր եէրէ ասըլտը, վէ էլէվմ Հինտիսթանտա պիր 'իպատէթխանէնին խարապէլերի իչինտէ պուլունույօր, վէ անճագ կէլիպ կէչէն սէյեահլար անըն իւզերինէ քէնտի իսմլերինի վէ պիր թագըմ լիւզումսըզ 'իպարէլէր եազըյօրլար։ Պու չան կիպի ատէմի խաթիգամէթ վէ 'իֆֆէթէ սէվգ էթմէք մագսէտիյլէ խալգ օլունմըշ օլան նէ՞ գատար զամիրլերին սէտալերի սիւքիւթ էթտիրիլմիշ, վէ անճագ խարապ օլմուշ հայաթլարընն պիր վագթ ի'պատէթխանէ օլտըգլարընա չէհատէթ էյլէյէն սէսսիզ չահիտլեր հալինի քէսպ էթմիշ տիրլեր։

—.—

Նիւ Եօրգտան օլան Մր. Ճոն Ս. Ֆէնէտինին Երիցականլարընը միսիոնէր իշլերինէ վէ սա՞իր Փրոթէսթան ումուրը բուհանիյէսինէ 15,000,000 տօլարտան զիյատէ պիր մէպլաղ թէրք էյլէմէսի Շիգակօտա նէշը օլունան պիր գաթոլիք եէվմի ղազէթասընըն նազարը տիգգաթընը ճէլպ էթմիշ, վէ էճնէպի միսիոնէր իշինտէ Փրոթէսթանթլարընն ճէօմէրտլիյի իլէ Գաթոլիքլերին կէօսթէրտիքլերի պիդայտիյի մուդայէսէ էյլէմիշ տիր։ Փրոթէսթանթլարընն էճնէպի միսիոնէր իշինէ պէօյլէ փրէնսլերէ եագըշըր 'աթիյէլեր վէրմէլերինին պու իլք տէֆ'ասը օլմատըզընը, ամմա Գաթոլիքլեր իշիւն իսէ հալ պունուն 'աքսի օլտըզընը պիլտիրմիշ տիր։ Անըն սէօզլերինտէն աթիտէքի ֆըգրայը իգթիպասէն տերճ էյլերիզ. «Մր. Ֆէնէտինին 'աթիյէլերինին օլ գատար տիգգաթ ճէլպ էթմէսինին սէպէպի անըն վէրտիյի մէպլաղլարընը փէք պէօյիւք օլմասը տըր։ Ասըլ ի'անէնին մագսէտինէ Գաթոլիքլեր չօգ էհէմմիյէթ վէրմէյօրլար իսէ տէ, հալ չու քի հէմ մէպլաղընը 'ազամէթի, հէմ տէ ասըլ մագսէտ Գաթոլիքլերճէ փէք պէօյիւք էհէմմիյէթի հա՞իզ տիր, զիրա պու չէյլեր պիզիմ եափմագ կէրէք իքէն, եափմաբզըմըզ չէյլերէ Նաղարը Դ-Ֆոլ'ամըզը ճէլպ ա՞ պա'վէրն եարէ։ Վէ պու խուսուստա պիրազ տիւշիւնէճէք օլսագ չունու կէօրէճէյիզ քի, Շիմալի Սմէրիգատա Գաթոլիք քիլիսէսի թարիխինտէ պու կիւնէ գատար պիր էհլ ի սէրվէթ Գաթոլիք թարաֆընտան Գաթոլիք միսիոնէր իշի իշիւն վասիյէթ թարիգիյլէ 'ատի պիր մէպլաղընը, եա'նի 100 պին տօլարընը պիլէ պրագըլտըզը ասլա կէօրիլմէմիշ տիր։ Հալ չու քի, Փրոթէսթանթլար արասընտա պու մըգտարտա վասիյէթլէր փէք 'ատի պիր չէյ տիր։»

Մ. Ամէրիգա Գաթոլիքլերի անճագ քէնտի մահալլի քիլիսէ իշլերինէ էհէմմիյէթ վէրիյօրլար, վէ պու չէյ էճնէպի միսիոնէր իշինէ անլերին փարա վէրմէլերինէ մանի՞ օլմագտա տըր։ Պա'զըլար տա կէօյա Փրոթէսթանթլարընը վէրտիքլերի գատար վէրէճէք էհլ ի սէրվէթ Գաթոլիք պուլունմամասընը զիքր էտիյօրլար քի, պու տա սահիհ տէյիլ տիր։

Մուհարրիր սէօզիւնէ տէվամ էտիպ տէյօր քի, «Մահալլի քիլիսէյէ էհէմմիյէթ վէրիպ, 'ումում քիլիսէյի ունուԹմագլըզըմըզընը մազարրաթընը կէօրմէտիյիմիզտէն, պու մէսլէյիմիզի թէպտիլ էթմէյէ տէ չօգ արզուքէշ պուլունմայօրըզ, վէ էկէր պու թարիգատ տէվամ էտէճէք օլուր իսէք, Մ. Ամէրիգատա վէ Գանատատա պուլունան Գաթոլիք միսիոնէր չիրքէթլերի 35 սէնէ զարֆընտա սալթ պու պիր թէք զաթընը, եա՞նի Ճոն Ս. Ֆէնէտինին վէրտիյի գատար պիր մէպլաղ պիլէ վէրէմէյէճէքլէր տիր։»

'ԱԼԷՄ Ի ԻՍԼԱՄՏԱՆ

Պու կիւնլէրտէ 'ուլէմա ի Իսլամընն նազարը տիգգաթընը «Թարիխ ի Իսլամիյէթ» նամ Թիւրքճէ պիր էսէր ճէլպ էթմէքտէ տիր։ Պու քիթապ Տօզէնին լիսանը էճնէպիտէ թահրիր վէ Տօգ. 'Ապաուլլահ Ճէվտէթին Թիւրքճէյէ թէրճէմէ էտէրէք պու եագընլարտա Մըսըրտա թապ' ու նէշր էթտիյի պիր էսէր օլուպ՝ հէմ միւ"էլլիֆ հէմ տէ միւթէրճիմ քէնտի չէրհլէրինտէ կէրէք Հազրէթի Մուհամմէտ վէ կէրէք Գուրան հագգընտա 'ուլէ-

մա ի Իսլամըն գապուլ էթտիքլէրինտէն ֆարգը էֆքեար պէյան էթմէքտէ իմիշլէր ։ Պու էսէր անը օգույան Միւսլիմանլարըն ի'թիգատաթընը սարսաըղը իչիւն քիթապըն մէմլէքէթէ իտխալը հիւքիւմէթ թարաֆընտան մէն' էտիլմիշ, հէմ տէ Տէբիաա'ատէթտէ Մէ'արիֆ Նազարէթինտէ 'ուլէմա ի Իսլամտան պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունարագ, օնա պիր ճէվապ եազմաղա միւպաշէրէթ էտիլմիշ տիր ։ Պու էսէր իւզէրինէ ճէվէլան էտէն միւպահասաթ էսնասընտա Վասըֆ Նամ պիր զաթ «Պէօյլէ էսէրլէր Թիւրքճէյէ թէրճէմէ էտիլսի՞ն մի էտիլմէսի՞ն մի» տէյիւ սիւ'ալ էտիպ թէրճէմէ էտիլմէսինի վէ թէրճէմէսի իլէ պէրապէր ճէվապընըն տա վէրիլմէսինի թալէպ էտէրէք՝ պու էսէրի թէնգիտ էտէն զաթլարտան պիրինէ խիթապէն շու եօլտա իտարէ ի քէլամ էտիյոր ։

«Ահ, էյ ուսթատը միւհթէրէմ, պիլմիշ օլսան, էվվէթ պիւթիւն շու հալը հազըրտաքի կէնճլէրիմիզին ա'մագը գալպլէրինէ պիր սօգուլմուշ օլսան, հէլէ շու մէքեաթիպ ի 'ալիյէմիզին հէր հանկի պիրիսինէ պիր գուլագ վէրմիշ օլսան, 'Ապտուլլահ Ճէվտէթի պէյքի մա'գուր կէօրիւրտիւն ։ Ախլագը միլլիյէմիզ սէօնիւյօր, Պու կիւն մէքթէպ օըրալարընը իշղալ էտէն պինլէրճէ կէնճ փարլագ ֆիքըրլէր շապան ը վաթան Իսլամիյէթին տահա հէնուզ պիր քէլիմէսինի պիլմէյօրլար ։ Պէլքի Իսլամիյէթէ եօլէ պիր Նազար ը Նէֆրէթլէ պագըյօրլար քի ինսան պիւթիւն պու սուգութ ը միլլիյէ գարշըսընտա տիթրէմէմէք, կէօզլէրինտէն գանլը եաշլար ագըթմամագ գապիլ օլմայօր ։ Ահ. աճըյալըմ ։ Մուգատտէրաթ ը միլլէթի էլլէրինէ թէսլիմ էտէճէյիմիզ պիւթիւն պու էրպապ ը միւնէվվէրէյէ պիւթիւն գալպիմիզլէ, պիւթիւն րուհումըզլա աճըյալըմ ։ Ախլագսըզ պիր միլլէթ մահքիւմ ը զէվալ տըր ։»

Պու միւնասէպէթլէ տիկէր պիր մուհարրիր պունէվ' քիթապլարը օգույուպ տա սարսըլմըշ օլան պիր կէնճէ շու եօլտա նասիհաթ վէրիյօր ։ «Պագ, պիրատէր, պէն սանա ֆիքրիմի սէօյլէյէյիմ, ինսան ըլտա ի մատտիյինին էյիսինէ ֆէնասընա Նասըլ տիգգաթ էտէրսէ, ըլտա ի մա'նէվիյսի տէմէք օլան էֆքեար վէ մա'լիւմաթընըն սահիհ վէ ֆասիտինէ տէ եօյլէճէ տիգգաթ էթմէլի տիր ։» Վէ պունուն իւզէրինէ տինսիզլիյին մազարրաթլարընը թա'տատ էտէրէք անը տինսիզլիքտէն սագընտըրըյօր ։

'Ալէմ ի Իսլամտա Նազար ը տիգգաթ ճէլպ էտէն պիր սիւ'ալ տա տինի Իսլամըն մէտէնիյէթ ի հազըրէ իլէ իթթիֆագ էտիպ էտէմէմէսի մէս'էլէսի տիր ։ 'Ուլէմա ի Իսլամ Շէրի'աթ ը Մուհամմէտիյէնին մէշրութիյէթլէ, մէտէնիյէթլէ, ֆէլսէֆէ ի հազըրէ իլէ, 'ուլում ու ֆիւնունլէ իխթիլաֆտա պուլունմայըպ, պէ'աքիս մուսիպ վէ մա'գուլ օլան պիլճիւմլէ հարաքեաթ վէ թէրագգըյաթ ը 'ագլիյէ իլէ ի'թիլաֆ վէ իթթիֆագ էտէպիլիր իտիյինի իտտի'ա էթմէքտէ տիրլէր ։ Պունլարըն էֆքեարընճա «Մէտարիս ի Իսլամիյէտէ ուսուլ ը թէտրիս տէյիշիպ տէ միւտավիմլէրին էլֆազ միւնագա'աթը իչինտէ պունալմաղա պաշլատըգլարը զէմանտէն ի'թիպարէն 'ուլէմա ի Իսլամըն մա'լիւմաթ վէ միւքթէսէպաթընտա պիր թէպէտտիւլ, պիր էսէր ի ինհիթաթ րունիւմա օլտու ։» Լաքին արթըգ անլէր իշէ պաշլայաճագլար վէ 'ուլում ը ֆիւնուն ը ճէտիտէնին մէյտանա չըգարտըղը մէզհէպլէրին վէ մէսէլէլէրին ի'թիրազաթընա «Էտեան ը սա"իրէ 'ուլէմասը միւտաֆա'ատան 'աճիզ գալտըգլարը հալտէ, իշթէ պու սըրատա 'ուլէմա ի Իսլամ օրթայա չըգարագ պիւթիւն հազայիգ ի միւպէճճէլէ ի Իսլամիյէյի 'իլմ ու ֆէնն նօգթա ի Նազարընտան թահլիլ վէ թէշրիհ էտէրէք, հէր լիսանտա էսէրլէր նէշր էտէճէք վէ Իսլամըն 'ագլ ու հիքմէթ, 'իլմ ու ֆէնն իւզէրինէ միւսթէնէտ վէ պիւթիւն ինսանլար իչիւն իթթիպա'ը էլզէմ պիր տին ի սահիհ ի 'ումումի օլտըղընը պիւթիւն ճիհանա թանըտաճագ տըր ։» Պունուն իչիւն «Արթըգ սաաթըր վէ խըրաֆաթտան, քէօշէ պուճագ ֆալ պագտըրմագտան . . . վազ կէչէլիմ տէ, հագիգաթը, տա"իմա հագիգաթը արաշտըրալըմ ։»

Մէվզու'ը պահս օլան տիկէր պիր մուհիմմ մէս"էլէ տէ իթթիհատ, եա'նի «Իսլամ լիվասը ալթընտա թէճէմմիւ'» էտէն պիւթիւն էֆրատըն ֆա"իտէ վէ զարարտան եէքտիկէրինէ շէրիք օլմասը» տըր ։ Վէ «Պիւթիւն միլլէթ ի Իսլամիյէյի պիր նօգթայա ճէմ'է եէկեանէ խատիմ մաթպու'աթ տըր» տէյիւ հիւքմ վէրիյօրլար ։ Պու խուսուստա Աֆղանլարըն քէնտի քէնտիլէրինի 'Օսմանլըլարըն պիր ճիւզ"ի մուհիմմի սայաճագ գատար իլէրի կիթտիքլէրինի տէ սէօյլէյօրլար ։ Աֆղանիսթան Էմիրի պիր միւնասիպէթլէ շէօյլէ տէմիշ տիր, «'Ասըրլարտան պէրու խապ ը ղաֆլէթ վէ 'աթալէթէ տալմըշ ագվամ ը Իսլամիյէնին ահվալը էսէֆ իշթիմալլէրինէ փէք զիյատէ միւթէ"էսսիֆ իմ ։ Պիզ եօյլէ օլմայալըմ ։ Վաթանըմ վաթան ը Իսլամ տըր ։ Հէփ պէրապէր չալըշալըմ ։»

Միւսլիմանլար արասընտա ագալլի Իսթանպօլ Միւսլիմանլարը արասընտա մէ'արիֆի թէրվիճ էթմէք պապընտա տախի խուսուսի մէսայի' սարֆ էտիլմէքտէ տիր ։ Եէնի եէնի ղազէթալար վէ րիսալէլէր նէշր էտիլմէքտէ օլուպ, կէճէ մէքթէպլէրինին վէ անլէրտէ թէտէրրիւս էտէն թալէպէնին ա'տատը տախի թէզայիւտ էթմէքտէ տիր ։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՐԱԹ

ՆԷԼԷՐ ԿԷՕՐՏԻՒՄ

(Տօք. Ա. Նոգգաշէեան, Ապանա)

Ամէրիգատան սօնրա Ատանայա՝ 30-40 գաթ էպնիյէլէր արասընտան՝ խարապալարա, ճէննէթ կիպի պաղչէլէրտէն սօնրա՝ քիւլ վէ թօփրագ եըղընլարընա, միլեարճըլար տիյարընտան չըգըպ՝ աճլար, չըպլագլար, էվսիզլէր՝ չէհրինէ՝ թէմիզ, սաղլամ, չէն պիր էհալի արասընտան՝ տէրտլի, սօլմուշ, վէ չիւրիւմիւշ պիր էհալի արասընա կէլմէք, իշթէ պու տա պիր եէնիլիք տիր, եէնիլիք հէր նէ չէշիտ օլսա կէօրմէյի տէյէր։ Մութլագա տօսթլարըմ «Ատանատա նէլէ՞ր կէօրտիւն» տէյիւ սօրաճագլար. տուրունըզ նագլ էտէլիմ։

1. Խարպալար կէօրդո՞ւ. սէյլէյէն խարպալար։ Մէմլէքէթիմիզտէ խարապալա՞ր մը արարսըն։ Փամփէօփօլիս, Անավարզա, Զիլիֆքէ, Ատալիա, Նինուէ, Պա՛ալպէք վիրանէլէրի. պունլարըն չօղունու կէզմիշ իտիմ, քեաֆֆէսի սիւքիւթ իտիլէր, սէրկիւզէյթլէրինի սէյլէյէն եօգ իտի, Ատանա վիրանէլէրինին թէրճիւմանլարը վար, տուլլար վէ էօքսիւզլէր վար, օնլար եըղընլար իշկինտէ տուրուպ թարումար օլմուշ 'ա՛իլէլէրինին, փէտէրլէրինին, ճիյէրփարէլէրինին հիքեայէլէրինի սէյլէյօրլար։ Գատիմ վիրանէլէրի մէրագ վէ քէյֆ իլէ կէզէր իտիք, պուրալարը կէօզ եաչը իլէ կէզտիք։

2. Հէր էեոէ դ-Ռեչբէրէ կէօրդո՞ւ. Իսթիֆատէ էտէնի արատըմ պուլամատըմ։ Թրէյն իսթասիօնա եաղլաչը իքէն Ատանանըն էվվէլքի հալինի՝ չարշուսընտաքի էմվալ վէ սէրվէթի՝ էվվէրտէքի էշեա վէ թագըմլարը՝ գատընլարըն ալթուն վէ միւճէվհէրաթընը խայալ էյլէտիքճէ, չու միլիօնլարըն չօգ չօգ պիր եէրտէն գալգըպ պիր եէրէ նագլ օլունտուղընը հիսապ էյլէտիմ։ Վաթանտաշլարըն պիր թագըմընը չըպլագ խայալ էտէր իքէն, օլ պիր թագըմընը զէնկին, իփեքլէրէ, գատիֆէլէրէ սարընմըշ, ալթունլարա դարգ օլմուշ տէյիւ տիւշիւնտիւմ, տօղրուսու էփէյի տէ մէսէրրէթ հիսս էթտիմ, նասըլ իսկ զէնկին էհալիտէն խօշլանըր իմ։ Լաքին չէհրէ կիրտիյիմտէ պու իւմիտիմ տէ պօշա չըգըպ մէ՞յուս օլտում։ Ղասպ օլունանլար, սօյուլանլար ֆագիր. ղասպ էտէնլէր՝ օնլար տա ֆագիր փէրիշան, եինէ օ պէրպատ էվլէր, եինէ օ քիրլի էլպիսէլէր, եինէ օ փէրիշան չօճուզլար, եինէ օ սիւրիւ սիւրիւ տիլէնճիլէր։ Իմտի քի՞մ, քի՞մ միւսթէֆիտ օլտու, քի՞մ գաղանտը, չօգ արատըմ քի պիր խանէ պուլուպ թէսէլլի օլայըմ, օլմատը բասթ կէթիրէմէտիմ, պիր թարաֆըն 'ատէտի էքսիլմիշ, օլ պիր թարաֆըն 'ատէտի արթմամըշ, մէվճուտ օլանը տա խա՛ին օլմուշ, իշէ եարամազ օլմուշ, պիր թագըմը սօյուլմըշ, սօյան իսկ չալտըզը մալի գումար վէ սէֆահէթլէ սարֆ էտէր իքէն սէրխօշ օլմուշ, էվվէլտէն եանընտաքի $3\frac{1}{2}$ ղրշը տա պիթիրմիշ։ Պիր ֆարգ վար իսկ մաղտուր օլանլարըն կէնճ, իսթիյար հէփսինին սաչլարը աղարմըշ։ Պու ալըշ վերիշտէն տէ պիր չէյ անլամատըմ։

3. Գոպոհոնլը պէր էնոէ կէօրդիմ։ Թօհաֆ չէյ։ Քիմ իլէ գօնուշսամ պու խապասթլարը իճրա էտէնէ, սէպէպ օլանաքիւֆր վէ պէտտու'ալար եաղտրրյօրլար։ 20,000 քիշիյի էօլտիւրմէք, պիր գաչ միլիօնլըգ էմվալը թաչըմագ, 2,000 խանէ իհրագ էթմէք իշիւն ագալլի 10,000 ատէմ լազըմ, հալա պիր թանէսինէ բասթ կէլմէտիմ։ Հէր քէս փաք, հէր քէս պիսուշ, քեաֆֆէսի նատիմ, ճիւմլէսի լա՛նէթլէր օգույօր։ Ղալիպա էօլէնլէր եափմըշ օլմալը։ Նասըլ իսկ օնլարա տա սիւ՞ալ էտէմէտիմ։ Հիւքիւմէթին եագալատըզը գապահաթլըլարտան պիր թանէ կէօրտիւմ։ Խասթա, վէրէմին սօն տէրէճէսինտէ, 55-60 եաչընտա պիր էրմէնի իտի։ Կէճէ կիւնտիւզ պաչընտա պիր սիւնկիւլիւ 'ասքէր պէքլէյօր իտի։ Պիրքատէմ էօլտիւրմիշ։ Էյի քի պիր ատէմ էօլտիւրէն հէր ֆէրտ հիւքիւմէթէ պու գատար քիւլֆէթ աչմայօր, եօգսա 20,000 սիւնկիւլիւ լազըմ օլաճագ իտի։

4. Պուրանը էչրէֆ վէ խանէդանը հագգընդա եանլը ընէոովը՞ր ալմը էոէյոդ կէօրդո՞ւ։ Տիւչիւնիւր իտիմ քի էհալինին հիւրմէթ վէ իթա՛աթընա պունլար մաղհեր տիրլեր։ Անլէրին պիւթիւն էհալի իւզէրինէ նուֆուզլարը վար, զանն էտէր իտիմ քի հիչ պէյիլ քէնտի մահալլէլէրի թէ՝էսիրլէրի ալթընտա տըր վէ մուհաֆազա էտէպիլիրլեր, հէլէ քէնտի խանէլէրի վէ ճանլարը մութլագա էմին տիր տէյիւ ինանըր իտիմ։ Էօյլէ տէյիլ իմիշ։ Զավալլըլար փէք 'ահիզ չիմիշլեր։ Տէյօրլար քի քէնտի խանէլէրինտէն վէ ճանլարընտան գօրգմուշլար, տօղրուսու հէմ մէ՞յուս հէմ մահճուպ օլտում, պէն օլսամ պու խանէտանլըգ իսմինտէն վազ կէչէրիմ։ Ֆագաթ տահա 'ահայըպը վար, հիչ էշրէֆ օլմայան պիր Հիւսէյն տայըմ, պիր զապթիյէ, պիր Ֆէթթահ էֆէնտի, պիր 'ատի ատէմ, հաթթա պիր գարը մահալլէլէրի, եիւզլերճէ ինսանլարը վէ էմվալը մուհաֆազա էտէպիլմիշլեր։ Պու իշէ պիր տիւրլիւ 'ագլ էրտիրէմէտիմ։

5. Էյէլերէ էեոնէ՞ւերէ ընէֆրէթդե խոնա էնմէշ էոէյնդեդ կէօրդո՞ւ։ Նիչէլերի պիլիրիմ քի միւնէվվեր։

հիւրը էֆքեարըը, հալիմ սէլիմ տէյիւ թանըր իտիք։ Պունլար պու վագը'ա էսնասընտա հէր տիւրլիւ խապաասթը իրթիքեապ էթմիշլէր, էօթէտէ խըրսըզ, զալիմ, քէօթիւ տէյիւ թանըլմըշ նիչէլէր տէ ճանսիփէրանէ էյիլիք էթմիշլէր։ Տէմէք քի էհալինին սըըլ մահիյէթինի պէօյլէ սըրալարտա անլայապիլէճէյիզ։ Վազ կէչտիք. նէ պիր տահա պէօյլէ վագը'ա օլսուն, նէ անլայալըմ։ Շունու անլատըգ քի պու գօյուն կիպի կէօրիւնէն վաթանտաշլարըմըզըն եիւզտէ 95ի պաշգա պիր չէյ իմիշլէր։

6. Ղայէթ կէօզէլ պիր Խրիստիյան էթթիհատը կէօրտիւմ. Ջանըն էտէրսին քի պու ֆէլաքէթին միւտհիշ տարպէլէրի 'ումում Խրիսթիյանլարը մէճզ էտիպ եէքվիւճուտ էյլէմիշ։ Ս. Կաթողիկոսըն, Լաթին րահիպլէրինին, Գերապայծառ էֆէնտինին, Միսիօնէրլէրին, Քահանայ հայրլարըն, Վեր. Աչճըեանըն, Ռում, Սիւրեանի, Քիլտանի րուհպանլարընըն եան եանա, էլ էլէ, ճանսիփէրանէ չալըշմալարընը կէօրմէք մուճիպ ի շիւքրան վէ մէսէրրէթ տիր։ Նասըլ իսէ, Ճէվատ վէ Րէմզիլէրէ րաղմէն, Ատանա Խրիսթիյանլարը էյի չօպանլարա թէսատիւֆ էյլէմիշլէր։ Ճիւմլէսի սէչմէ, ճիւմլէսի էյի վէ մուգթէտիր րահիպլէր։ Պունլար եըրթըճըլարտան տաղըլմըշ սիւրիւլէրինի հէփ պիր արայա թօփ էտիպ հէփիսի պիրլիքտէ մուհաֆազայա սա'յ էյլէմիշլէր վէ էօյլէ տէ տէվամ էտիյօրլար։ Պիր պիրլէրինէ եատ նազարը իլէ պագան պու էհալի, աթէշ վէ գըլըճտան ֆիրար էտիպ եէքտիկէրինէ սարըլընճա՝ պիրատէրլէր վէ էօզ պիրատէրլէր օլտուգլարընը անլամըշլար, վէ այրըլմազ րապըթա իլէ րապթ օլունմըշլար։ Փէր Անտրէնին վէ Թէրզիեան գերապայծառըն իսմի պիր գաթօլիք իչիւն նէ տէրէճէ մուզատտէ իսէ, պիր Փրօթէսթանթ իչիւն օ տէրէճէ մուզատտէս տիր. Մր. Չէմպըրս վէ Վեր. Աչճըեանըն իսմի պիր Փրօթէսթանթ իչիւն նէ տէրէճէ մու'ազզէզ իսէ, պիր Լուսաւորչական, պիր Գաթօլիք, պիր Սիւրեանի իչիւն 'այնի տէրէճէ տիր։ Ս. Կաթողիկոս ճիւմլէսինին փէտէրի միւհթէրէմի տիր։ Պունլար քեաֆֆէսինին փէտէրի տիրլէր, հէփիսի հէր քէսին տէրտինէ պագար, եարալարընը սարար. հէր քէս իչիւն հէփիսի պիրտէն աղլար։ Քեա՛շքի պու տէրսի հէր եէրտէ էօյրէնսէք, քեա՛շքի աթէշսիզ պուչագսըզ պիր պիրիմիզին եանընա կէլսէք։ Կէօրէճէյիզ քի հէփ ճան գարտաշլարը իզ։

7. Էյի պիր վալի կէօրտիւմ։ Չօգ տէֆ'ա ֆուրթունա վէ սիյահ պուլութլար զա"իլ օլունճա արգասընտան ճէլիլ պիր շէմս լէմ'ան էյլէր։ Նէ չարէ քի Ատանա վագա'ասը օլմասա իտի Ճէմալ պէյ պուրա կէլմէզ իտի։ Չօգ վալիլէր կէօրտիւմ, Ամէրիգա պէօյիւք շէհի՞ր մի տէյիւ սու"ալ էտէն, լասթիք տօմուզ տէրիսինտէն եափըլմըշ իմիշ տէյիւ մէն' էտէն, ագշամա գատար քիւֆր վէ պիէտէպ մասալլար իլէ վագթ կէչիրէն, էվհամ վէ ժուրնալ իլէ գափանըպ գալան, հաթթա Ճէվատ պէյ կիպի տէյիլ գօմիթէ իսմինտէն՝ իլլա պիր գաչ էօքսիւզլէրտէն գօրգուպ գուվվէ ի ճէպրիյէ իլէ անլէրի թար ու մար էտէնլէրինի կէօրտիւմ, ամմա Ճէմալ պէյ կիպի կէօրմէտիմ։ Կէնճ, զէքի, կէնիշ ֆիքիրլի, հիւսն ի նիյէթ էսհապընտան վէ ճէսուր պիր վալի։ Ինկիլթէրրա գրալը օլուպ 400 միլիօն թէպա'այա մալիք օլմագ գօլայ, Սթանպօլտա մէպ'ուս օլուպ պօլ պօլ էֆքեար սարֆ էթմէք տէ գօլայ. Սթանպօլտա գալէմլէր չէքիպ եազմագ, հէր քէսէ, հաթթա Ճէմալ պէյէ, գուսուր պուլմագ տա գօլայ, ամմա խարապալար եըղընընտա ճանիլէր ալայընա, չըպլագլար աճլար օրտուսունա վալիլիք, գօմանտանլըգ էթմէք գօլայ տէյիլ։ Պիրի «Աճ ըմ» պաղըրըր, օլ պիրի «Էվիմ», պիրի «Տիւքեանըմ կիթտի» տէր, օլ պիրի «Էվիմի սօգագա քէսիյօրլար» նիտա էտէր, պիր թարաֆ գօրգար օլ պիրլէր գուտուրուր, պիր թարաֆտան մուհաքէմէլէր, օլ պիր թարաֆտա ասայիշ, պիր թարաֆտա էպնիյէլէր ինշասը, օլ պիր թարաֆտա ի'անէլէր թէվզի'ի, շու մէվգը'ի պիր խայալ էտինիզ, եինէ տէ քեաֆֆէսինէ եէթիշիյօր վէ պիհագգըն եէթիշիյօր։ Պուրատա հէր քէս շիւքրան, հէր քէս մէմնուն տըր։ Պէտպախթ Ատանա պու ճիհէթլէ պախթիյար տըր։ Րիճա էտէրիզ, Սթանպօլտաքի էֆէնտիլէր, խուրտէպին էլինիզտէ գուսուր արամագա չալըշմայըն, պիր եափաճաղընըզ վար իսէ՝ շու տէհշէթլի վէզա'իֆ իչինտէ կիւրէշմէքտէ օլան պու գահրէմանա մու'ավէնէթ էտինիզ, ճէսարէթ վէրինիզ։ Պիզէ Ճէմալ պէյին ֆազիլէթլէրի լազըմ տըր, օ տա պիզէ եէթէր գատար վար տըր։ Տիւշիւնիւնիւզ, Ատանատաքի եալընըզ էհալի Խրիսթիյանլար տէյիլ տիր։ Պիր գօրգումուզ վար իսէ օ տա Սթանպօլ պու նի'մէթի տէ Ատանայա չօգ կէօրիւպ քէնտիսինէ ալմագ գօրգուսու տըր. Սթանպօլտաքի ատէմ զարուրէթի պու աֆէթէ մէյտան վէրէ պիլիր։ Էվվէթ, Ճէմալ պէյ Ատանայը Փարիզ էյլէտի, տէմէյօրըզ։ Ժինէվ կիպի շէն վէ ապատան էտէմէտի, լաքին քիւլ եըղընընտան շէհր, ճանիլէրտէն էհալի, չըպլագլարտան հէմշէհրի եափտըղընըզ վա՞ր մը։ Ճէմալ պէյ մութլագա իսմէն վէ րիւթպէթէն չիմտիքինտէն տահա չօգ եիւքսէք մէվգը'լէր իհրազ էտէճէք, պունա էմին իզ, ամմա տիւնեատա հիչ

պիր քիմսէ չիմտիքի մէվգը'ինտէն տահա պէօյիւք. տահա մուհիմմ վէ տահա միւչքիլ պիր մէվգը'տէ պուլունմատը։ Թէմէնի էտէրիզ քի վաթան պու գուվվէթի պիր գաչ սէնէլէր պիչարէ Ատանայա թէրք էթմէք ֆէտաքեարլըզընտա պուլունսուն։

ԳՈՒՅՐՈՒԳԼԸ ԵԼԼՏԸԶԼԱՐ

(Փրոֆ. Ո-ելեբմ Թ. Օրմոնեան. Բոլեբն Գոլեմ)

Ճիւմլէմիզէ մա'լիւմ օլան կիւնէչ, վէ այ, սէյեարէլէր վէ սապիթ եելտըզլար, անճագ փէք ազ տէֆ'ա պիզիմ նազարը տիդգաթըմըզը ճելպ էտէրլէր։ Լաքին ասիւմանտա վագրթ վագրթ էօյլէ էճսամ կէօրիւնիւր քի անլէրին հարէքեաթը օլ գատար սուհուլէթ վէ սըհհէթլէ հիսապ վէ իխպար էտիլէմէզ։ Անլէր Ցունվար 23իւնճիւ կիւնիւ ագշամընտա թամմ զարպի ուֆուգտա կէօրիւնէն գույրուգլը եելտը կիպի պիզէ հիչ խապէր վերմէյերէք կէօրիւնիւրլէր։ Կէչէն պիր գաչ այլար զարֆընտա Հալէ գույրուգլըսընա մունթազը օլմամըզը հէյ'իյուն պիզէ փէչին խապէր վերտիլէր իսէ տէ, անլէր գույրուգլըլարըն զուհուրընը խիւսուֆ եա քիւսուֆ կիպի տագիզէսի տաղիզէսինէ խապէր վերէմէզլէր, անճագ անլէր պիզէ «Անըն Մարտտա եախօտ Ապրիլտէ կէօրիւլէճէյինի մէ՞մուլ էտին» տէրլէր։ Վէ հագիգաթը հայ չու տըր քի, փէք տաղիզ ըէսատաթ վէ մէսահաթ վասըթասըյլէ պիլէ, 'ալիմլէր պիր գույրուգլընըն պիր տէֆ'ա պիզէ կէօրիւնմէսինտէն սօնրա թէքբարէն պիզէ եագըն կէլիպ կէլմէյէճէյինի քէստիրէմէյօրլար։

Պիզիմ տիւնեամըզլա պէրապէր սէյեարէլէրիմիզին չէմսին էթրաֆընտա իճրա էթտիքլէրի տէվր պէյզի չէքլինտէ տիր, լաքին օ պէյզի չէքլ՝ տա՞իրէյէ փէք զիյատ պէնզէր, վէ էկէր ա-նընն չէքլի պիր քեաղըտ իւզէրինէ չըզըլաճագ օլսա անա պագարագ անը հագիգի տա՞ի-րէտէն թէֆրիգէ փէք ազ քիմսէլէր մուգթէտիր օլաճագլար տըր։ Պիր գաչ գույրուգլըլար տախի վար տըր քի պիզիմ կիւնէչիմիզին էթրաֆընտա պէյզի տա՞իրէտէ տէվէրան էտէրլէր, վէ պու տա՞ի-րէլէրի փէք ուզուն պէյզիլէր տիր։ Կիւնէչ պու գույրուգլըլարըն չըզտըզը պէյզիլէրին պիր մէրքէ-զինտէ օլտըզընտան գույրուգլը քէնտի եօլճուլը-զընտա արասըրա կիւնէչէ փէք եագըն կէլիր։ Լա-քին սօնրա կէրէք կիւնէչտէն կէրէք տիւնեատան օլ գատար ուզաղա կիտէր քի՝ էն էյի թէլէսգօփ-լար իլէ պիլէ կէօրիւնմէզ։

Ֆագաթ գույրուգլըլարըն տէվր էթտիքլէրի խաթթ տա՞իմա պէյզի օլմազ, պա'զը գույրուգ-լըլար գաթ'ը զա՞իտ տէնիլէն չէքլտէ տէվր է-տէրլէր։ Պէօյլէլէր պիր տէֆ'ա պիզիմ կիւնէչին տա՞իրէսինի զիյարէթ էթտիքտէն սօնրա պիր տա-հա պիզէ 'ավտէթ էթմէզլէր. անճագ խէլայա կի-տէրլէր, վէ իհթիմալէն պիզտէն փէք ուզագ օլան տիկէր պիր կիւնէչին էթրաֆընտա տէվր էտէրլէր։ Պունլարըն տէվր էթտիքլէրի իւչիւնճիւ խաթթ գաթ'ը միւքեաֆի տէնիր։ Էկէր պիր գույրուգլը պու խաթթ ը միւնհանիյի թա'գիպ էտիյօր իսէ, օ տախի պիզիմ տա՞իրէմիզէ թէքբար 'ավտէթ էթ-մէզ։ Լաքին էկէր գույրուգլընըն տէվէրան էթ-մէքտէ օլտըզը սիւ'աթ պիր սէպէպտէն ճիւ՞ճէ պիլէ եավաշլանանճագ օլսա, օլ վագրթ գույրուգ-լընըն եօլու գաթ'ը միւքեաֆիտէն գաթ'ը նագըսա եա՞նի պէյզիյէ թէպէտտիւլ էտէր, վէ գույրուգլը ուզուն եախօտ գըսսա պիր միւտտէթ սօնրա պիզէ 'ավտէթ էտէր։ Էկէր, տիկէր թարաֆտան, գույրուգ-լընընն սիւ'աթը հըզ ալըրսա, օլ վագրթ գույրուգլը-նընն եօլու գաթ'ը միւքեաֆիտէն գաթ'ը զա՞իտ թէպէտտիւլ էտէր, վէ գույրուգլընընն թէքբար պիզէ 'ավտէթի իհթիմալ տէյիլ տիր։ Գույրուգլը քէն-տի եօլճըլըզընտա պէօյիւք սէյեարէլէրտէն պիրի-սինին եագընընտան կէչէճէք օլուրսա՝ պէօյլէ սիւ-'աթ թէպէտտիւլիւ գօլայճա վագը' օլապիլիր։ Է-կէր պու գույրուգլը կիւնէչէ էն եագըն պուլուն-տըզը վագրթտա՝ տիւնեանընն կիւնէչտէն օլան ու-զագլըզընա միւսավի պիր ուզագլըգտա պուլուն-մագտա իսէ, վէ պիր սանիյէտէ թագրիպէն 42 քիլօմէթրօ գաթ' էտէն պիր հըզ իլէ հարէ-քէթ էթմէքտէ իսէ, պու սիւ'աթ անընն պիր գաթ'ը միւքեաֆի չըզմասընա պատի օլուր. սիւ'աթը 42 քիլօմէթրօտան զիյատէ օլուր-սա տէվրի գաթ'ը զա՞իտ օլուր. 42 քիլո-մէթրօտան էքսիք օլուրսա գաթ'ը նագըս եա-խօտ պէյզի օլուր։ Գույրուգլընընն եօլունտա պու նիսպէթի թա'տիլ էտէճէք սէյեարէլէր վէ կիւնէչ-լէր պուլունտըզը իչիւն հէյ՞իյուն պիր գույրուգ-լընընն թէքբար թամմ նէ վագրթ կէօրիւնէճէյինի, եախօտ անընն 'ավտէթ էտիպ էթմէյէճէյինի պիզէ էվվէլտէն խապէր վերէմէզլէր։ Հէյ՞իյունընն պու խուսուստա թէսատիւֆ էյլէտիքլէրի սա՞իր պիր կիւճիւք տախի չու տըր քի, պիր գույրուգլը թէքբար պիզէ կէօրիւնէճէք օլսա տա չօգ տէֆ'ա անընն հէյ՞էթի օլ գատար թէպէտտիւլ էթմիլ օլուր քի սալթ անընն կէօրիւնիւչիւնէ պագարագ անը թանըրմագ միւմքին տէյիլ տիր։ Հալէ գույ-րուգլըսը գաչ տէֆ'ա կէօրիւնմիւչ տիր, լաքին կէ-լէճէք տէֆ'ա կէօրիւնտիյիւնտէ անընն նէ գա-տար պէօյիւք վէ նէ գատար փարլագ օլաճաղընը։

խախօտ գույրուղընըն նէ գատար ուզուն խախօտ կէնիշ օլաճաղընը հիչ պիր քիմսէ էվվէլտէն խապէր վէրմէյէ մուգթէտիր տէյիլ տիր։

Ցունվարտա կէօրիւնէն վէ պու սէնէ զարֆընտա քէշիֆ օլունան իլք գույրուգը օլտըղը սէպէպտէն իհթիմալէն «1910, I.» թէսմիյէ օլունաճագ օլան գույրուգլընըն տա"իրէսի հազզընտա էտիլէն րէսատաթ վէ թախմինաթտան կէօրիւլտիւյիւ իւզրէ՝ օլ գույրուգը Դեկ. 17տէ պիզտէն կիւնէշին սայքի թամմ օլ պիր թարաֆընտա, վէ տիւնեամըզ պու թարաֆտա կիւնէշտէն նէ գատար ուզագ իսէ օլ գույրուգը տախի օլ թարաֆտա օլ գատար պա'իտ պուլունմագտա իտի։ Օ օլ վագըթ սայքի հէման տիւնեամըզա տօղրու կէլմէքտէ իտի։ Ցունվարըն պիրինտէ տիւնեամըզ քէնտի տա"իրէսինտէ իլէրի հարէքէթ էյլէմիշ, վէ գույրուգը արթըգ պիզէ տօղրու կէլմէյօր իտի։ Գույրուգը օլ վագըթ տիւնեամըզտան թագրիպէն 250 միլիօն քիլօմէթրօ, վէ կիւնէշտէն 83 միլիօն քիլօմէթրօ ուզագտա պուլունմագտա իտի։ Ցունվարըն 17սինտէ գույրուգը կիւնէշէ էն եագըն օլան նօգթասընա եա'նի անտէն 19 միլիօն քիլօմէթրօ ուզագլըղա եէթիշտի, վէ օլ վագըթ տիւնեամըզտան 130 միլիօն քիլօմէթրօ պա'իտ իտի։ Օլ գույրուգլու շիմտի թէքրար սայքի կիւնէշին արգասընտա տըր, վէ շիւպհէսիզ կէօրիւլէմէզ, լաքին իհթիմալ տըր քի Մարտ այընըն իլք նըսֆը զարֆընտա, կիւնէշ տօղմազտան էվվէլ, շարգի ասիւմանտա թէքրար կէօրիւնսիւն։

Պիր գաչ հաֆթա սօնրա տուրպինսիզ օլարագ կէօզլէրիմիզլէ կէօրէճէյիմիզի մէ"մուլ էթտիյիմիզ Հալէ գույրուգըսը թարիխի ճիհէթիյլէ պէլքի րաստ էտիլմիշ օլան ճիւմլէ գույրուգլըլարըն էն զիյատէ ճալիպի տիգգաթը տըր։ Սըր Այզագ Նիւթըն 1687տէ ինճիզապ գանունընըն սէյեարէլէրին հարէքեաթընա թաթպըգընը իսպաթ էյլէտի։ Հալէ նամ 'ալիմ պու գանունըն գույրուգլըլարըն հարէքեաթընա տա թաթպըգ օլունաճաղընը զաննն էտէրէք, 1682 Օգոստոս այընտա միւշահէտէ օլունան վէ իւչ հաֆթա կէօրիւնիւր հալտէ գալան գույրուգլընըն եօլունը թէֆթիշ էյլէտի։ Հալէ պու գույրուգլընըն 1608տէ կէօրիւնէն գույրուգը իլէ 'այնի օլտըղընը վէ պու գույրուգլընըն կիւնէշին էթրաֆընտա փէք ուզագ պ'իր պէյզի տա"իրէտէ 75½ սէնէտէ պիր տէվէրան էյլէտիյինի իսթինթաճ էթտի։ Պու գույրուգլընըն թարիխի տահա զիյատէ կէրիյէ տօղրու արաշտըրըլարագ էսքի գույրուգլարտան կէօրիւլտիւ քի Թ. Միլատտան էվվէլ օլան միւտտէթտէն պէրու օ էփէյինիզամը պիր սուրէթտէ սայքի հէր 75 սէնէտէ պիր կէօրիւնմիւշ տիր։ Պու գույրուգլընըն կէօրիւնէճէյի վագթա տա"իր վէրիլէն հիսապլարըն կիւնիւ կիւնիւնէ թամմ չըգմամասը, անըն թարիգինտէ պուլունան պա'զը թէ"սիրաթըն մուխիլլէյէ 'աթֆ էտիլիր, վէ պու թէ"սիրաթ, հէյ"էթիյունըն պա'զըլարը թարաֆընտան, Նէփթիւն նամ սէյեարէնին տա"իրէսի խարիճինտէ տա"իր վէ հալա քէշֆ օլունմամըշ օլան պիր սէյեարէնին հուզուրընա համլ էտիլիր։

Էզմինէ ի գատիմէտէ, վէ Ֆիլվագը՛ պինինիսպէ էզմինէ ի միւթէ"ախըրէտէ տախի, ասիւմանտա պիր գույրուգլընըն կէօրիւնմէսի տիւնեատա 'անգարիպ պիր ֆէլաքէթ վէ պէլա վուգու՛ պուլաճաղընա 'ալամէթ սայըլըր իտի։ Հալէ գույրուգըսը 1066տա կէօրիւնտիւյիւնտէ Համթինկս մուհարէպէսինտէ Ուիլեըմ Նօրմընըն գազանտըղը զաֆէրէ իլէ պիր 'ալագասը վար տէյիւ զաննն օլունտու։ Պու Հալէ գույրուգըսը իտի քի 1378տէ Փափա Գալիքսթըս՝ Թիւրքլէրտէն վէ պու գույրուգլըտան մուհաֆազա օլունմալարը իչիւն տու'ա էթմէլէրինի էհալիյէ էմր էյլէտի։ Էկէր Փափա հազրէթլէրի պու գույրուգլըտան մուհաֆազա էտիլմէք իչիւն տու'ա էտէճէք եէրտէ օ 'ասրըն Թիւրք օրտուլարընա մուգավէմէթ էթմէյէ սա'յ էթսէ իտի, տահա էյի էթմիշ օլուր իտի, զիրա անլէր օլ վագըթտա Խրիսթիյան Էվրօփայա էփէյի մուզայագա վէրմէքտէ իտիլէր։ Միւշարիլէյհ, վէ պէլքի էլեէվմ հայաթտա օլան չօգ քիմսէլէր, վագթըյլէ պիր Թիւրք գա"իմմագամըն Անատօլուտա սէմավաթըն պա'զը 'աճա"իպաթընը քէնտիսինէ իզահ էտէն պիր Ինկլիզ սէյեահա շու սէօզլէրլէ վէրտիյի նասիհաթա միւհթաճ տըրլար։ «Սիզ պանա պու եըլտըզըն շու եըլտըզ էթրաֆընտա հըզլէ տէօնտիւյիւնիւ, վէ շու գույրուգլու եըլտըզըն չօգ սէնէլէրտէն պէրու կէլիպ կիթտիյինի իզահ էտիյօրսընըզ։ Ճանըմ, գուզում, վարսըն կիթսին, կէլսին. անլէրի խալգ էտէն էլ անլէրի իտարէ էթմէյի պիլիր։»

Պիր գույրուգլընըն սալթ կէօրիւնմէսինտէն իլէրի կէլէն գօրգու հագիգաթըն հալտէ նապէտիտ օլմուշ իսէ տէ, օլմայա քի պիզիմ տիւնեամըզ գույրուգլըլարտան պիրիսինէ չաթմըն եախօտ անըն օլ գատար եագընընտան կէչսին քի անտէն թուլթուլմագլըղա սէպէպիյէթ վէրսին, վէ օլմայա քի պիզ մուզիրր ղազլարտան պօղուլալըմ տէյիւ գօրգու թաշըյան քիմսէլէր հալա վար տըր։ Միւսատէմէ իչիւն օլան իհթիմալլար փէք ազ տըր, վէ էկէր էօյլէ պիր շէյ վագը' օլսա պիլէ՝ պիր գույրուգլընըն սըգլէթի վէ հաճմը տիւնեամըզընքինէ նիսպէթէն օլ գատար ազ տըր քի պիզիմ տիւնեամըզա

հիսս օլունուր պիր տարպէ վէրմէսի քեամիլէն զայր ի մումքին տիր ։ Գույրուգլըլար սըգ սըգ սէյխարբէլէրտէն պիրինին եա օլ պիրինին փէք եագընընտան կէչէրլէր, լաքին սէյխարբէլէր իւզէրինէ հիսս օլունուր պիր թէ"սիրլէրի օլմամըշ տըր։ 1861 Յունիս 30տա տունեամըզ տօղրուտան պիր գույրուգլընըն գույրուղը իչինտէն կէչտի, վէ մուշահէտէ էտիլէն եէկեանէ թասիր զարիպ 'ալամէթ, ֆէճր ի չիմալիյէ մուշապիհ, սուհամըն խուսուսի պիր սարը րէնքտէ կէօրունմէսի իտի, վէ պու սարըլըգ տախի կիւնէշին նուրը անա վուրտըգտա էփէյի աչըգլաշըր իտի ։ 1770տէ պիր գույրուգլը Միւշթէրի սէյխարքէսինին փէյքլէրի արասընա գարըշտը վէ 4 այ անլէրէ եագըն գալտը, լաքին անլէրին իւզէրինէ հիչ պիր թէ"սիրի օլմատը ։ Պու վագը'ալար կէօսթէրիրլէր քի գույրուգլընըն տունեամըզա եագլաշմասըյլէ տունեանըն անտէն թութուլմասը մուխաթարասը, եախօտ հաթթա պիր մուսատէմէտէն հասըլ օլան գօրգուլար քեամիլէն պիէսաս տըրլար ։

ՍԱՂ ԿԷՋԻՏՏԷՆ ՆԱ՞ՍԸԼ ԳՈՒՐԹՈՒԼՏՈՒՄ

(Տէկէն Եփրեմ Թօփալեան, Ֆէ+է)

2.

Շու հալ ը փիւր մէզէլլէթէ թէհամմիւլտէն 'աճիզ գալարագ չըգըպ կիթմէքլիյի թէսավվուր էյլէտիք ։ Լաքին չու տուշմէն հուտուտընը կէչմէք իչիւն էլտէ սիլահ, տիլտէ տէրման, պէլտէ գուվվէթ վէ 'ագլտա հիքմէթ լազըմ իտի քի, պունլարըն ճումլէսինտէն տախի մահրում պուլունմըշ իտիք ։ Արթըգ տայանամայարագ օրատա պիր հէրիֆէ փարա վէրէրէք մուտիրի չաղըրթըգ, օ զաթ ը տէնա"էթ սըֆաթ տախի, տէմիրճինին տուքքեանընտան պիր գափու վասըթասըյլէ եանըմըզա կէլիպ, «Գօրգմայըն, ճումլէնիզ տէ պէնիմ էվիմէ կէլինիզ, օրատա էմին օլուրսունըզ» տէտի ։

Պիզ տախի պու ճէսարէթպախշ խապէրտէն մէմնուն օլարագ էշեալարըմըզը օլտուղու եէրտէ պըրագըպ · մուտիրին արգասը սըրա տըշարը չըգտըգ, վէ նէ՞ կէօրիւրսիւն. արգասընտա եուզտէն զիյատէ մուսէլլահ ճանիլէր, մէրքէպին իւզէրինտէ պինիլի, պաշը սարըգլը, սիննի կէչմիշ պիր հօճա, մուտիրէ խիթապէն, «Պունլարը նէ՞ եափաճագ իսէն եափ, պէն էհալիյի զապթ էտէմէզ հալէ կէլտիմ» տէտի ։ Միւտիր տախի անլէրի թա'գիբլէմէսի իլէ ճումլէսի տէ տաղըլտըլար ։ Արթըգ Հաճի պէյ վէ մուտիր պիզի գլաղուզլայարագ մուտիրին ախըրընա պիր թագըմ հայվանլար կիպի տօլտուրտուլար ։ Զաթէն պու սըրատա էշեամըզըն պիր գըսմը վէ գաթըրճըլարըն սիլահլարը գափըշըլմըշ իտի , Պագի գալանլարը տախի մուտիր քէնտի էվի էմին տիր տէյիւ խանէսինէ կէթիրտի ։ Պու զիքրի սէպգաթ էթմիշ օլան իքի քիմսէլէր պիր ազ ճէսարէթ վէրտիքտէն սօնրա քէնտի եէրլէրինէ կիթտիլէր ։

Հաճի պէյ կիտէրքէն վա'ըզ Սումուէլին վէ Գրիգոր աղա Սէֆէրեանըն քէնտի էվինէ կիթմէլէրինի թէքլիֆ էյլէտի, անլէր մա էլ մէ՜մնունիյէ արգասընտան եիւրիւտիւլէր, լաքին չօգ կէչմէքսիզ կէրի կէլտիլէր ։ Սէպէպի սու"ալ օլունտուգտա պիր ազ իլէրի կիտինճէ Հաճի պէյ «Պուրտա գալմագլըղընըզ տահա մունասիպ տիր տէտի, անըն իչիւն կէրի կէլտիք» տէտիլէր ։ Պու Հաճի պէյ չօգ տէֆ'ա Գարա քէօյտէ Սամուէլ էֆէնտինին էվինէ միւսաֆիր օլուր իմիշ ։ Օլ սէպէպտէն անը վէ 'էմմիսի Գրիգոր աղայը գուրթարմագ իսթէմիշ վէ լաքին կէօրիւնիւյօր քի էկէր պունլար սաղ գալըրլարսա պիթթապի' օլան վագը'այը խապէր վէրիրլէր, պիզ մէս"ուլիյէթտէ գալըրըզ միւլահազասը մէրգումը գօրգութմըշ, անըն իչիւն «Կէրի եէրինիզէ կիտինիզ» տէմիշ ։ Պու արատա Հաճի պէյ թէքրար կէլտի, վէ Պատ. Աստուր էֆ.նին եանընա օթուրտու, վէ գօնուշուր իքէն Պատ. Աստուր իլէ թանըշտըլար ։

Էվվէլա Հաճընտա եիքտիկէրինէ գօնշու իտիքլէրինի հաթթա Աստուր էֆէնտինին փէտէրինին էյի տօսթու իտիյինի պէյան էյլէտի ։ Գօնուշուրկ պիթէր պիթմէզ «Խրիսթիյանլար Գոյուն Էվինի պասմըշլար, (պուրասը պիր Միւսլիման քէօյիւ) պէն տէ արթըգ քէօյլիւյիւ զապթ էտէմէյօրըմ» տէտի ։ Ֆագաթ պիզէ լազըմ կէլէն ճէսարէթպախշ սէօզլէր սէօյլէյօր իտիլէր ։ Միւտիր *Էկէր սիզին իւզէրինիզէ հիւճում էտէճէք օլուրլարսա, պիզ Ամէրիգալըլար իչճիլէրի վէ հէմ տախի Րում ըզ տէյինիզ տէտի ։

Տըշարը չըգար չըգմազ թէքրար իչէրի կիրիպ «Գօրգմայըն, Գոյուն Էվինի պաստըգլարընըն ասլը եօգ տըր ։ Պէնիմ էվիմտէ օլտըգճա էմնիյէթտէսինիզ ։ Հիչ պիր կէօնէ շիւպհէ թա՛շըմայըն» տէյէրէք, եանըմագ իւզրէ օլան գալպլէրիմիզէ ֆէրահիյէթ, վէ թագաթտան տուշմուշ տիզլէրիմիզէ տէրման վէրտի ։ Պու արատա իւմիտլի սէօզլէրէ իսթինատէն պիր ազ գահվալթը էյլէտիք, վէ օրատա օլան Գայսէրիլի հաճի Գարա Մէհմէտ աղա պիր ճէրէ սու կէթիրտի, վէ իչիպ պիր ազ մուսթէրիհ օլտուգ ։

Վագթ ծիւմ'ա կիւնիւ օլտըղընտան էօյլէն նամազընը գըլտըգտան սօնրա, քէօյլիւլէր 'աճա"իպ պիր շամաթա վէ կիւրիւլթիւ իլէ տըշարը փիւսքիւր-

տիւլէր, Թապի'ի իչէրտէ 'իպատէթ վագթընտա լաղըմ օլան տէրսլէրի ալմըշ իտիլէր։ Արթըգ Պատուելի վէ վա'ըզլար հէր չէյին պիթմիչ իտիյինի անլայարադ, «Հայաթըմըզ պիզիմ տէյիլ տիր։ Ճէսուր օլուն, մէրտ օլուն, կէվչէմէյին» տէյէրէք կէօղ եաչլարը իլէ Ալլահա ֆէրեատ վէ Նիյազա տէվամ էյլէտիլէր։ Պու սրրատա Գրիգոր աղա Սէֆֆէրեան եիւքսէք փէրտէ իլէ «Նէ՞րէտէսին, էյ Իլահ իլ՝ ճիւնուտ օլան վէ Իսրայէլին տու՛ա վէ նիյազլարընտա սաքին օլան Խէլասքեար, չու գուլլարընը հալը էսէֆ իչթիմալինէ նազար իլէ ֆէրեատլարընը իսթիմա՝ էյլէ» տէյիւ նիտա էյլէտի։

Եօգարտան միւտիրին գարբսը «Արթըգ գօրդմայըն, Ատանայա մէս"էլէյի անլամադ իչիւն պիր զապթիյէ կիթտի, վէ չիմտի օ կէրի կէլտի, 'ատալէթ օլմուշ, բահաթսըզլըգ տէֆ' էտիլմիչ» տէտի։ Պու արատա Վեր. Իսթիլեանօս, աշաղըտան եօգարբյա։ «Եաչասը՛ն միւտիր, Ալլահ 'էօմրլէր վէրսին» տէյիւ ալգըշլատը։ Թամմ պու սրրատա սիլահլար սրգըլմադա պաշլատը, վէ եանըմըզտա օլան միւտիրին աթընը տա տըշարը չէքտիլէր։ Միւտիր պինիպ չու տէհշէթլի մէնզարէյի սէյր էթմէմէք իչիւն սավուշուպ կիթտի։ (Պու միւշավէրէ իլէ իճրա օլունտուղընա ասլա չիւպհէ իսթէմէզ։)

Տըշարտա պէքլէյէն վահչի գալապալըգ վադթ ֆէվթ էթմէյէրէք, էլլէրինտէ ուճու մըխլը թօփուզը տէյնէքլէր, գամա, գըլըճլար վէ թիւֆէնկ իլէ պուլունտուղըմըզ ախբրա հիւճում էյլէտիլէր։ Պիր գըսմը տա տըշարը չըգըպ գաչան օլմասընը տէյիւ սիլահլարը էլլէրինտէ, գափուտան պիր ազ էօթէտէ պէքլէյօրլար իտի։ Իչէրի կէլէնլէր իչէրտէքիլէրի միւհլիք տարպէլէր իլէ տըշարը չըգարբյօրլար, տըշարտաքիլէր իսէ գուրչունլայարադ էօլտիւրիւյօրլար իտի։

Ամա՛ն Ալլահ, նէ թէհամմիւլ կիւտաղ պիր հալ։ Պիր թարաֆտա «Անճաբղըմ» տէր իքէն օլ պիր թարաֆտա «Պէնիմ չու՛ գատար չօլուդ չօճուղում վար, Ալլահ 'աշգը իչիւն պանա գըյմայընը» տէյէնլէրէ, «Սու՛ս, խընզըր կեավուր, տահա սէօյլէյօր» տէյիւ ճէվապ վէրիլիյօր իտի։

Օ սրրատա օլան վագը'այը կէօրմէմէք իչիւն զէվճիմին իւզէրինէ տիւշտիւմ, էօթէտէն խունրիզ ճանվար միսիլիւ պիրի կէլիպ, «Հայ՛տէն, տըշարը չըգըն» տէյիւ պաղըրտը։ Պէն իսէ անա ճիկէրսուզ պիր թարզտա եալվարարադ, «Ըէճա էյլէրիմ, պիզ եէտի պաշ ֆամիլեայըզ, չօճուգլարըմըզ չիմտի պիզի պէքլէյօրլար, պիզէ գըյմայընը» տէտիմ իսէ տէ, պիր թագըմ ինսանէյէթէ եագըշմայան սէօզլէր իլէ ուճու մըխլը տէյնէքլէր վար գուվվէթի իլէ պաշըմա պիր տէֆ'ա էնտիրտի։ Պիրտէն գան կէօզիւմիւ պիւրիւտիւ։ Զէվճիմ տօղրուլուպ գան իլէ պօյանմըշ եիւզիւմէ վէ հէյ'էթիմէ պագընճա «Անճաբղըմ, պո՞ւ տա մը կէլէճէք իտի պաշըմա,» տէյէրէք թէքրար եէրէ գափանտը, օ սրրատա պիր թօփուզ տա քէնտինին պաշընա վուրտուլար, վէ «Վա՛յ եավրուլարըմ,» տէյիպ եէրէ տիւշտիւ։ Վէ պանա «Պրագ Եփրոս, պրագ, պէօյլէ էօլմէտէն իսէ տըշարը կիտիպ պիր գուրչուն եէյիպ էօլէյիմ,» տէտի։

Ցադաթ պէն քէնտինի պրագմայըպ փալթօսունա եափըշարադ գափույա գատար կիթտիմ, օրատա պանա պիր սիլահ սրգտըլար վէ պէօյրիւմտէն վուրուլարադ օրայա տիւշտիւմ։ (Պու սիլահտաքի սաչմա իմիչ.) Պատ. Աստուր էլիմտէն պօչանարադ տըշարը չըգտըղընտա, պիր գաչ սիլահ պիրտէն փաթլատը վէ 'էօմրիւնէ օլ տագիդէ խիթամ վերտի։ 30 սէնէտէն պէրու տէրտ վէ մէսէրրէթիմին ըէֆիգի օլան արգատաչըմը պիր տահա կէօրմէտիմ։ Անըն այրըլըպ կիթմէսի անճագ պիր տագիդէ սիւրտիւ։

Պէն գափունընը էշիյինտէ եաթար իքէն էսվապլարըմը իւզէրիմտէն սօյարադ ալտըլար. պէլիմտէ պէյազ պիր չըգըն իչինտէ իքի փօլիչա իլէ օն լիրա փարա վար իտի, անը տա ալտըլար։ Գուլագլարըմը եըրթըպ քիւփէլէրիմի վէ փարմաղըմտա պիր եիւզիւք վար իտի անը տախի ալմադա չալըշտըլար. լաքին չըգարամատըլար։ Բէսմէքլիյի տիւչիւնտիւլէր, լաքին արալարընտան պիրի «Պու ալթունտէյիլ տիր, պրագընը, ճանըմ, չիմտի էօյլէսի չէյ իլէ էյլէնէճէք վագթ տէյիլ տիր» տէտի։ Էօյլէլիքլէ պրագտըլար։

ՏԷՐՈՒՆԻ ՍԷՏԱ

Պիր ինսան հատտ ը զաթընտա նէ գատար տա էյի օլսա, տէրունինտէ քէնտիսինտէն տահա էյի օլան պիրիսի վար տըր։ Խարիճի ինսան պաթընի ինսանա սատագաթսըզ պուլունուր իսէ՝ օլ զէման իչէրիտէն ճանընը տէրինլէրինտէն փէք միւ"էսսիր պիր սէտա եիւքսէլիր։ Իչթէ բուհ ը ինսանիտէն կէլէն պու սէտայա «Տէրունի սէտա» տէրիզ։ Պու սէտա՝ «Կիւնիւն սէրին վագթընտա պաղչէտէ կէզէն Բապպ Ալլահընը սէտասը» տըր։ Պու սէպէպտէն անընը 'ազիմ գուվվէթի վար։ Սա՛իր սէտալար պու սէտանընը հուզուրընտա սիւքիւթ տուրուրլար, իչիտիլմէզ օլուրլար։

Մէլիք Հերոդէս սուչսուզ Վաֆթիզ էտիճինին գանընը զիյաֆէթին գըրմըզը չէրապը իլէ գարբշ-

տըրտը վէ միւրուրի զէման իլէ պու մախուֆ վագը՛այը ունութտու ։ Պիր կիւն մէլիյին սէրայընա 'աճէլէ իլէ գօշան պիր խապէրճի կէլիպ տէ, «Էյ մէլիք, Եէհուտիյէտէ պէօյիւք պիր փէյղամպէր զուհուր էյլէմիշ տիր ։ Անըն հէտի իլէ 'ազիմ միւ'ճիզէլէր իճրա օլունույօր ։ Ինսանլար անըն արգասը սըրա սէյլ կիպի ագըպ կիտիյօրլար ,» տէտիյինտէ սօֆրատա օթուրանլարըն ճիւմլէսի տէ, «'Աճէպա պու քի՞մ օլմալը տըր ,» տէյիւ գայտըրզճասընա սիւ՛ալ էթտիքլէրի սըրատա, օրատա սիմասը սօլան վէ հիւրէյի չարփան պիր զաթ պուլունտու-կիւնահքեար Հերօվդէս ։ Ա՞հ, նա՛սըլ օլտու տա ֆէրամուշի տէրհասընա աթըլան վէ զէմանըն տալղալարը ալթընտա կէօմիւլէն չօլ մախուֆ վագը՛ա օլ տէրհանըն 'իւմմանընտան թէքրարէն պաշ կէօսթէրտի ։ Տէրունի սէտա 'կէօյա պիր չախսիյէթէ մալիք իմիշ կիպի էյլինտէ հալըն գըլըճ օլարագ կիւնահքեար մէլիյի տէհշէթէ կիրիֆթար էյլէտի ։ Վէ իշթէ պուրատա 'ալիմ Էֆլաթունըն չու քէլամը հիքմէթէնճամը պիր քէրրէ տահա թաստիգ օլունտու ։ «Էկէր պիր մէլիյին գալպինի թէֆթիշ էթմէյէ միւսա՛ատէմիզ օլսա, անը պին պիր սիյահ եարալար իլէ գափլանմըշ կէօրէճէյիզ ։»

Վէ լաքին ինսան պու տէրունի սէտայա իթա՛աթ էթմէզ իսէ նէթիճէսինտէ օ զա՛իֆլէնիր ։ Էլմա չալան չօճուղա վալիտէսի, «Օղլում, խըրսըզլըգ կիւնահ տըր ։ պունու պիր քէրրէ տահա էթմէ ,» տէտիյինտէ օ վալիտէսինին պու լաթիֆ սէօզլէրինէ վէ տէրունի սէտայա էհէմմիյէթ վէրմէզսէ էնճամ պէօյիւք մաղազալարտա պուլունան փարալարա էլ ուզատըր ։ Պու կիւն քիւչիւք սինէքլէրի թութուպ տա ճէսէտլէրինտէն իյնէ կէչիրէն պիր չօճուգ տէրունի սէտանըն թա՛զիրինէ վէ մու՛ալլիմինին նասիհաթլարընա սէմ՛ ու ի՛թիպար էթմէզսէ՝ նիհայէթ իւլ էմր փէտէր վէ վալիտէսինի գաթլ էտէն պիր Ներօն օլուր ։ Իլք տէֆ՛ա պաշգասընըն գատէհի տիպինտէ գալան րագըյը իչէն կէնճ՝ էնճամ մէյխանէ գափուլարը իւզէրինէ քէնտի իւմրինի հազտըրըր ։

Տահա աճըլըսը վար տըր, էնճամ պու տէրունի սէտա էօլէպիլիր, անըն ճէնազէ ալայը վագը՛ օլուր ։ Նէ՞ տիր պու ճէնազէ ալայընտա սէօյլէնիլէն սօն սէօզ ։ Մէրսիյէլէր սահիպի օլան Երեմիայը տինլէյէլիմ, պագալըմ օ պիզէ պու ճէնազէ ալայընտա նէ՞ սէօյլէյէճէք, «Բաբելօնը թէտավի էթտիք, լաքին շիֆաեապ օլմատը, անը պրագընըզ վէ հէր պիրիմիզ տիյարըմըզա կիտէլիմ ,» (Երեմ. 51. 9.) Էյ Ովսէէ սէն նէ՞ տէրսին, «Եփրեմ փութլարա հափըշմըշ տըր, անը պրագընըզ ։» (Ովսէէ 4. 17)։ Էյ միւշֆիգ խէլասքեար, սէնի տախի տինլէմէք իսթէրիզ ։ «Իշթէ խանէնիզ սիզէ վիրան պրագըլըր ։» (Մաթ. 23. 38)։

Պու ճէնազէ չանընը չալան Ալլահ պիզզաթ քէնտիսի տիր ։ Նիչէ տէֆ՛ա Ալլահ չանը չալտըգտան սէնէլէր սօնրա ճէնազէյի տէֆն էտէր ։ Իսրայէլ գավմընա պէօյլէ օլտու ։ Զէյթունլըգ տաղընըն թէփէսինտէն Երուսաղէմէ, օլ քիահինլէրին վէ մէլիքլէրին շէհրի օլան Երուսաղէմէ, սօն պիր քէրրէ տահա նազար գըլան Յիսուս կէօզ եաշլարը իլէ, «Իշթէ խանէնիզ սիզէ վիրան պրագըլըր ,» տէտիյի սանիյէտէ օլ պիփայան սէմավաթտա Ալլահ Իսրայէլ գավմընըն ճէնազէ չանընը չալտը, լաքին ճէնազէ ալայը սէնէլէր սօնրա իճրա օլունտու ։ Պու միւտտէթ զարֆընտա իսէ Երուսաղէմ տիրի էօլիւ իտի ։ Անըն սօգագլարը հինէ էվվէլքի կիպի չէն, հէյքէլին գափուլարը հինէ էվվէլքի կիպի աչըգ, ագշամ վէ սապահ գուրպանլարը հինէ 'ատէթ ի գատիմէ իւզրէ մէզպահ իւզէրինէ 'արզ օլունմագտա, վէ մու՛այեէն կիւնլէր կէլտիյինտէ քեահին ի ա՛զամ պէյազ էլպիսէյի լապիս օլարագ հինէ էվվէլքի կիպի գուտս իւլ ագտաստա գավմ իչիւն քէֆարէթ էթմէքտէ իտի իսէ տէ, Երուսաղէմին հօգարը իլէ օլան 'ալագասը արթըգ գաթ՛ օլունմըշ իտի ։ Իւմիտ հըլտըգը պաթմըշ վէ արթըգ կէօրիւնմէզ օլմուշ իտի ։

Գօրգարըզ քի պու կիւն տախի քիլիսէլէրիմիզտէ պիր թագըմ էօլմիւշ օլան զամիրլէրին ճէնազէ ալայլարը իճրա օլունույօր ։ Եէվմ ի մուգատտէսին սապահ վէ ագշամ խըտմէթլէրինտէ 'ատէթա պիր մէլէք կիպի սէօյլէյիպ թէրէննիւմ էտէն պիր թագըմ քիլիսէ ա՛զալարընը՝ Երկուշաբթի կիւնիւնիւն չաֆագը սէօքէր սէօքմէզ քէնտի հիլէլի թէրազիլէրինին պաշընա կէչմիշ կէօրտիւյիւմիւզտէ, սահիպ ի մէզմուրըն, «Սէմավաթտա սաքին օլան կիւլիւպ, Րապպ անլէրի իսթիհզա էտէճէք տիր ,» քէլամլարը ֆիքրիմիզէ կէլմէ՞զ մի ։ Պիր էլինտէ իֆթիրանըն քէսքին գըլըճընը թութուպ տա գարանլըգտա պիսուշլարըն գանընը տէօքէն քիլիսէ ա՛զալարընա Պօղոս րէսուլըն քեահին ի ա՛զամ Անանիայա «Էյ պատանլը տիվար, սէնի Ալլահ վուրաճագ տըր ,» տէտիյի քէլամլարը տէրխաթըր էթմէ՞զմիյիզ ։ Մուգատտէս սօֆրայա թիթրէյէրէք եագլաշան քիլիսէ էֆրատընըն իշ կիւնլէրինտէ էնվա՛ի հայլան, հէմին վէ րիյալար իլէ, չօլ աթէշ վէ 'ալէմ ի ֆէսատ օլուպ տա պիւթիւն ճէսէտի նափաք էտէն, վէ տա՛իրէ ի քեա՛ինաթը ալէվլէնտիրիպ քէնտիսի տախի ճէհէննէմտէն ալէվլէնէն

քիւչիւք ալէթ, «էլ իլէ քէնտի գօնչուլարընը իշ-
ղալ էթմէքտէ կէօրտիւյիւմիւզտէ՝ «Ալտանմայընըզ
Ալլահ իսթիհզա օլունմազ, ատէմ հէր նէ էքէր
իսէ հէման անը պիչէճէք տիր,» քէլամլարընը թէ-
ղէքքիւր էթմէ՞զմիյիզ։ Իշթէ պիր թազըմ ճէնազէ
պայլարը։ Լաքին մէյտանտա նէ՝ թապութ վար,
նէ քէֆին, նէ տէ մէզարճը վար։

Վէ լաքին տէրունի սէտանընը իշի սատէճէ ին-
սանը քէնտի 'իսեանը վէ թէճավուզաթը խուսու-
սընտա հիւքմ էթմէք տէյիլ տիր։ Անընն սէնասը
վէ աֆէրինի տէ վար տըր։ Աղըր թաչլար ալթընը-
տա ըէճմ օլունուպ տա վիւճուտինտէն գանը սէյլ-
լէր ազան պիր միւ՞մինին սիմասընը մէլէք սի-
մասը կիպի կէօրիւր իսէն՝ պիւքի օլ սիմատա օ-
լան պէչալէթ տէրունի սէտանընն սէնասը վէ ա-
ֆէրինի տիր։ Ճէլլատընընն էմրի իւզէրինէ պաչը-
նը Շարգ թարաֆա գոյան պիր միւ՞մինին, «Պա-
չըմընն ճիհէթինին Շարգ թարաֆտա օլմասը ֆարգ
էթմէզ, քիֆայէթ էտէր քի գալպիմ Ալլահա տօղ-
ռուլմըշ տըր,» տէտիյինի իչիտիր իսէն ինան քի
պիր ազատան օլ ճան կէօյիւն էպէտի գափուլարընը-
տան իչէրի կիրէրէք պէօյիւք պիր միւքեաֆաթա
նա՞իլ օլաճագ տըր։ Եէվմ ի վէֆաթընտա՝ «Փէն-
ճիրէլէրի աչընըզ, իչէրիյէ ղիյատէ նուր կէլսին,»
տէյէն պիր չա՞իր միւ՞մին էլպէթթէ Խալիդի իլէ
պարըշմըշ տըր, վէ կէօյէ եագլաչմըշ տըր։ Պիր
ազատան անա տէնիլէճէք, «Էֆէնտինին չէնլիյինէ
տախիլ օլ։»

Ըէ՞իս ի ճիւհմուրիյէթ Ուաչինկթընն տէրունի սէ-
տա հագգընտա չէօյլէ սէօյլէյօր, «Տէրունի սէտա
սէմավէ աթէչտէն ալընմըշ քիւչիւք պիր չընղը
տըր։ Սէն անը գալպինտէ «էլ սագլամազա սա՛յ
էյլէ։»

Ամէրիգա, Յունվ. 11. 1910. ԵՈՒՍՈՒՖԻ

ՎԵՐ. Հ. ԱՇՃԵԱՆ ՎԷ ԱՏԱՆԱ ԻՆՃ. ՔԻԼԻՍԷՍԻ

Վեր. Հ. Աշճեան պունտան $2\frac{1}{2}$ սէնէ գատար էվ-
վէլ քիլիսէմիզտէ 2 սէնէ միւտտէթ չօպանլըգ էթմէք
իւզրէ 'Այնթապտան տա՛վէթ օլունտու։ Հէր նէ
գատար սա՞իր եէրտէն տէ տա՛վէթ վար իտիյսէ տէ,
Ատանա քիլիսէսի չօպանսըզ գալմագ թէհլիքէսի
օլուղընտան, Ատանա տա՛վէթինի սա՞իր տա՛վէթ-
լէրէ միւրէճճահ թուրթուս։

Վեր. Աշճեան պուրայա կէլմէք իւզրէ եօլա
չըգտըղընտա, ֆիքրի պիրազ միւթէրէտտիտ իտիյսէ
տէ, պուրայա միւվասէլէթինտէ հալ ու քէյֆիյէթ
պիւսպիւթիւն էնտիչէլէրինի տէֆ՝ ու իղալէ էյլէ-
տի. զիրա միւմանիլէյին իսթիգպալ էթմէք իւզրէ
չէհրտէն 2-6 սա՛աթ գատար կիտէն պիրատէրլէրի
վէ քիլիսէտէ խօչամէտի իչին թէճէմմիւ՝ էթմիչ
օլան ճէմա՛աթը կէօրմէքլէ քէսպ ի ճէսարէթ էյլէ-
տի։ Պիրատէրլէր կէչմիչի ունութմազա վէ քիլի-
սէնին միւսթադպէլ խայրընը տիւչիւնմէյէ գարար
վէրմիչլէր իտի։

Վեր. Աշճեան մինպէրէ սահիպ օլուր օլմազ
միւֆիտ վէ պէլիզ վա՛զլար իլէ ճէմա՛աթը պիր իթ-
թիհատա կէթիրմէյէ չալըշըղը կիպի, ֆարգլը վա-
զըթլարտա տախի պիրատէրլէրտէն չօգլարընը տա՛-
վէթ էտէրէք, պիրատէր մուհապպէթինին վէ իթ-
թիհատըն քիլիսէյէ օլան մէնաֆի՛ինի աչըգ պիր
սուրէթտէ վէ րիյասըզ օլարագ թէպլիզ էտէր իտի,
վէ չօգ կէչմէզտէն քիլիսէնին պիր իթթիհատա
կէլմէսի վէ պիր չօգ միւչքիլաթընն մէյտանտան
գալարրըլմասը մէմնունն օլաճագ սուրէթտէ վու-
գու՛ պուլտու։

Պու էսնատէ քիլիսէմիզին միւսթադպէլի փէք
իւմիտլի կէօրիւնմէքտէ, վէ փարլագ սիմալը կէնճ-
լէր քիլիսէյի տօլտուրմագտա իտի։ Ֆագաթ հայը՞ֆ
քի քիլիսէ անլէրտէն փէք չօգլարընը զա՛յ էյլէմիչ
օլարզը հալտէ, չիմտի փէք ազ պիր ադալիյէթ
պիզիմլէ պուլունմագտա տըր։ Ապրիլին 1/14իւն-
ճիւ կիւնիւ չիքեարը իւզէրինէ տիւչէն ավճը գուչ
կիպի 'անգարիպ իւզէրիմիզէ հիւճում վուգու՛
պուլտու։ Օ կիւնլէր նէ՞ տէհչէթլի իտիլէր. չէհրին
հէր թարաֆընտան 'ումում քիլիսէլէրէ իլթիճա
էթտիքլէրի կիպի, պիզիմ քիլիսէյէ տախի 3,000
գատար քիմսէլէր դաչտըլար վէ 12 կիւն պիզէ
միւսաֆիր օլտուլար։ Պու 12 կիւն զարֆընտա
Վեր. Աշճեան վէ մատամը Եսթեր հանըմ եօրուլմազ
ղայրէթ վէ 'ազիմ ֆէտաքեարլըգ իպրազ էթտիլէր։
Ֆագաթ Վեր. Աշճեանը տահա գարա կիւնլէր պէք-
լէմէքտէ իմիշ։ Ապրիլ 12/25ինտէ միւմանիլէյէ տա-
հա պէօյիւք իչլեր աչըլտը։ Իքինճի գըթալ միւնա-
սէպէթիյլէ չէհրտէն խարիճէ չըգան 15-20 պին
էհալիյէ քի՞մ խըտմէթ էտէճէք իտի. ֆագաթ
պունտա Վեր. Աշճեան եալընըզ տէյիլ իտի։ Լուս.
Գաթօլիք, Սիւրեանի վէ սա՞իր ըէ՞իս ի րուհանի-
լէրին իթթիֆագ վէ իթթիհատ իլէ հաթթա պիրի-
պիրլէրինէ հիւրմէթլէ օլան մու՛ամէլէլէրի 'ումում
խրիսթիյանլարընը մէմնունիյէթինէ մուճիպ օլմուչ
տըր։ Գրթալ միւնասէպէթիյլէ վուգու՛ պուլան
իչպու սըգ սըգ թէճէմմիւ՛լէրին զա՞իլ օլմասը միւ-
ճէրրէտ իսէ տէ, մէ՞մուլ էտէրիզ քի, ըէ՞իս ի րու-
հանիլէրին վէ 'ումում խրիսթիյան ճէմա՛աթլարընն
չիմտիքի հագիգի պիրատէրլիք վէ խալիս մուհապ-
պէթլէրի պագը գալաճագ տըր։

Իքինճի գըթալ միւնասէպէթիյլէ չէհրին խարի-

ճինտէ օլան ֆապրիգալարա կիտէն վէ պիրազ սօնրա հիւքիւմէթին վէրտիյի չատըրլարտա իսքեան էտիլէն 15-20 պին նուֆուս եաթագսըզ, էլպիսէսիզ վէ փէրիշան օլան էհալիմիզէ Վեր. Աշճեան վէ րէֆիգլէրի 'ազիմ ղայրէթլէ չալըշըպ չապալամագտա իտիլէր։ Հէր նէ գատար Վեր. Աշճեանը օլպիր րէ"իս ի րուհանիլէրտէն այըրըպ եալընըզ միւմաիլէյհին խըտմէթլէրինտէն պահս էթմէք իսթէմէզ իսէք տէ, սէրնամէմիզտէ պէյան օլունտըղը կիպի, քիլիսէմիզէ սըզը 'ալագասը օլմասը ճիհէթիյլէ այըրմագա մէճպուրըզ։

Վեր. Աշճեան կեահ չէհրէ հիւքիւմէթէ, կեահ չատըրլարա Նասիհաթա վէ վա'զա, վէ սա"իր խըտմէթլէրէ գօշմագտա օլուպ, քէնտի քիւչիւլմիւշ վէ պէնզի գարարմըշ վէ զա'իֆլէնմիշ օլտըղը հալտէ, հիչ եօրուլմազ վէ ֆիւթուր կէթիրմէզ իտի։

Գըթալ միւնասէպէթիյլէ քիլիսէնին հէր չէյի զարար չէքմիշ վէ մէ"յուս օլաճագ հալտէ պուլունմըշ օլմասը միւնասէպէթիյլէ արթըգ Վեր. Աշճեանըն Ատանայը թէրք էթմէսի իհթիմալ կէօրիւնմէքտէ օլտըղընտան, քիլիսէ մէճլիսի թէճէմմիւ' էյլէյիպ, թէրթիպինին նէտէն 'իպարէթ օլտըղընը միւմաիլէյհտէն սիւ"ալ էթտիլէր։ Միւմաիլէյհին վէրտիյի ճէվապ իսէ շու իտի. «Սիզինլէ աճ գալմագա վէ լազըմ կէլիրսէ էօլմէյէ հազըրըմ։ Քիլիսէնին չէն վագթընտա կէլտիմ, խարապ վագթընտա կիտէմէմ։» Իշպու ճէվապա մէճլիս թարաֆընտան թէշէքքիւրաթ պէյան օլունտը։

Վեր. Աշճեանըն խըտմէթի ճիւքիւմէթճէ տախի չօգ օլմուշ տըր։ Անլէրի ղազէթա սիւթունլէրինէ սըղտըրմագ միւմքին տէյիլ տիր։ Միւմաիլէյհին կէրէք Տիվան ը Հարպ հուզուրընտա վէ կէրէք վալիլէր հուզուրընտա հէր հագիգաթը մէրտանէ սէօյլէմէսի տէյէպիլիրիզ քի հիչ պիր րէ"իս ի րուհանինին ճէսարէթ էտէճէյի պիր շէյ տէյիլ իտի. Հիւքիւմէթ տախի անըն խալիս վիճտան վէ հագիգաթը սէվէն հագիգի 'Օսմանլը իտիյինէ իգնա' օլմուշ իտիյինտէն, պիր չօգ իֆատէլէրի խուլուսլէ թէլագգը օլունտըլար։ Վեր. Աշճեանըն միլլէթինէ օլան խըտմէթի մէմուհէսինի անճագ պուրատա օլանլար պիլիրլէր։ Միւմաիլէյհ էֆէնտիյէ Էրմէնի նամընա թէշէքքիւրաթ ը 'աճիզանէմիզի պէյան էտէրիզ։

Պիւթիւն Ատանա վիլայէթինէ օլան խըտէմաթ ի մուհիմմէսինտէն տօլայը Իսլամ, Խրիսթիյան 'ումում հալքըն քէնտինէ միննէթտար էյլէյէն վալիմիզ Ճէմալ պէյ էֆ. հազրէթլէրիյլէ տախի Վեր. Աշճեանըն հագիգի տօսթլուղը վէ մահրէմանէ միւլագաթլարը չօգ տէֆ'ա վուգու' պուլան պիր շէյ օլուպ, 'ումում Խրիսթիյան էհալիյէ մուճիպ ի սուրուր օլմուշ տըր։

Քիլիսէմիզին ահվալընա կէլինտիքտէ, կէչէն սէնէ պու վագթտա 1,000 նուֆուսա պալիղ օլան ճէմա'աթ շիմտի 660տան պիրազ զիյատէ պիր մըգտարտա գալմըշ տըր։ Կէրէք մագթուլլարըն զայ'աթը վէ կէրէք վուգու'աթ ը մէզքիւրէտէ փէրիշանիյէթ նէթիճէսի օլարագ սարի օլան պիր 'իլլէթ եիւզիւնտէն 80 գատար չօճուգլարըն վէֆաթը, վէ տիյար ը էճնէպիյէ վէ մէմալիք ի 'Օսմանիյէնին սա"իր եէրլէրինէ ճէմա'աթըմըզըն հիճրէթի եիւզիւնտէն քիլիսէմիզ քիւչիւլմիւշ տիր։ Իման վէ իւմիտ էտէրիզ քի, Ալլահ եինէ քիլիսէմիզի մատտի վէ մա'նէվի սուրէթտէ զիյարէթ էտիպ ազ վագթ իչինտէ պիզիմ մէ"յուսիյէթիմիզի մէսէրրէթէ թահվիլ էտէճէք տիր։ Քիլիսէմիզին եափըլմասընա տախի թէշէպպիւս օլունմըշ տըր։

ՍՏԵՓԱՆ Խ. ՃԱՆՊԱԶԵԱՆ

Ատանա, 1910 Փետր. 5

ԱԶԸԳ ՄԷՔԹՈՒՊ

Մ. Թ. Գօլէճի միւհթէրէմ հէյ"էթի է խտարնամէ

Միւսա'ատէնիզէ իսթինատէն շու մէքթուպըմէ միւհթէրէմ հէյ"էթ ի իտարէնիզին նազար ը տիգգաթընը կէչէն սէնէ զարփընտա էփէյի մանի'էլէրէ սէպէպ վէ նէթիճէսի թալէպէ իչիւն մուճիպ ի ֆէլաքէթ օլան պիր գաչ նօգթալարա տա'վէթ էթմէք իսթէրիմ։ Կէօրիւլէճէյի իւզրէ պու պիր ժուռնալ տէյիլ, անճագ աճըը թէճրիպէ ի զաթիյէմէ տա"իր պիր ի'թիրաֆ տըր։

Կէնճլիյին ապէշլի, հէրարէթլի ֆիքրլէրի վէ թալէպէնին զապթ օլունմազ վէ Տօն Քիշօթի իտէալլարընըն տիւմէնսիզ վէ մագսատսըզ ազընթըսը էօնիւնտէ Մ. Թ. Գօլէճինին տէ կէչէն սէնէ էսէֆլի պիր Մարտ 31ի վուգու' պուլտու, վէ պինէֆսի սէրքէշ թալէպէ արասընտա օլ գատար Նախչիրլէր իլէրի կէթիրտի։ Օլ էսասըզ անարշիսթ մէյլլէրինտէն մագսէտ, հէյ"էթ ի իտարէ թէսմիյէ օլունան իտարէյի տիւշիւրմէք, վէ ֆըրգաճըլըղըն վահի վէ էսասըզ գանըշլարընը պէսլէմէք իչիւն տէյիլ, անճագ օրատա ատէմ օլմազ իչիւն թօփլանմըշ օլտըղըմըզ օլ մահալ ը մուգատտէսի քէյֆլէրինճէ պիր նէվ' փանթէօնա թահվիլ էթմէք իտի։

Մա'էթթէ"էսսիւֆ տէրիզ քի, պիսուշ թալէպէ գօյուն կիպի 'ումումըն մէնաֆի'ի իչիւն տէյիլ, անճագ տահա զիյատէ «էլ պիզի իչտէ կէօրսիւն» էսասըյլէ իշլէյէն պիր թագըմ խաֆիֆ 'աղըլլը վէ հարիս ի թալի' քիմսէլէրէ մուգթէտի օլարագ պու հալէ մահալ վէրտի։ Նէթիճէսի պու օլտու քի, խուսուսա պիր գաչ միւրայի ֆէրտլէրին ֆէնա վէ միւպալաղալը ղամմազըլըգլարը մէս"էլէյի միւշքիլ

պիր հալէ կէթիրտիքլէրինտէ, սուչլը տա սուչսըզ տա միւսավի տէրէճէտէ միւթէզարրիր օլտըլար։ Մա'մաֆիհ վագթըն՝ ահվալը թէսքին էտէճէյինէ վէ կիւնիւն պիրինտէ կէրէք գօլէճ, կէրէք թալէպէ միւսամէհաքեարանէ եէքտիկէրինէ սարըլաճագլարընա, վէ տէնիլտիյի իւզրէ, պիր թագըմ ֆէսատ-ը թալէպէտէն նէչ"էթ էթմիշ օլան օլ թէքեասիւլ վէ նէզաքէթսիզլիք հատիսէսինի ունուութարրաճաղընա չէքք ու չիւպէհ եօգ իտի։

Լաքին մէ'մուլ օլունան ըէաքսիօնըն՝ մաղլուպ օլան կէնճլէրի քէնտիլէրէ կէթիրմէսի իչիւն թահրիքեաթ վէ նիֆագ աթէչի տահա սէօնմէմիշ օլտըզը իչիւն, վէ պու կէնճլէր պիխապէր ճէմա'աթը տախի թէչվիդ էտէրէք, էն պէօյիւք խաթայը իչլէտիլէր, վէ քէնտիլէրին իֆթիխար վէ թէ'անիւտ իլէ աթըպ թութմագ մէսլէքլէրինի օլ 'գատար իլէրի կէօթիւրտիւլէր քի, պինէֆս սէյիրճի խալգ էօնիւնտէ տախի չայան ը թագպիհ օլտըլար։

Պու 'ասը 'ունսուրըն սուչլու ա'զասընտան պիրիսի օլտըզըմտան, այլար միւրուր [էթտի իսէ տէ, հալա զամիրիմի բահաթլանտըրմագ իչիւն չէտիտ պիր չալգանթը իչինտէ 'ազապ չէքմէքտէ իմ։ Միւսա'ատէնիզէ խաթինատէն ի'թիրաֆ էտէրիմ քի, պիր թագըմ զայյուր ամմա չօճուգ 'ագըլը ֆէրտլէրին միւղֆիլ թէչվիգլէրինտէն զիյատէսիյէ ալտանմըշ, վէ օլ մուճիպ ի մուսիպէթ ագընթըտան սիւրիւլիւպ կէօթիւրիւլմէյէ քէնտի քէնտիմէ միւսա'ատէ էթմիշ իտիմ։

Մուֆիտ մէքթէպինիզին պիր վագթ պէտպախթ թալէպէսի օլտուղըմ հալտէ, օրատա թահսիլ ի 'իլմէ տէվամ էթմէքտէ օլան ըէֆիզլէրիմէ թավսիյէ էթմէք իսթէրիմ քի, հո-ըրէյէն քէլիմէսի նէ խարիճի 'ալէմին հուրը քիւրէ ի հավասընտա, նէ տէ գօլէճ տիվարլարընընն իչինտէ, պաչը պօշ վէ տիզկինսիզ պիր հայաթ տէմէք օլմատըզընը չիմտիտէն տէրք վէ ֆէհմ էյլէսինլէր։ Վէ մատէմ քի քէնտի ֆիքրլէրինին տիւմէնինի քէնտիլէրտէն զիյատէ 'ալիմ, մուգթէտիր վէ թէճրիպէքեար զաթլարա թէսլիմ էթմիչլէր տիր, իմտի քէնտիլէրին վազիֆէ ի եէկեանէլէրի քէնտի հուրը իրատէթիյէ գանտիլ իւզէրինէ տիւչիւպ եանան քէվիէնէք կիպի օլմագ տէյիլ անճագ, ֆէնոթիլէրին հո-ըրէյէնինի վաղիֆէլէրինէ ֆարի'էյէն սարբէ օլմաֆլէֆոս արամագ պըր։ Վէ էկէր պու սաթըրլար պիր իքի ֆիքրլէր իւզէրինէ մուֆիտ պիր թէ"սիր հասըլ էտէճէք օլուրսա, զայ'աթը պէնտէ օլ գատար տէրին պիր եարա աչմըշ օլան գօլէճ 'էօմրիւմիւն ճաբլը մաղիսինին թա'տիլ վէ թէսքին օլտըզընը իչիթէ օլ վագթ հիսս էտէճէյիմ։

Քեա՛չքի պիւթիւն էրմէնի միլլէթի տախի արթըգ նապէճա էֆքեար վէ մու'ննիտ ֆըրգաճըլըգ բուհու պէյան էթմէքտէն վէ միլլի հէյ'էթլէրին հայսիյէթինէ խալել կէթիրմէքտէն վազ կէչէ իտի, զիրա պէօյլէ մուզայագալը հալլերտէ միլլէթին հազիգի մէնաֆի'ինի նազար ը ի'թիպարա ալմայան վէ քէօր քէօրիւնէ պիրի պիրլէրինին պաչընը եարարագ վագթլարընը թէլէֆ էտէն ֆէրտլէր խօր կէօրիւլէճէք ագալլիյէթ թէչքիլ էթմէմէքտէ տիրլեր։

(Էրմէնիճէ Ա-եռաքերտէն) Ց. Դ.

—.—

ՄԷՄԱԼԻՔ Ի ԷՃՆԷՊԻՑԷՏԷԻ ԲՈՒՀՊԱՆԱ ՊԻՐ ՏԱ'ՎԷԹ

Է՛յ մէմալիք ի էճնէպիյէտէ օլան սէվկիւլիւ Վէրապատուելի վէ Պատուելի իչտաչ վէ վաթանտաչլարըմ. միւտտէթ ի մէտիտէտէն պէրու ֆիքրիմի իչղալ էտէն մէս'էլէ՝ «'Աճէպա իգթիզալարը պէհէմէհալ հիսս օլունան չօպան վէ վա'ըզլարըմըզ նէ՞ իչիւն վաթանլարընա կէլմէյօրլար» մէս"էլէսի օլուպ, 'այնի վագթտա սիւ"ալըն ճէվապը տախի ֆիքրիմէ կէլիր իտի, վէ «Տէվր ի իսթիպատատա կէլէմէզլէր, վէլէվ կէլսէլէր միւթէզարրիր օլուրլար,» տէյիւ տիւչիւնիւր իտիմ։

Լաքին իտարէ ի մէչրուութիյէթին ի'լանընտան սոնրա եինէ ֆիքրիմէ չարփտը քի, «Վաթանլարընա 'ավտէթէ սուհուլէթ վար իքէն նէ՞ իչիւն կէլմէյօրլար։» 'Աճէպա իսթիրահաթլարընըզը, էմնիյէթինիզի վէ հայաթընըզը՞ մը տիւչիւնիւյօրսընըզ։ Վագ'ա պու իւչ խուսուսաթ 'ազիմ վէ զիգըյմէթ խուսուսլար տըր, լաքին Մովսէս փէյղամպէրին չու գարարընը «Ալլահըն գավմը իլէ էգիյէթ չէքմէյի թէրճիհ էյլէտի» ('Իպր. 11. 25), վէ Պօղոս ըէսուլըն «Եալընըզ պաղանմաղա տէյիլ, ամմա Բապպ Յիսուս իչիւն էօլմէյէ հազըրըմ, տէտի» (Ա'մալ. 21. 13) քէլամընը սալթ իսթար նէվ'ինտէն զիքր էտէրիմ, վէ քէզա միւսլիհ ի մէչհուր Մարթին Լուտերին 'էօմրիւնտէն իգթիպասէն աթիտէքի ֆըգրայը զիքր էտէրիմ.

«Գարտինալլար վէ եպիսկոպոսլար Եուհաննա Հուսսու եագտըգլարը կիպի սէնի տէ եագաճագլար տէտիքլէրինտէ, Լուտեր 'Վօրմստան Վիթթէմպէրկէ եէթիչէճէք վէ ալէվլէրի կէօյէ չըգաճագ պիր աթէչ իսէ տէ, Բապպըն իսմիյլէ անտէն կէչիպ, Բապպ Յիսուս Քրիստոսը իգրար էտէճէյիմ'» տէտի։ Վէ քէզա Թսփալաթին նամ զաթ Լուտերի կէրի տէօնտէրմէյէ պիր մէքթուպ իլէ պիր խըզմէթճի կէօնտէրտիյինտէ, «Վօրմս չէհրի իչինտէ էվլէրին քիրէմիտլէրի գատար չէյթանլար օլսա իտի տախի եինէ օնա կիտէճէյիմ'» տէտի։

Պէլքի տիւչիւնիւյօրսընըզ քի մէչրուութիյէթ ի'լան օլտու, լաքին քեամիլ իճրա'աթ կէօրիւլմէտի,

հուրրիյէթին իսմի վար ճիսմի եօգ տըր։ Էվվէթ, հուրրիյէթին 'ատուլարը օլան միւսթէպիտլէր, ճէհալէթ վէ տինի թէ'ասսիւպ իլէ մէմլու ատէմլէր չօգ տըր, անըն իչիւն մէշրուութիյէթին իճրա՝աթը փէք աղըր իլէրի կիտիյօր։ լաքին մա'լիւմինիզ տիր քի մուհիմմ, 'ազիմ վէ զիգըյմէթ իչլեր տա՝իմա միւչքիլաթ իլէ վէ թուլը միւտտէթատ մէյտանա կէլիր։ Պիլիրիմ քի Ատանա վէ ճէվանիպ ի էրպա-'ասընտա իճրա էտիլէն գաթլը 'ամմ հատիսէ ի միւ"էլիմէսի վէ ֆաճի՝ա ի 'ազիմէ իչտաչլարըմը պիր գաթ տահա մէ՝յուս վէ մէֆթուր էյլէտի։ Էվվէթ օ ահվալը սըրֆ զիքրի միլլէթին էֆրատընըն ֆիքիրլէրինի վէ գալպլէրինի սուզան վէ սաչլարընը թիքէն թիքէն էթտի վէ էլան էտիյօր։ Օլ խուսուստա նիչէ մուգթէտիր մուսավվիրլէր, մունագզչլար, խաթիպ վէ նաթըզլար զայէթ մուֆասսալ վէ միւ"էսսիր սուրէթատ ահվալը նաֆէվգաթը վէ ա՝մալը զալիմանէյի պասթ ու պէյան էթտիլէր, վէ գավմըն աղը վէ սայքի վէքիլի օլան մաթպու՝աթ տախի օ նութզլարը թապ՝ու նէչը էտէրէք, տիւնեանընն էթրաֆ վէ էքնաֆընա ի՝լան ու նէչը էյլէտի։ Շէօյլէ քի «Ատանա ահվալը» սէրնամէլի ֆըգրալարը օգու�մագտան հիւզն ու քէտէրիմիզ գաթ պէ գաթ թէզայիւտ էթտի. հաթթա օլ ճիյէրսուզ վագը՝ալար օգուն՝ուր իքէն, նիչէլեր թէհամմիւլ էտէմէյէրէք աճը աճը կէօզ եաշլարը տէօքմիւչ տիրլեր։

Լաքին, Է՛յ տօսթլար, իչտաչլար, 'ահտտաչլար, վաթանտաչլար, միլլէթտաչլար, Ատանա հատիսէսի սիզի տահա զիյատէ մէճպուր էթմէ՞զ մի քի վաթանընընզա 'ավտէթ էտէսինիզ. չիւնքի իգթիզանըզ պէ զայէթ չօգ տըր։ Կիլիկիատաքի սէվկիւլիւ ճան ճիյէրլէրիմիզ օլան Ալլահ ատէմլէրի, խէլասքեարընն մէսիհլէրի, չօպան վէ վա՝ըզլարըմըզ։ Թանըյըզ սէվգիյիմիզ բէֆիզլէրիմիզ՝ ճահիլ, միւթէ՝ասսիպ վէ գըյմէթ ի զաթիյէյի թագտիր էտէմէյէն ճանվերլէրին էլլերի իլէ գաթլ օլունուպ չէհիտ օլտուլար։ Շիմտի անլէրին մինպէրլէրի վէ քիլիսէլէրի պօչ վէ փէրիչան տըրլար։ Վաթանըմըզ 'ալէլխուսուս էվվելճէ մատտի վէ մա՝նէվի չէն ու ապատան օլան Կիլիկիա՝ չիմտի նագլը նագապիլ օլան փէրիչանիյէթէ տիւչար օլմուշ օլուպ, չօպան վէ վա՝ըզլարա էշէտտի իհթիյաճ վար տըր։ Ամէրիգատա վէ սա՞իր մէմալիք ի էճնէպիյէտէ իգթիզանըզ վէ խըտմէթինիզ եօգ տըր տէմէք իսթէմէյօրըմ, անճագ մէշհուր զաթլարը, միւթէ՝ատտիտ մէքթէպլէրի, վա՝ըզլարը վէ պիր չօգ վասըթալարը օլան մահալլէրտէ պուլունմագտան իսէ, իհթիյաճը չօգ օլան եէրլէրտէ պուլունմագ էճզալ վէ տահա 'ազիմ ճէտաքեարլըգ տըր տէմէք իսթէրիմ։ Էլգըսա, սէվկիւլիւլէր, մազմում վէ մահզուն ճէմ՝իյէթլէրի վէ քիլիսէլէրի թէսէլլի էթմէք իսթէմէ՞զ միսինիզ։ Իսթիպատտըն աչտըղը, պէօյիւք վէ միւհլիք եարալարա մէրհէմ գօյուպ պաղլամագ իսթէմէ՞զ միսինիզ։ Զօպանսըզ գալմըշ, սէճիլ վէ փէրէքէնտէ հալինի քէսպ էթմիշ քիլիսէլէրէ եարտըմ էթմէք իսթէմէ՞զ միսինիզ։ Մահզուն վէ միւքէտտէր միլլէթտաչլարընընզա թէսէլլի վէրմէք իսթէմէ՞զ միսինիզ։ Շէհիտ օլմուշ բէֆիզլէրինիզին, մէ"մուրիյէթտաչլարընընզըն վէ սէվկիւլիւլէրինիզին, չէհիտէն մագթուլարըն տուլ վէ պիվայէ գալմըշ զէվճէլէրինէ, եէթիմ վէ եէթիմէ գալմըշ էվլատլարընա ճէսարէթպախշ քէլամլար սէօյլէմէք իսթէմէ՞զ միսինիզ։ Սէվտիյինիզ միլլէթինիզին, վաթանընընզըն, քիլիսէնիզին արասընտա պու սէճիլ վագթընտա իչլէմէք վէ՝ պուլունմագ իսթէմէ՞զ միսինիզ։ Էվվէթ; իսթէտիյինիզէ ասլա չիւպհէ էտէմէմ, անճագ արզումը պէյանլէ բէճա էտէրիմ քի, միւմքին իսէ 'ավտէթ էտէրէք, Սիճնը – Կիլիկիանընը — խարապէլէրինի եա միւճէտտէտէն, եախօտ թա՝միրէն պինա էտէրէք, անը տիւշմիւշ վէ փէրիչան հալտէն գալտըրասընընզ։

Պու աչըգ մէքթուպը եազմամը թա՝եիպ էթմէյինիզ վէ անա թէ՝աճճիւպ էթմէյինիզ. չիւնքի հալ վէխիմ տիր, վէ սիզին կիպի մուգթէտիր զէվաթա տիյարըմըզ պէ զայէթ միւհթաճ տըր։ Ճէնապը Հագգ ճիւմլէնիզի Ռուհույլէ թահրիք ու թէշվիգ էէմ տէ իրչատ էյլէսին քի, միւնասիպ, մագպուլ վէ 'Ինա Ուլլահ խօշ օլանը իճրա էտէսինիզ։

Պագի գալըրըմ 'ահիզանէ իչտաչընընզ

Նիկոտէ Բ. ՏՍՆԻԿԵԱՆ

ԱՆԹԱՔԻԱՏԱ ԳՈՒՐԱ ՔԷՇԻՏԷՍԻ ԶԻՑՆԷԹԻ

Կէչէն Փազար էրթէսի կիւնիւ Անթաքիա Ռում քիլիսէսինին չանը մէօ՝թատըն զայրիսինտէ օլարագ չալընմասը չէհրտէ խարիգ իւլ 'ատէ պիր ըէսմին վուգու՝ պուլաճաղընը իխպար էտիյօր իտի։ Զանըն սէտասընը միւթէ՝ադգիպ սիլքի ճէլիւ ի 'ասքէրիյէյ տախիլ օլաճագ 'անասըրը զայր ի միսլիմէտէն Ռում պիրատէրլէրիմիզ քիլիսէյէ տօզրու գօչուշմագտա իտիլէր։

Մէ՝մուրիյն ի միլքիյէտէն գա՞իմմագամ վէքիլի ֆազիլէթլու նա՞իպիմիզ վէ ճիհէթ ի 'ասքէրիյէտէն պինպաշը վէ սա՞իր զապիթանը քիրամ մա՝իյէթլէրինտէ պիր պէօլիւք 'ասաքիր ի 'Օսմանիյէ իմիէքտէն մա՝մուլ պայրաղլար իւզէրինէ թէրսիմ էտիլմիշ օլան

հուբբ Փատիշահըմզդն միւճէլլա թասվիր ի տիլ-
վէրինի փիշկեահ ը կիւզէրկեահտա սաֆպէսթէ ի
սէլամ վէ իմթիրամ օլան օնպինլերճէ էհալիյէ թագ-
տիմ էտէրէք քիլիսէյէ 'ազիմէթ իլէ միւշթերէք
վաթանընն չանը օրտուլարընա զամմ օլաճագ օ-
լան նէնի 'ասքէրլերի թալթիֆ պույուրտըլար։
Բահիպիյն թարաֆընտան 'արզ ու թագտիմ էտի-
լէն տու'ալար 'ադապինտէ 'անասրը ը մուխթելիֆէ
պիրլիքտէ հիւքիւմէթ գօնաղընա միւթէվէճճիհ օլ-
տըլար. օրատա թէճէմմիւ' էյլէմիշ օլան պու ճէմ'
ի ղաֆիրէ խիթապէն նէճիպ գօմանտանըմզ
պինպաշը էֆէնտինին վէ զապիթան ը 'ասքէրիյէ-
տէն սա՛իր պա'զը զէվաթըն վէ խաճէկեանընն հէմ
տախի Ռում չէմմասլարընտան Իսքէնտէր էֆէն-
տինին Թիւրքի վէ 'Արապի լիսանընտա իրատ պու-
յուրտըզլարը նութզլար միւսթէմի'ուն իւզերինէ
խօշ թէ՛սիր պրագմատա իտի, վէ էհալի «Եաշա-
սըն էէնի 'ասքէրլեր» սէտալարընը նիտա էյլէտիք-
լերինտէ հազիրաթէն միւսթէպիտլեր դան աղլա-
յօր իտի։

Լաքին պու էնատա Անթաքիանընն 'ասաքիր ի
ճէտիտէ գաֆիլէսի իւզերինտէ էրմէնի կէնճլերի-
նին վէ սէյրճիլեր զիւմրէսինտէ էրմէնի էֆրատը-
նընն ֆրգտանը, վէ անճագ սիյահ նիգապլարա պիւ-
րիւնմիւշ օլարագ հիւքիւմէթ գօնաղը ճատտէ-
լերինտէ տէօքիւլմիւշ օլան պիսուշ էրմէնի գան-
լարը իւզերինէ քէնտիլերինին կէօզ եաշլարընը
զամմ էտէն պիր գաշ էրմէնի գատընլարընը, էվ-
վէթ օլ պիչարէ գատընլարը, կէօրմէք օլ ճիյերսուզ
մէնզարէյի սէյր էյլէմէք, Է՛յ տօսթում, Է՛յ սէվ-
կիւլիւ վաթանտաշըմ, պու հալէ եանմամագ ղայր
ի գապիլ օլտըզը կիպի՝ պու հալ ունուտուլմայա-
ճագ տըր տախի։

Էվվէթ մէզարընն տէրինլիքլերի պիլէ պու հալի
խայալ խանէմիզտէն նիհան էտէմէյէճէք տիր։ Ապ-
րիլ ճնընն էնտուշնաք միւհէյեպ մէնզարէսի վէ-
րասընտա զուրուպ էտէն չէմս ի մուզալլամընն մէք-
ռուհ խայալընը կէօզէրիմիզ էօնիւնտէն նիհան
էթմէք սէնին խայալ էթտիյին գատար գօլայ պիր
մէս՛էլէ տէյիլ տիր։ Թաթլը ագրապամը, սէվկիւ-
լիւ տօսթումու, ճիյէր փարէմի, նազլը գօմշու-
մու, 'ազիզ միլլէթաշըմը, մուհիպպ վաթանտա-
շըմը, սէպէպսիզ դաթլ էտէն զալի՞ իլէ, սլէլի օլ
ինսաֆսըզ վահշի իլէ մուհապպէթ էթմէք, պու
չէյ անճագ 'ատալէթին միւճէսսէմ 'ամուտլարը իւ-
զերինտէ կէրիլէճէք օլան մէշրուԹիյէթ պայրաղը-
նընն տիյարըմզտա թէմէվվիւճ էթմէսիյէ հասը
օլապիլիր, խաթիպտատընն մուզիմ պուլուԹլարը
ղարպի ուֆուգտան էպէտիյէն զուրուպ էթմէլի
տիր։ 'Ատալէթին միւնէվվէր կիւնէշի լէմ'ափաշ օ-
լուպ մէմլէքէթիմիզի թէնվիր էթմէլի տիր։ Միւս-
թէպտ կէօզլէր տիտէ ի խէֆֆաշ կիպի զիյատան
ըէնճիտէ օլսա պիլէ՝ մէշրուԹիյէթ օնլար իշիւն իղ-
մազ ը 'այն էթմէմէլի տիր։ Պիսուշ գանլար տէօ-
քէն վաթան խա՛ինլերի ճէզա ի սէզալերի իլէ միւ-
ճազաթ էտիլմէլի տիր. սէպիւքմազզանընն ('ագլըզ-
լարընն) իղֆալաթընա սէպէպ ի եէկեանէ օլան պաշ
միւսէպպիպլէր. փէնէշ ի գավանին պի միւնիֆէյէ
թէսլիմէտիլմէլի տիր։ Օլ զէման պիզ ճիւմլէ էվվատը
վաթան պիլա ֆարգ ը մէզհէպ ու էտեան եէքզէպան
չաղրբալըմ «Եաշա՛սըն հուրրիյէթ,» «Եաշա՛սըն
մուսավաթ։»

Անթաքիա, Պրթիաս 1910 Յունվ. 13

ՄՈՎՍԷՍ Ս. ՐԷՆՃԻԼԵԱՆ

ԽՐԻՍԹԻՑԱՆԼԸԳ ՎԷ ԷՐՄԷՆԻԼԷՐ

1895—96 սէնէսի 'ումումի գրթալընտան վէ
սօն Կիլիկիա իղթիշաշընտան սօնրա Էրմէնիլեր ա-
բասընտա տինսիզլիյին սիւ'թալա իլերիլէտիյի մա'-
լիւմ պիր քէյֆիյէթ տիր։ Մուսինն վէ մուսինէլէ-
ռին, սապի սիւպեանընն վահշիյանէ իթլաֆ, վէ
'ադիֆ պաքիրէ ի փաքիզէլերին ճէհէննէմ զէպանէ-
լերի եէտինտէ թէզլիլ էտիլտիքլերինի կէօրտիւքլէ-
ռինտէ՝ հագգ պիր Ալլահընն վէ 'ատիլ պիր Պասարընն
մէվճուտիյէթինէ չօգլար չիւպհէ էթմիշլեր տիր։
Սալթ պու գատար տէյիլ. միլլէթին պու գատար
ֆէլաքէթլերէ հէտէֆ օլմասընա սէպէպ Խրիսթի-
յանլըգ օլմուշ տըր, էկեր էճատտըմզ դըլըճը
պրագըպ խաչա սարըլմասալար, գալ'էլերի թերքլէ
քիլիսէ վէ մանասթըր փէշինէ տիւշմէսէլեր իտի,
պու տէրէճէ ֆէլաքէթլերէ վէ մուսիպլէթլերէ օղ-
ռամազլար իտի տէյիւ իտտի՛ա էտիլմէքտէ տիր։
Պինապէրին Խրիսթիյանլըգ ըէտտ, Քրիստոս թան-
գիր էտիլմէքտէ, վէ Լուսաւորիչ, Շնորհալի,
Լամբրոնացի վէ սա՛իր միւպարէք պաշ պապալա-
ռըմզա սիթէմ վէ չէթմ օլունմագտա տըր։ Հ-
կակէրական պայտար զանընըմզճա հակակրօնո-ՐԷՆ եա-
խոտ հակատրէսպոնէս-ՐԷՆ էսէրի տիր։ Պիզ հակա-

կղերական պայթարտա էսաս եօգ տըր տէմէյօրըզ, վէ կղերէրին նիչէ տէգ'ալար միլէթէ իրաս էթիքլէրի թէ"սիրաթ ը մէզմումէյի տէ թասվիպ էթմէք թասավվուրընտա տէյիլ իզ· լաքին ախիրէն կոոոկոոնիոնլարըմզ թարաֆընտան սիւրիւլէն վազըթսըզ հակակղերական պայթար՝ անլէրտէ մահֆուզ օլան հակարէլիգիոնէոնէնն նէթիճէսի տէյիլ տիր տէյիւ տիւշիւնմէյօրըզ։

Հալպու քի միլէթիմիզին վէ լիսանըմըզըն մուհաֆազա ի մէվճուտիյէթինտէ Խրիսթիյանլըզըն խըտմէթինի կէօրմէմէք՝ եա թարիխի պիթարաֆանէ մէյզ էթմէմէք նէթիճէսի տիր, եա տա Խրիսթիյանլըգտան նէֆրէթ էթմէք էսէրի տիր։ Վէ պիզ իտտի'ա էտէր իզ քի պիզ միլէթճէ մէվճուտիյէթիմիզ իչիւն Խրիսթիյանլըզա պօրճլու իզ· վէ սանիյէն, միլէթին պիր թագըմ ֆէլաքէթլէրէ օղրամասը գավա"իտ ի թապի'իյէ, վէ հալ ու քէյֆիյէթլէր նէթիճէսի օլմուշ տըր։ Իմտի թարիխէ պիր 'աթֆ ը նիկեահ էտէլիմ։ Թ. Մ. պէշինճի'ասրընտա 'Աճէմլէր՝ Խրիսթիյանլըզը մահվ էթմէտիքճէ էրմէնիսթանը թէմամէն թասարրուֆ էտէմէյէճէքլէրինի ֆէհմ էտէրէք, մագսէտլէրինին իճրասընա թէշէպպիւս էթտիլէր։ Իշթէ պու վագթտա Ցազկերտին պիշիմար լէգէոնլարընա գարշը մէզհէպ վէ տիյանէթին մուհաֆազասը պապընտա 66,000 շէճի' մուհարիպլէրին վէ անլէրին արդասընտա սէրվէթ վէ տու'ալարը իլէ էօլիւմէտէք սատրզ պուլունմաղը վա'տ էտէն պինլէրճէ դըզ վէ գատընլարըն ճէսարէթ, գուվվէթ վէ ֆէթհանէթի՝ Խրիսթիյանլըզըն իլահի հիքմէթի տէյիլ տէ եա նէ՞ իտի։ Շէճի' սէր'ասքէր Վարդանըն օլ պուհրանլը վագըթտա իրատ էթտիյի նութգլար ֆիլվագը՝ պա'իս ի իլհամ իտիլէր։ Շէճի' գահրէման Վարդան վէ անընլէ խայլի շէհիտլէր տիւշիւլէր իսէ տէ, ճէնապ ը Հագգըն'ինայէթիյլէ Խրիսթիյանլըզըն իտամէսինէ վէ միւլքին մուհաֆազասընա վասրթա օլտուլար։ Պու տինի մուհարէպլէր իլէ էրմէնիլէր տէյիլ սալթ Խրիսթիյանլըզը, պէլքի միլի մէվճուտիյէթլէրինի տէ մուհաֆազա էթտիլէր։ Փութփէրէսթիլիք էյամընտա 'Աճէմ տինինէ մէյլ էթմէյէ պաշլամըշլար իտի, պու իսէ 'Աճէմլէրին փոլիթիգասընա մութապզ իտի, զիրա օլ թարիգլէ էրմէնիլէրի քէնտիլէրէ թէմսիլ էտէպիլիրլէր իտի։ Խրիսթիյանլըզ սայէսինտէ փութփէրէսթ էրմէնիլիք՝ Զէրտուշթի եանի 'Աճէմ տինի իլէ պարըշըպ պիր օլմասը։ 'Աքսի թագտիրտէ Վարդանանց մուհարէպէլէրի վագթընտա էրմէնիլիք եա թէքմիլ եա տա նիմ 'Աճէմլէշմիշ օլուպ՝ գարշը գօմաղա նէ ախլագի գուվվէթ, նէ տէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլաճագ իտի։ Էօյլէ իսկ Խրիսթիյանլըզ միլէթիմիզէ պէլա՞ մը, եօգսա պէրէքէ՞թ մի օլմուշ տըր։

Պու մուհարէպէլէրտէն էվվել Արշակ Բ. վէ Պապ կիպի սիրէթսիզ վէ նէֆսփէրէսթ հիւքմտարլար Արշակունեաց հիւքմտարլըզընը վէ սօնրա Գագիկ Արծրունի, Յովհ. Սմբատ, Վէստ Սարգիս, Պետրոս Կաթողիկոս, Կիրակոս Քահանայ կիպի մէնֆա'աթփէրէսթլէր վէ զայր ի միւսա'իտ հալ ու քէյֆիյէթլէր Բագրատունեաց հիւքմտարլըզընը բէսիտէ ի էնճամ էթտիլէր։ Թէ'ասսիւպ ի տինիյէնին տախի 'իլավէսիյլէ Ռուբինեանց հիւքմտարլըզընըն տախի լաղվընտա հէման 'այնի էսպապը միւշահատէ էտէրիզ։

Անկէնը-Ինն էյամընտա տախի Խրիսթիյանլըզըն խայրընը ինքեար էթմէք նագապիլ տիր։ Թէսալլուսթաթ ը միւթէնէվվի'է վէ թէ'արրուզաթ ը մուխթէլիֆէտէն միլէթիմիզի թէֆրիհէն իպգա վէ տա"իմ գըլան Խրիսթիյանլըզ օլմուշ տըր։ Միլէթ հէր կէօնէ իմթիյազաթ ը սիյասիյէտէն մահրում օլտըզը հալտէ, քիլիսէ 'պիր խաղինէ մագամընտա հիսս ի միլիյի վէ լիսան ը մատէրզատը քէնտի տէրունինտէ հրֆզ է՞թմէտի մի։ Միլի մէվճուտիյէթիմիզին պու կիւնէտէք տէվամ վէ պագասընտա քիլիսէնին խըտէմաթ ը մուհիմմէսինի ինքեար էթմէք նանքէօրլիւք տէյի՞լ մի տիր։ Էվվէթ, մազիտէ մէվճուտիյէթ ի միլիյէմիզին մուհաֆազասը Խրիսթիյանլըզընը մուհաֆազասը իճապաթընտան օլտըզը կիպի, չիմտի տախի էօյլէ տիր, զիրա հայաթ ը էրմէնիյէ Խրիսթիյանլըզլա տա'իմ վէ գա"իմ տիր։ Իմտի Խրիսթիյանլըզ էսասլարընա տարպէ վուրան վէ նէվրէսիտէկեանա տինսիզլիյին մէսմում վէ մէզմում միգրօպլարընը թէլգին էտէն պիր էրմէնի՝ միլէթին մահիյէթինէ Համիտինքինտէն գաթ էնտէր գաթ վէխիմ եարալար աչմագտա տըր։ Մէնպա' ը մէտէնիյէթ, թէրագզ վէ սէլամէթ Խրիսթիյանլըզ տըր։ Խրիսթիյանլըզ ուղրունտա ա-նա քիլիսէմիզին վէրտիյի գուրպանլար տիկէր պիճիւմէ քիլիսէլէրին վէրտիյինտէն աղ տէյիլ տիր։ Էճտատըմըզընը պու տէրէճէ գուրպան օլտըզլարը վէ օլ սայէտէ քիլիսէ վէ մէվճուտիյէթիմիզի մուհաֆազա էթտիքլէրի տինի թէ՞րք մի էտէլիմ։ Հայա՛։

ԿԷՏԻՓՋԻ ԿԱՐՕ

Թալաս

ԾՈՒՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—·—

Մէպ'ուսանը 44էնեն- ֆէրնէմա'ը· —Պու իմթիմա'տա միւրուր թէզքէրէսի վէ փասափօրթ նիզամնամէսինին միւզաքէրէսինէ տէվամ օլունուպ 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 վէ 29նէը մատտէլէր 'այնէն գապուլ էտիլմիշ տիր։ —Մէճլիսին 45ինճի իմթիմա'ընտա Հալէպտէն Պաղտատա գատար մէսաֆէնին թէսվիյէսիյլէ 'ասը 'աշիրէթլէրին հիւճում թէհլիքէսինտէն էհալինին մուհաֆազասը իչիւն գարագօլար ինչասընա տա՞իր թագրիր նաֆի'ա էնճիւմէնինէ հէվալէ օլունմըշ տըր։ —Ասար ը 'աթիդայը հավի պիր սանտըղընն Հալէպտէն գաչբրլուտըղընտան պահալէ, պու գաչագճըլըղա նիհայէթ վէրիլմէսի հագգընտաքի թագրիր Մէ'արիֆ նազարէթինէ հէվալէ օլունմըշ տըր։ —Տամգա նիզամնամէսինին թա'տիլի վէ մէսքիւքեաթը 'Օսմանիյէնին իսլահընա տա՞իր թագրիրլեր Մալիյէ նազարէթինէ իհալէ օլունմըշ տըր։ —Հալէպտէ չէքիրկէտէն միւսապ օլանլարա ի'անէ վէրիլմէսի պիր գաչքէօյէ հասը էտիլմէյիպ 'ումումա թէշմիլինէ տա՞իր թագրիր Սէտարէթէ հէվալէ օլունմըշ տըր։ —Սիւէյշ գանալը թէճտիտի մուդավէլէսի հագգընտա հուգուգ ը հաքիմիյէթ ի 'Օսմանիյէ մուհաֆազա օլունուպ օլունմատըղընըն Սէտարէթէտէն սորուլմասընա տա՞իր թագրիրին միւզաքէրէսի թէ՞խիր օլունտու։ —Պէրաթ մէպ'ուսը Իսմա'իլ Քէմալ պէյ՝ Շէհիր էմանէթի իսթիգրազընտան տօլայը Սըր Քըսըլտան 10 պին լիրա ալմագ թէշէպպիւսինտէ պուլունտըղը հագգընտաքի իսնատաթա նազարը հագարէթլէ պագտըղընը տէրմիյան էթմիշ, մէպ'ուսանտան 'Արիֆ 'Իսմէթ պէյ՝ «Պու սէօզիւ սէօյլէյին պէն իմ, սէօզ իսթէյօրըմ» տէյինճէ, Իսմա'իլ Քէմալ պէյ «Սէն աշաղընըն աշաղըսը պիր ատէմ սին» տէմիշ վէ 'Արիֆ 'Իսմէթ պէյ տախի «Ալչաղընն ալչաղը սէնսին քի պու սէօզիւ սէօյլէյօրսըն,» տէյիւ ճէվապ վէրմիշ տիր։—Մագամ ը ռիյասէթտէն պու հէյէճանլարընն թէսքինի իչիւն հէման նուֆուս վէ փասափօրթ նիզամնամէսինին պագըյէ ի միւզաքէրաթընա պաչլանտըղը պէյան էտիլէրէք, 30նճը մատտէ օգունտու. 30, 35, 36, 39նճը մատտէլէր էնճիւմէնէ ի'ատէ, 31, 32, 33, 34 վէ 37նճի մատտէլէր թաստիգ էտիլտի։ —Մէճլիսին 46նճը իմթիմա'ընտա «Մէմալիք ի 'Օսմանիյէտէ ինթիչար էտէն ղաղէթալարընն փոսթա իւճրէթլէրինտէն իսթիհասը հագգընտա Մալիյէ նազարէթինճէ թանզիմ էտիլէն մատտէ ի գանունիյէնին իրսալ օլունտըղընա տա՞իր մագամ ը Սէտարէթէտէն վարիտ օլան թէզքէրէ օգունմըշ վէ Մահմուտ Մահիր էֆէնին պու իսթիհանընը մէքթէպ քիթապլարընա տա թէշմիլ էտիլմէսի հագգընտա վագը՝ օլան թէքլիֆի գապուլ օլունարագ, թէզքէրէէնին գավանին ի մալիյէ էնճիւմէնինէ հէվալէսի գարարկիր օլմուշ տըր։ —Տօգ. Տաղաւարեան էֆէնին 27 պէնտտէն միւրէքքէպ թագրիրի մէվզու՝ ը պահս օլարագ, անկէրին անճագ պէչի, եա՞նի Էվրոփայա կէօնտէրիլէն թալէպ, Զըրա՞թ նազարէթինին մուհասէպաթը, Սէլանիք զրա՞թ մէքթէպի, թէճրիպէ թարլասը վէ չիֆթլիքլէրէ թէվզի՝ օլունան թօխումլըգ մէս՞էլէլերինէ տա՞իր ուզուն ուզատիյէ միւզաքէրէ օլունմըշ, վէ զըրա՞թ պիւտճէսինին միւզաքէրէսի էսնասընտա պունլարընն թէքրար միւզաքէրէ օլունմասը թէքլիֆի էքսէրիյէթ ի արա իլէ գապուլ օլունմըշ տըր։ —Պա՞տէհու սիճիլ ի նուֆուս գանունընն միւզաքէրէսինէ պաչլանարագ, 39, 40, 41, 42, 43 վէ 44իւնճիւ մատտէլէրին 'այնէն միւզաքէրէսի քեաֆի կէօրիւլմիւշ, եալընըզ 45ինճի մատտէ թա'տիլ էտիլմէք իւզրէ էնճիւմէնէ ի'ատէ օլունմըշ տըր։ Խայրուլլահ էֆէնին լազըմ իւլ իճրա օլան թէվէլիւտաթ, միւնաքէհաթ վէ նագլ ը մէքեան վուգու՝աթը կիպի իֆասը լազըմ օլան մատտէլէրին հուվիյէթ ճիւզ՞տանլարընա տէրճ էտիլմէսի սուրէթինտէ վագը՝ օլան թէքլիֆի գապուլ օլունարագ էնճիւմէնէ կէօնտէրիլմիշ, վէ նուֆուս գանունընն 1նճի միւզաքէրէսինէ խիթամ վէրիլմիշ տիր։ —Պա՞տէհու փասափօրթ գանունը հագգընտա միւզաքէրէ ճէրէյան էթմէյէ պաչլատը։ Նէսիմ Մազլիա՝ Ռիզա Թէվֆիգ վէ Զօհրապ էֆէնտիլեր հէր քէսին սէյր ու սէյահաթընն սէրպէսթ պիր սուրէթտէ օլմասընը վէ փասափօրթ ալըպ ալմամագլըղը հէր քէսին իսթէյինէ պրագմագլըղը իլթիզամ էթտիքլէրի հալտէ, սա՞իրլեր միւճրիմլէրին ֆիրարընա մահալ վէրմէմէք վէ վարիտաթա նազիսէ կէթիրմէմէք իչիւն փասափօրթ ալմագլըղընն մէճպուրի օլմասընը իտտի՞ա էթմիշլեր տիր։ Մէճլիսին 47նճի իմթիմա'ընտա 1նճի մատտէտէ փասափօրթընն իսթէյարի վէ մէճպուրի օլուպ օլմամասը հագգընտա տէրմիյան էտիլէն միւթալա՞աթ նազարը տիգգաթա ալընմագ իւզրէ, մէզքիւր մատտէ էնճիւմէնինէ ի'ատէ էտիլմիշ տիր։ 2նճի մատտէ օգունարագ գապուլ օլունմըշ տըր։ 3նճիւ մատտէ օգունմըշ, պիր մէպ'ուս պու մատտէյէ ի'թիրազ էտէրէք, 'ամէլէտէն պէրրէն մէմալիք ի էճնէպիյէյէ կիտէնլէրտէն 10 վէ պահրէն կիտէնլէրտէն 59 զուրուշ ալընմասը մուվաֆըգը մա'տէլէթ օլմա-

տրղընը վէ հաթթա 'ամէլէյէ մէճճանէն փասիրթ վերիլմէսինի վէ պիր տէ մատտէտ իսմլերի սայլան մէմլէքէթլերէ Պուլկարիսթանընա տա 'իլավէսինի պէյան էյլէմիշ տիր։ Տախիլիյէ նազարը պու եիւզտէն սէնէվի 50-60 պին լիրա վարիտաթ թէ՞մին էտիլմէքտէ օլտրզընը պէյան էթմիշ, վէ մատտէտքի քէֆալէթ պահսը պագը գալմագ չարթըյլէ մէզքիւր մատտէ էնճիւմէնէ ի՛ատէ էտիլմիշ տիր։ 4, 5 վէ 6ննճը մատտէլէր պիր չօգ միւնագաշաթա պատի օլտրգտան սօնրա, էնճիւմէնէ ի՛ատէ էտիլմիշ տիր։ 7ննճի մատտէյէ պէտ իլէ, եալընըզ 16ննճը մատտէնին թէքրար թէտգիգի իչիւն էնճիւմէնէ ի՛ատէսինէ վէ 17ննճի մատտէյէ գատար սա՛իր մատտէլերին պիրինճի միւզաքերէսինին 'այնէն քիֆայէթինէ էքսէրիյէթլէ գարար վերիլմիշ վէ նիզամնամէ ի մէզքիւրընն 1ննճի միւզաքերէսի էքսէրիյէթլէ քեաֆի կէօրիւլմիւշ տիր։

Թէ-րէ՛ֆ վէ Պուլկարէսթան. Պիր միւատէթտէն պէրու հուտուտ մէս՞էլէսինտէն տօլայը հուտուտ պոյունընն մուխթէլիֆ մէվգը՛լերինտէ 'ասաքիր ի 'Օսմանիյէ իլէ Պուլկար 'ասքէրլերի արասընտա միւսատէմէլէր վուգու՞ պուլմագտա տրը։ Մալը կիւնքի միւսատէմէ 4 սա՛աթ սիւրտիւյիւ հալտէ, պունը միւթէ՛ագրպ միւսատէմէ 48 սա՛աթ իմթիտատ էթմիշ տիր։ Միւսատէմաթընն ճիւմլէսինտէ 'Օսմանլը 'ասքէրլերինտէն 8 քիշի մագթուլ տիւշմիւշ տիր։ Պուլկարլարընն թէլէֆաթընն մրգտարը մա՛լիմ տէյիլ իսէ տէ։ քիւլիյէթլի օլտրզը զանն օլունույօր։ Շիմտիյէ գատար Պուլկար հուտուտընտա Օսմանլէր էյպէրն պէյանընճա, 5 վագը՛ա զուհուր էթմիշ տիր։ Պունընն Յիւ Տրամա սանճաղընտա Թրմրաշ թարաֆընտա վուգու՞ պուլմուշ տրը քի, 2ննճիսի էվէյի ուզուն սիւրմիւշ տիր։ Տիկէր պիր միւսատէմէ կէօզ թէփէտ (Գրրդ Քիլիսէ սանճաղընտա) վէ պիրինճիսի եինէ Գրրդ Քիլիսէ սանճաղընտա Եէմիշքէր գալ՛ատա վուգու՞ պուլմուշ տրը։ Պուլկարիսթան սէֆիրի Մ. Մարաֆով Սատրա՛զամ փաշա իլէ միւսատէմէլէրէ սա՞իր միւզաքերաթ էնասընտա «Պունլարա արթըգ նիհայէթ վերիլմէլի տիր, պըգտրգ, օսանտրգ,» տէմիշ տիր։ Պունա ճէվապէն Սատրա՛զամ փաշա տախի 'այնի չիտտէթլէ տէմիշ քի —«Պիզ տախի պըգտրգ, օսանտրգ։» Պունընն իւզէրինէ Սատրա՛զամ փաշա խարիթալար կէթիրտէրէք, Պուլկարիսթան հուտուտը թէճավուզ էթտիյինի իսպաթ էթմիշ տիր։ Թարաֆէյնտէն վերիլէն էվամիր ի միւ՞էսսիրէ իւզէրինէ հուտուտ գարագօլարընտա թա՛թիլի մուխասէմաթ էտիլմիշ տիր։ Սօֆիա սէֆիրի 'Ասիմ պէյտէն կէլէն խապէրլէրէ կէօրէ, Պուլկար հիւքիւմէթի հուտուտ հատիսէլերինէ սէպէպիյէթ վերէնլերին թէտգիգ վէ թէհարրիսիյլէ մէշղուլ իմիշ։ Միւսատէմաթ հագգընտա իճրա ի թահդիգաթա մէ՞մուր օլան մուխթէլիֆ գօմիսիօն էլեէվմ վազիֆէսինի իճա էյլէմէքտէ իսէ տէ, էլան հատիսէ միւսէպպիպլերի զահիրէ իխրաճ օլունամամրշ տրը։ Հիւքիւմէթ ի 'Օսմանիյէ իլէ Պուլկարիսթան հիւքիւմէթի արասընտա միւնասէպաթ ը հասէնէնին մուհաֆազասընա ի՛թինա էտիլմէքտէ օլուա՞ միւսատէմաթընն միւսէպպիպլերինին զահիրէ իխրաճը խուսուսընտա Պուլկար խարիճիյէ նազարէթինճէ Սօֆիա 'Օսմանլը սէֆիրի 'Ասիմ պէյէ գավի թէ՞մինաթ վերիլմիշ իմիշ։ Թիւրքիա իլէ Պուլկարիսթան արասընտա մէվճուտ օլան հուտուտ իխթիլաֆաթընը հալլ էթմէք վէ տա՞իմի պիր մէնպա՞ը իխթիլաֆ թէշքիլ էտէն պու մէս՞էլէսի թէավիյէ էյլէմէք իւզրէ իքի հիւքիւմէթ արասընտա հաքէմ ուսուլուունընն գապուլը թէքլիֆ էտիլմիշ տիր։ Կէրէք Թիւրքիա կէրէք Պուլկարիսթան իխթիլաֆը պիզզաթ հալլ էտէճէքլերինի պէյան էտերէք միւտախէլաթ ը էճնէպիյէյի գաթիյէն ըտտ էյլէմիշլեր տիր։ Պուլկար սէֆիրի Մ. Սարաֆօֆ Խարիճիյէ նազարը Ռիֆ՞աթ փաշայը զիյարէթ էտերէք հուտուտ մէս՞էլէսինն թէսրի՞ի հալլընը ըճա էյլէմիշ տիր։ Ռիֆաթ փաշա հավալարընն միւսա՞ատէսիզլիյինտէն տօլայը պունընն անճագ Մարտ Նիհայէթինտէ գապիլ օլաճաղընը պէյան էյլէմիշ։ Վէ Պուլկարլարընն եէրլէրինտէ բահաթ օթուրմալարը լազըմ օլտրզընը սէֆիրէ սէօյլէմիշ։ 'աքսի հալտէ իչին ֆէնա պիր ըէնկ ալաճաղընը 'իլավէ էթմիշ տիր։ Մ. Սարաֆօֆ տախի միւսատէմէտէն տօլայը Պուլկարիսթանընն մէս՞ուլ օլմատրզընը խարիճիյէ նազարընա ճէվապէն իճատէ էյլէմիշ տիր։ Սօֆիատան պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ օրատաքի Մակեդոնիա գօմիթէլէրինին թէքլիֆի իւզէրինէ Մակեդոնիատա թէլէֆ օլան չէթէ ըէ՞իսլերինին խաթիրահաթ ը բուհլարը իչիւն պիր այնի ի բուհանի իճրա էտիլմիշ։ Պա՛տէհու ռօզագլարտա ալայլար թերթիպ էտիլերէք ալայընն պաչընտա մագթուլ չէթէ ըէ՞իսլերի իլէ ախիրէն ի՛տամ էտիլէն Տինկանընն բեսմէրի կէզտիրիլմիշ տիր։ Պունա պէնզեր պիր նիւմայիշ տէ Ռուսիա Զարը միւթէվէֆֆա 2ննճի Ալէքսանտրընն հէյքելի էօնիւնտէ իճրա էտիլէրէք պու միւնասէպէթլէ պիր չօգ նուսթգլար իրատ վէ Մակեդոնիա ահվալը չիտտէթլէ թէնդիտ էտիլմիշ տիր։ Սապահընն մէվսուզէն խաթիխպարընա կէօրէ, Պուլկարլարընն հուտուտ միւսատէմաթընտաքի թէլէֆաթը 14 մագթուլ, 6 մէճրուհտան 'իպարէթ տիր։

Մ՞-ՐԷՆԷՎԼԷ՛Ք. 99-300 թէվէլլիւտլի էրպապընն

թաՀթը սիլահա ալընմասը Հարպիյէ նազարէթին-
ճէ թէգարրիւր էյլէմիշ , վէ կէչէն Փազար էրթէ-
սի կիւնիւ ճէլպէրի իչիւն Իսթանպօլ վիլայէթին-
տէն մահալլէլէր իմամ վէ մուխթարլարընա ճէլպ-
նամէլէր կէօնտէրիլմիշ իտի ։ Սալը կիւնիւնտէն
իʻթիպարէն մէզքիւր Թարիխլի Թէվէլլիւտլիլէր
Թօփգափու Սէրայընտա միւնʻադտ ախզը ʻասքէր
մէճլիսինէ միւրաճաʻաթլէ իամլէրինի գայտ էթ-
տիրմէյէ պաշլամըշլար տըր ։ Օ կիւն անճագ 800
Միւսլիմ վէ ղայր ի Միւսլիմ էմնամ էրպապը միւ-
րաճաʻաթ էտէպիլմիշ տիր ։ 99-300 Թէվէլլիւտլի-
լէրինտէն պիր նիսպէթ տախիլինտէ չիմտիյէ գա-
լընըզ 3.000 քիշի տաʻվէթ օլունմըշ տըր ։ Պուն-
լար 1, 2 վէ 3նճիւ օրտույա սէվգ օլունաճագլար
իսէ տէ , նէ գատար միւտտէթ թաՀթը սիլահտա
պուլունտուրուլաճագը վէ 301, 302, 303, 304 Թէ-
վէլլիւտլիլէրին թաՀթը սիլահա նէ վագթ տաʻվէթ
օլունաճագը Հարպիյէ նազարէթինճէ հէնուզ Թէ-
գարրիւր էթմէմիշ տիր ։ —Եալօվա վէ ճիվարընտա
միւտհիշ պիր խասթալըգ զուհուր էտէրէք , ճիւզʻի
միւտտէթ զարֆընտա 150 Միւսլիմ վէ 150 ղայր ի
Միւսլիմ էհալի պու ʻիլլէթտէն վէֆաթ էթմիշ տիր ։
—Մէմալիքի ʻՕսմանիյէտէն Ամէրիգայա իխրաճ է-
տիլմէքտէ օլան մահսուլաթ վէ մաʻմուլաթտան
չիմտիյէ գատար կէօմրիւք րէսմի հատտ ը աʻզամի
իւզէրինէ իսթիֆա էտիլմէքտէ օլտըղը հալտէ ։ պու
քէրրէ Ամէրիգա հիւքիւմէթի պիր պէյաննամէ նէշր
էտէրէք , մահսուլաթ վէ մաʻմուլաթը ʻՕսմանիյէ
հագգընտա հատտ ը ասղէրի թաʻրիֆէսինին թաթ-
պիգ էտիլէճէյինի պէյան էթմիշ տիր ։ —Մ ։ Ամէրի-
գա սէֆիրի հուզուրը հիւմայունա գապուլ պու-
յուրուլարագ , Ջաթը Շահանէնին ճիւլուսլարընը
միւթէզամմին նամէ ի հիւմայունա ճէվապէն Ամէ-
րիգա րէʻիսի հիւքիւմէթ թարաֆընտան եազըլան
ճէվապնամէյի թագտիմ էթմիշ տիր ։ —Պիթլիս վի-
լայէթի վալիլիյինէ Էրզրում վալի ի սապըգը Թա-
հիր փաշա , Գօնեա վիլայէթի վալիլիյինէ Թրապզօն
վալի ի սապըգը ʻԱրիֆի փաշա թաʻեին պույուրուլմըշ-
լար տըր ։—Ատանա գուվվէ ի միւրէթթէպէ գօման-
տանը Մուհամմէտ ʻԱլի պէյ Իսթանպօլա ʻազիմէթ
էթմիշ տիր ։ —Ատանա վալիսի Ճէմալ պէյ Գօզան
վէ Հաճըն թարաֆլարընը զիյարէթ էթմէք իչիւն
մահալլը մէզքիւրէ ʻազիմէթ էթմիշ տիր ։ —Ատա-
նա հատիսէսինտէն տօլայը չիմտիյէ գատար տի-
վանը հարպլարճա վէրիլէն վէ Թաստիգէ իգթիրան
էտէն հիւքմլէրէ խալէլ կէլմէմէք վէ ֆիրարիլէրէ
ղըյապէն մահքիւմ օլանլար հագգլարընտա ուսու-
լէն թաʻգիպաթտա պուլունըլմագ իւզրէ տիվանը
հարպլարճա եէնիտէն թաʻգիպաթը գանունիյէ իճ-
րա էտիլմէմէսի հագգընտա Մէճլիս ի Վիւքէլաճա
վէրիլէն գարար իրատէ ի սէնիյէյէ իգթիրան էտէ-
րէք , տէվաʻիր ի ʻաʻիտէսինէ իճրաʻի թէպլիղաթ օ-
ւնմըշ տըր ։ — Միւզէ միւտիրի մուգթէտիրի
Համտի պէյ վէֆաթ էթմիշ օլմաղլէ , եէրինէ պի-
րատէրի վէ չէհիր էմինի ի սապըգը Խալիլ պէյ է-
ֆէնտինին թաʻեինինէ իրատէ ի սէնիյէ սատըր օլ-
մուշ տըր ։

Ինճ. ճէմ. Բրիւթանիա Իթթիհատընըն Գործ. Ժո-
ղովը պու հաֆթանըն Ջարշէնպիհ կիւնիւ ʻադտը
իճթիմաʻ էտիպ , Իթթիհատըն մահալը իճթիմաʻը
վէ սաʻիր մուհիմմ մէսաʻիլէ տաʻիր միւզաքէրաթ-
տա պուլունմըշ տըր ։ — Տիյարպէքիր քիլիսէսի
չօպանը Վեր. Վ. Ամիրխանեան իսթիʻֆա էյլէմիշ
տիր ։ — Տօգ. Գարեգին Գարիպեան Մարʻաշ Ալ-
ման խասթախանէսինէ տաʻվէթ էտիլմիշ տիր ։ —
Վեր. Ստեփան էֆ. Զօրիկեանըն մախտումը Վեր.
Լեւոն Արփի Օհայօ էյալէթինտէ Նէլսըն Վիլ չէհրի
Երիցական քիլիսէսի իւզէրինէ Փաստ. Յտա րէսմէն
չօպան թախսիս օլունմըշ տըր ։ — Ղազէթամըզ
միւʻէլլիֆլէրինտէն Մ. Մինասեան էֆէնտինին պու
տէֆʻա Էրզրումտա Օր. Սաթենիկ Յ. Կարապետ-
եան իլէ նամզէտլէնմիշ օլտըղընը գարիյունըմըզա
Թէպշիր էտէրիզ ։ — Պրուսա վաʻըզը Պատ. Ե. Շա-
միկեան պիր ʻամէլիյէ ի ճէրրահիյէ իճրասը իչիւն
Էրմէնի խասթախանէսինէ կիթմիշ իտի ։ ʻԱմէլիյէ
մուվաֆֆագիյէթլէ իճրա էտիլմիշ ։ վէ պիր գաչ
կիւն իչինտէ եարա գափանմըշ տըր ։ Հալա եա-
թագտա իսէ տէ , պիր գաչ կիւնտէն խասթախա-
նէյի թէրք էտէճէյի մէʻմուլ տըր ։ — Մարʻաշ ի-
քինճի քիլիսէ գատընլարը թարաֆընտան Տիկին
Հ. Գըսաճըեան Աֆ. գր. Հիսար քիլիսէսինէ 1 Օսմ.
լիրա իʻանէ կէօնտէրիլմիշ տիր ։—Ատանատա ղայր ի
Միւսլիմ էհալինին գուրʻասը չէքիլէրէք 1262 նու-
ֆուս մաʻայէնէ էտիլմիշ , վէ պունլարտան 665ի
ʻասքէր օլմուշլար տըր ։ — Ատանա հատիսէսին-
տէ իղթիշաշը Թէսքինէ սաʻյ էթմիշ օլան Ինկլիզ
գօնսօլօսու Մէյճըր Տօթի Վայլի Մատամը իլէ պէ-
րապէր Հապէշիսթանա ʻազիմէթ էյլէմիշ տիր ։ —
Ատանատա գատընլարըն իյնէ իչինէ նազարէթ է-
տէն Միսիս Շէփըրտ ʻԱյնթապա ʻավտէթ էթմիշ
տիր ։ — Ի՛ըն. — Աթիտէքի իʻլան Ա-էօ-քէրտէ
նէշր օլունմագ իւզրէ ʻԱյնթապտան կէօնտէրիլմիշ
տիր ։ «Կէչէն սէնէ Կիլիկիա Իթթիհատընըն Ա-
տանատա ʻադտ օլունաճագ իճթիմաʻընա կիթմէք
իւզրէ , ʻեօլտա պուլունան 24 րուհանի իչճիլէրիմի-
զին Ատանա գըթալը աթէշինտէ Թէլէֆ օլմալա-

բըյէ հասըլ օլան իչճի ղըււէթինի Կիլիկիա Իթթիհատը քէնտի տէրունինտէն տօլտուրամայաճաղընը, վէ պու իսէ քիլիսէլէրիմիզ իչիւն զա'աֆը մուճիպ օլաճաղընը տիւշիւնէրէք 'Անթապ Խաթաիօնըրըն իճրա"իյէ գօմիթէսի արզու էտէր քի, ֆէլաքէթ ի մա'լիւմէ նիւզիւլունտէն զարարտիտէ օլմուշ Կիլիկիա քիլիսէլէրինէ, պա'զը տէրէճէ օլսուն, եարտըմ էթմէք իւմթէյէն, օլտուգճա միւթէ'ալլէմ Խրիսթիյան կէնճլէր Թիւրքիանըն հէր հանկը թարաֆընտան օլուր իսէ, քէնտի իսմլէրինի, մահալլէրինի, Թավսիյէլէրինի, 'ամ'ամթլարընը, սիննլէրինի, միւթէ"էհհիլ օլուպ օլմատըգլարընը, լիսանը Թիւրքիտէ վա'զ էտէպիլտիքլէրինի, վէ մէ"մուլ էթտիքլէրի մահիյէ եա սէնէվի իւճրէթի, 'Անթապտա Գայաճըգ քիլիսէսինին չօպանը Վեր. Ցակոբ էֆ. Պիւլպիւլեանա թահրիրէն պիլտիրսինլէր։» — Պանտըրմա Փրօթէսթան 'իպատէթխանէսինին ֆէրմանը վէքեալէթխանէյէ թէսլիմ էտիլմիշ տիր։

Էրզ. ճէմ. Ս. Փաթրիգ՝ Մալիյէ, Էվգաֆ, Նաֆի'ա նազըրլարընը զիյարէթ էտէրէք անլէրին հէր պիրի թարաֆընտան հիւսնի գապուլ պուլմուշ տըր։ — Երուսաղէմ վանքընա 'ա"իտ պա'զը էշեանըն Իսկէնտէրիյէտէ ֆիւրուխթ էտիլմէքտէ իտիյի կէօրիւլէրէք, էշեա ի մէզքիւրէյի սաթման չալըշ տէրտէսթ էտիլմիշ տիր։—Խ. Գուզեան էֆ. վէ Տ. Փառէն Ծ. Վրդ. Տէօրթ Եօլտաքի էյթամխանէնին րէսմի քիւշատընը Փետ. 13տէ իճրա էթմիշլէր տիր։ — Մար'աշտաքի հէյ"էթ ի իտարէ ի 'էօրֆիյէ թարաֆընտան 53 Զէյթունլըլար 3-6 սէնէ մահպուսիյէթէ հիւքմ օլունմըշլար տըր։ — Ատանատա պա'զը Իսլամ գարըլարըն էրմէնի տուլլարընը Իսլամիյէթէ տա'վէթ էթտիքլէրի զիքր օլունմագտա տըր։ — Կարապետ էֆ. Մուրատեանըն սա'յ ու ղայրէթի նէթիճէսինտէ Պրուսա ճէմա'աթը Տէօրթ Եօլ էհալիսինէ 400 գութու հարիր թօխումը տահա ի'անէ էյլէմիշլէր տիր։ — Մար'աշ էյթամը իչիւն Որբախնամ սանտըգքեարը թարաֆընտան 100 լիրա կէօնտէրիլմիշ տիր։ — Ատանայա պիր Առաջնորդ թա'ինինին լուզումը հիսս օլունարագ, Տ. Թաթուլ Դուրեան, Տ. Բաբգէն Կիւլէսէրեան, վէ Տ. Մ. Ինճէեանըն իսիմլէրի նամզէտլէր մագամընտա Ս. Կաթողիկոսա թագտիմ էտիլմիշլէր տիր։

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Եունանիստան. 'Օսմանլը Եունան մուհարէպէսինտէ քէսպ ի շէօհրէթ էթմիշ օլան Ճէն. Սմօլէնսքի քէնտի րիյասէթի ալթընտա տիւկէր պիր իթթիհատ ը 'ասքէրի թէշքիլ իլէ կէչէնլէրտէ տիւկէր իթթիհատ ը 'ասքէրիյէ արթըգ տաղըլմալարը լիւզումընը իխթար վէ պու եօլտա հարէքէթ իչիւն անա պիր միւհլէթ վէրմիշ իտի։ Աթինատան Ֆօլքշ Զայթունկա պիլտիրիլտիյինէ կէօրէ, Վէնիզէլօս Իթթիհատը 'ասքէրի նամընա Ճէն. Սմօլէնսքիյի զիյարէթ էթմիշ, վէ ճէնէրալ տախի Վէնիզէլօսա 'իատէ ի զիյարէթ էթմիշ տիր։ Պու զիյարէթ էսնասընտա Վէնիզէլօս մէճլիս ի միլլինին ին'իգատընտան սօնրա իթթիհատ ը 'ասքէրի ճէմ'իյէթինին տաղըլաճաղընը սէօյլէմիշ վէ պունա մուխալիֆ օլան պիլճիւմլէ րիվայէթլէրի վէ Իթ. 'ասքէրինին գըրալը խալ' էթմէք նիյէթինտէ օլտըղընա տա"իր օլան շայ'այը տա թէքզիպ էթմիշ տիր։ Իթթիհատ ը 'ասքէրի զապիթլէրինին ախասսը ամալընըն վազիֆէլէրի պաշընա կիտիպ, օրտունըն իսլահըյլէ մէշղուլ օլմագ օլտըղընը Վէնիզէլօս՝ Ճէն. Սմօլէնսքիյէ թէ"մին էթմիշ տիր։ Ահվալ ը 'ումումիյէ էյիլէշմիշ տիր։ Եունանիսթան ումուրընա միւտախէլէ իչիւն հիչ պիր տէվլէթին թէշէպպիւսաթտա պուլունմագ արզուսընտա օլմատըղընը Կօլնէր Ցայթ. Պօր. եազըյօր։ Գըրալըն մէճլիս ի 'ումումի ի միլլինին ին'իգատընա տա"իր օլան էմրնամէսի եա պու կիւն եա տա Սալը կիւնիւ նէշր ու իլան օլունաճագ տըր։ Եունանիսթանտա պաշտան պաշա հիւքմ սիւրէն սաբըրսըզլըգ 'ատէթա 'ասապիյէթ տէրէճէսինի պուլմուշ տըր։

Չին. Պու կիւնլէրտէ Չին հիւքիւմէթի Թիպէթ իւզէրինտէ քէնտինին նուֆուզ ը հիւքմրանիսինի թէ"միտ էթմէք իւզրէ օրայա պիր օրտու կէօնտէրմիշ օլուպ. պա'զը գապիլէլէր թարաֆընտան կէօսթէրիլէն մուգավէմէթ իւզէրինէ Պուտտավիլէրին նիճէ մանասթըրլարընը եագմա էթմիշլէր, վէ պա'զը թէճավուզաթտա պուլունմըշլար վէ Թիպէթին փայթախթը օլան Լըհասա իւզէրինէ եիւրիւմիւշլէր տիր։ Պունուն իւզէրինէ Թիպէթլիլէրին էն պէօյիւք տինի րէ"իսլէրի Տալէյ Լամա Հինտիսթանա ֆիրար էյլէմիշ տիր։ Տալէյ Լամա Չին իմփէրաթօրընա քէնտիսինի մուհաֆազա էթմէսի իչիւն րէճա էթմէք իւզրէ թէլէկրաֆ չէքմիշ իսէ տէ, Իմփէրաթօր պիր ճէվապ վէրմէմիշ տիր։ Տալէյ Լամա Հինտիսթան հիւքիւմէթինին մու'աւէնէթինի թալէպ էտիյօր իսէ տէ, մազիտէ քէնտիսի Ինկիլիզ հիւքիւմէթինէ մուխալիֆ մու'ամէլէտէ պուլունմուշ օլտըղը իչիւն, Ինկիլիզլէր շիմտի քէնտինին իչինէ միւտախէլէ էթմէյի միւնասիպ սայմայօրլար։

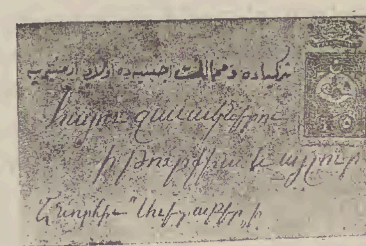

Սէվկիւլիւ չօճուգլար,

Սօն մէքթուպըմտա սիզէ հագիգի պիր խանէ հագգընտա օլան պէնիմ ֆիքրիմի պէյան էթմէյէ չալըշտըղըմը տէրխաթըր էտէրսինիզ։ Ի՛մտի էտէրիմ քի օ մատտէ «Պիզիմ տա"իրէմիզ»տէ հագգընտա տիւ-շիւնէճէյիմիզ եախօտ սէօյլէյէճէյիմիզ էն մուհիմմ մատտէ օլտըղընա պէ-նիմ իլէ իթթիֆագ էտէրսինիզ։ Սիզին հէր հաֆթա օրատա էփէյի սա'աթլար կէչիրտիյինիզ մէքթէպ էյի պիր շէյ տիր։ Պու մէմլէքէթտէ տահա գիյատէ մէքթէպլէրէ իհթիյաճ վար տըր։ Քիլիսէ տախի պէօյիւք պիր մու"էսսէսէ տիր, վէ ա-նը ճիւմլէմիզ սէվէրիզ։ Միլեօնլարճա ճէմա'աթլարըն 'էօմրլէրինի վէ մէնֆա'աթլարընը մուհաֆազա էթմէք իչիւն թէ"սիս օլունմուշ օլան Հիւքիւմէթին տախի սօն տէրէճէ մուհիմմ վէ պիզիմ հիւրմէթ վէ սատագաթըմըզա շա"յէսթէ օլտըղընը պիլիր իզ։ Լաքին խանէ, ֆամիլեա, պունլարըն ճիւմլէսինտէն զիյատէ մուհիմմ տիր, զիրա ֆամիլեա միլլի հայաթըն էւ+ էլ+ւէ տիր։ Պիր միլլէթ պիր չօգ ֆամիլեա-լարտան թէշքիլ օլունմուշ օլուպ՝ պունլար կէրէք գան կէրէք 'ումումի մէնֆա'աթ պաղըյլա պիրի-պիրլէրինէ պաղլը տըրլար։ Ֆամիլեալար օլմասա միլլէթ օլամազ։ Եօյլէ իսէ պիր միլլէթին հայաթը վէ մուվաֆֆագըյէթի ֆամիլեա հայաթընըն փաք վէ գուվվէթլի հըֆզ օլունմասընա վաբէսթէ տիր։ Էկէր ֆամիլեա գանունլարընա գարշը հարէքէթ վէ իթա'աթսըզլըգ էտէն, միւնասէպէթսիզ լիսան գուլլանան վէ նափաք չէյլէր եափան, սէօզիւնտէ տուրմայան, եալան սէօյլէյէն վէ պէլքի տէ խըրսըզ-լայան պիր օղլան եա գըզ կէօրիւրսէնիզ, օլ օղլանըն վէ գըզըն միլլէթին պիր տիւշմէնի օլտըղընա էմին օլապիլիրսինիզ։ Պիր միլլէթին գանունլարը պիր ֆամիլեանըն գանունլարը իլէ թամամ պիր օլտըղընը տէրխաթըր էթտիյինիզտէ՝ պունուն նէ՛ գատար տօղրու օլտըղընը կէօրէճէքսինիզ։ Պու խուսուստա պու գատար եազտըղըմա միւսա'ատէ էտէճէյինիզէ էմին իմ։ Սիզի օսանտըրմագ իսթէմէմ, լաքին պու միւլահազանըն սիզին ֆիքրլէրինիզտէ աչըգ թարզտա եէրլէշմէսինէ չօգ արզու էտէրիմ։

Շիմտի անլարսընըզ քի պէնիմ սիզին իչիւն օլան արզում՝ սիզին վաթանընըզը սէվիպ անըն տախի գանունլարընա իթա'աթ էտէպիլմէնիզ իչիւն, սիզին ֆամիլեալարընըզը սէվմէնիզ վէ անըն գանունլարընա իթա'աթ էթմէնիզ տիր։ Էկէր ֆամիլեալարընըզըն գանունլարընա իթա'աթ էտէրսէնիզ՝ վաթանընըզըն գանունլարընա իթա'աթտա գուսուրը պուլունմայաճագսընըզ։ Ա՛գսաը պուլունտըղը-մըզ ֆամիլեանըն պիզի պիզիմ վաթանըմըզա նասըլ պաղլատըղընա տա"իր սիզէ պիր միսալ վէրէյիմ։ Շիմտի չօգ սէքսէնէսի պուլունան Մասաչուսէց էյալէթինտէ անճագ ազ մըգտարտա մուհաճիրլէր պու-լունտըղը գատիմ կիւնլէր հագգընտա փէ՛սէրիմ պանա չօգ տէֆ'ա սէօյլէմիշ տիր։ Անլէր քէնտի թօփ-րագլարընը թիմարվէ քէնտի ֆամիլեալարընը եապանի Ամէրիգա Հինտիլէրինէ գարշը մուհաֆազա էթմէք իչիւն նա՛սըլ չալըշըր չապալարլար իտի։ Եճտատըմտան իքիսինին, սա"իր չօգ քիմսէլէր իլէ պէրապէր, «Տիյրֆիլտ գըրղընը» տէնիլէն գըրղըն վագթընտա եապանի Հինտիլէր վասըթասըյլէ ճանվէրճէսինէ գաթլ օլունմուշ օլտուգլարընը զիքր էյլէտիյինի տէրխաթըր էտիյօրըմ։ Փէտէրլէրին գատիմ կիւնլէր հագգըն-տա սէօյլէմէյի չօգ սէվտիքլէրինի պիլիրսինիզ։ Իմտի փէտէրիմ պու գանունտան իսթիսնա օլմայըպ, չօգ տէֆ'ա պանա՝ Ուաշինկթընըն քէնտի եարը աճ եարը թօգ վէ փէրիշանճասընա կիյինմիշ օրտու-սընը Պրիթանիա թապուրլարընա գարշը սէվգ էյլէտիյինտէ վէ մուհարէպէյի Ամէրիգա հուրրիյէթի

մէնֆա'աթընա օլարագ գաղանտըղընտա, պիզիմ էճատատըմըզտան պիրիսինին Ուաչինկթընըն օրտուսընտա 'ասքէր օլտըղընը սէօյլէմիշ տիր։ Իշթէ կէօրիւրսիւնիւզ քի՝ գանլարընըն տամարլարըմտա ճէվէլան էյլէյէն, վէ քէնտի ֆամիլեալարընը վէ օլ տիյարըն թօփրաղընը մուհաֆազա էթմէք իչիւն 'էօմրլէրինի վէրմիշ օլան զաթլարը տէրխաթը էթտիյիմտէ պէնիմ գալպիմ տէ օլ տիյարա էօյլէ պիր պաղիլէ պաղանը քի անը հիչ պիր չէյ զըրմաղա մուգթէտիր տէյիլ տիր։

Սիզին տախի, էյ պէնիմ նէվճիվան էրմէնի պիրատէր վէ հէմշիրէլէրիմ, սիզին վաթանընըզը մաղլուպ օլմազ պիր մուհապպէթլէ սէվմէյէ նէ գատար պէօյիւք սէպպէրինիզ վար տըր։ Պիր տագիգ տիւչիւնիւնիւզ. Արարատըն գարը թէփէսինտէն Կիլիկիանընն մավի տաղլարընա գատար եայըլմըշ օլան եիւզլէրճէ մանասթըրլարը քիմ եափտը։ Հագիգաթըն վէ 'իլմին չըրաղը վէ էրմէնի ֆէնն ի մի'մարիսինին իսթի'տատ օլ մանասթըրլար իչինտէ 'ասրլարճա հրգզ օլունտու։ Քէնտի իմանլարընըն վէ ֆամիլեալարընըն մուհաֆազա վէ միւտաֆա'ասը իչիւն գանլարընը պու տիյարըն թօփրաղը իւզէրինտէ տէօքէն պինլէրճէ քիմսէլէր քիմլէ՞ր իտի։ Անլէր սիզին էճատատընըզ տէյիլլէ՞ր մի իտի։ Վէ անլէրին զիզյոէթ ֆէտաքեարլըզլարընը թէզէքքիւր էթտիյինիզտէ պալպլէրինիզ անլէրին անըն իչիւն եաչատըգլարը վէ էօլտիւքլէրի տիյարա տօղրու պիր մուհապպէթլէ տօլմազլա՞ր մը։

Սիզ սիզտէն էվվէլ օլան էրմէնի օղլանլար վէ գըզլարտան զիյատէ մութլուսընըզ, զիրա սիզ 'ասրլարճա զուլմ վէ մուհարէպպէնին գարա պուլութլարըյլէ էօրթիւլմիւշ օլան տիյար իւզէրինտէ հուրրիյէթ չաֆաղընը կէօրտիւնիւզ։ Պիւթիւն տիւնեա իւզէրինտէ սիզին 'Օսմանլը վաթանընըզտան զիյատէ կիւզել պիր մէմլէքէթ պուլունմատըղընը պիլմէնիզ սիզին մէս'ուտիյէթինիզի արթըրաճագ տըր։ Պէն քէնտիմ, պէնիմ տէ սիզին տէ մահալը վէլատէթիմիզ օլան պու մէմլէքէթ իչիւն, պէօյիւք պիր մէրագ հիսս էտէրիմ, վէ պու մատտէ հագզընտա եազտըղըմ վագըթ գալէմիմ ագար կիտէր, ամմա չօգ ուզուն եազմամագ իչիւն թամմ պուրատա տուրաճաղըմ։ Անճագ չունու իխթար էթմէք իսթէրիմ քի՝ «Ալլահը փէլլէնէյլէ ֆամիլէ- վէ վաթան էլ-»։ Քէլամը ճիւմլէմիզ իչիւն տիւսթուր իւլ 'ամէլ օլան մուճիպ ի զայրէթ պիր քէլամ օլաճագ տըր։ Ճիւմլէնիզէ մուհապպէթլի սէլամլար վէ հէրարէթլի տու'ալար իլէ,

Գալըրըմ տօսթընըզ

Քեռ-Ռիզ

ՊԻՐ ՔԻԻԶԻԻՔ ԳԸԶՏԱՆ

ԳՈՒՇՃԸՂԱԶԱ ԽԻԹԱՊ

Էյ գուշճըղաղ, կէ՛լ, ուչուչմա,
Տէրէ, թէփէ, տաղլար աչմա,
Միչքիլաթա կէ՛լ սաթաչմա,
Եազըգ սանա, էյ գուշճըղաղ։

Կէ՛լ, պագ, էշճար հէփ չըպլանմըշ,
Գարլէ էթրաֆ հէփ գափլանմըշ,
Հէր քէս էվինէ թօփլանմըշ,
Սիֆիլ օլուր սուն, գուշճըղաղ։

Պագ, նէ՞ կիւզել տիր շու գաֆէս,
Պէյէնիյօր օնու հէր քէս,
Կէ՛լ, կիրմէյէ էյլէ հավէս,
Սէօզիւմ տինկլէ կէլ, գուշճըղաղ։

Պէն սէնի չօգ գայըրըրըմ,
Սըճաճըգ եէր այըրըրըմ,
Տանէլէրլէ տօյուրուրում,
Բահաթ օլուրսուն, գուշճըղաղ։

Սէն հէր սապահ էրքէն, էրքէն,
Ճիվիլ, ճիվիլ էօթիւշիրքէն,
Սանա բէֆիգ օլուրըմ պէն,
Խօշ օլմա՞զ մը, էյ գուշճըղաղ։

Գաչտը կիթտի քիչիւք հայլազ,
Սանըրսան քի սէօզիւմ տույմազ,
Թէքլիֆիմ հիչ պիր չէյ սայմազ,
Վա՛յ, սէօզ տույմազ սէն գուշճըղաղ։

Ամմա պիլտիմ, պիլտիմ սէն տէ
Հուրրիյէթէ սին տիլտատէ,
Հուրր ուչուչմագ վար 'քէն էլտէ՝
Գաֆէս սէվմէզսին, գուշճըղաղ...։

ԳՐ. Հ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ԻՍԹԱՆԲՈՒԼԸՆ

ՓՈՒԼՔԷՐԻԱՍԸ

1.

Իսթանպոլ խանէտանը իմփերաթորիսինէ 412 թարիխինտէ 'ազիմ պիր մուզայագա վագը՝ օլմուշ իտի։ Պէօյիւք Թէոդոսիոսը Թորնու օլան 12 եաշընտա պիր չօճուգ իմփէ. րաթոր իտի։ Ո տախի Թէոդոսիոս Թէսմիյէ օլունուր իտի իսէ տէ, անա «չօճուգ» գարրքի Դանուբըն ըրմագ քէնարընտաքի մէմլէքէթլերի խարապ էթտիյինէ վէ անըն վահշի էշգը.յա չէթէլէրինին իճրա էթտիքլէրի ֆէնալըգլարը էօնիւնիւ ալմագ միւմքին օլ. մատըղընա տա՞իր մուճիպ ի հէյլեճան պիր խապէր կէլտի։ Պու տէհշէթլի խապէրլէր, եէ. թիշտիյինէ պու եապանի Հօնկլար չէհրին եէտի գափուլարընտան անճագ 250 միլ ու. զագտա պուլունույօրլար իտի։

Ու վագրթ Իսթանպոլ Բոմա իմփէրաթոր.

ԱԹ ՄԷՅՏԱՆԸ

Լագապը վէրիլմիշ իտի։ Անըն փէտէրի, Ար. կադէոս իմփէրաթոր, վէ Վալիտէսի Եւդոկ. սիա գրալիչա, վէֆաթ էթմիշլեր իտի։ Վագ. թըյլա գուվվէթլի վէ ճէլիլ օլան իմփէրա. թորլըղըն փայտար օլմայան պէյիւքլիւյինիւ վէ շէրէֆինի եօգարը թուրմագ վազիֆէսի պու չօճուգ գրալա վէ անըն իւչ հէմշիրէլէ. րի փուքէրիա, Մարինա վէ Արքադիայա գա. լըր իտի։

Պիր կիւն, Հօնկլարըն գրալը Բուազ, եօ. լըղընըն շարգի նըսֆընըն փայթախթը օլուպ՝ 500 սէնէլիք պիր միւտտէթտէ շարգըն ճիւմլէ սերվէթ վէ խազինէլերի օրայա տէօքիւլմէք. տէ վէ խալիճին պու կիւղել շէհրինի թէզեին գըլմագ իչիւն՝ Բոմա պիլէ չըպլագ պրագըլ. մագտա իտի։ Պէյլէճէ Իսթանպոլ սերվէթ վէ շէրէֆ իչինտէ փարլամագտա իտի իսէ տէ, հայրՀ քի անըն գուվվէթի խիթամընա եէ. թիշմիշ իտի։ Պիր կիւն Նէվճիվան իմփէրա. թոր, իւչ փրէնսէսլեր վէ ճիւմլէ սերայ ըի.

ճալը քէնտի րէսմի ա՛լա էլպիսէլէրինի կիյմիշ օլարագ՝ Ռուազ գրալըն մուրախխասլարընա պէքլէմէքտէ իտիլէր։ Անլէր, սէրթ չէհրէլի վէ զարիֆ էլպիսէլի ատէմլէր օլտըգլարը հալտէ, նիհայէթ եէթիշտիլէր։ Մուրախխասլարըն րէ"իսի օլան Էսլաու քէնտի էֆէնտիսինին մամլուքաթընը պէյան էյլէտի քի անլէր պէօյլէ մըգտարտա ազչէ. մէմլէքէթլէր վէ մուվաֆագաթլարտան 'իպարէթ օլուպ, ‘‘Պունլար վէրիլմէտիյի հալտէ գրալ Ռուազ իմփէրաթօրլըղըն չէհրլէրինի վէ մէմլէքէթլէրինի խարապ էտէճէք տիր,’’ տէտի։

Շէհր էմինի Անթէմիուս ճէվապէն ‘‘Պունլար միւթէճասիրանէ սէօզլէր տիր. պիզիմ էֆէնտիմիզ իմփէրաթօր պու մամլուքաթը նըզը րէտտ էտէճէք օլսա նէ՞ օլաճագ տըր,’’ տէտի։ Էսլաու ճէվապ վէրմէզտէն էվվէլ մըզրագը պիր կէնճ հօն իլէրի աթըլտը վէ քէնտի ուզուն մըզրագընը սալլայարագ ‘‘Քէօփէք օղլու քէօփէքլէր, րէտտ էտէմէզսինիզ. էկէր պիզէ պօլ ալթուն վէ խազինէլէր վէրիլմէզսէ Ռուազ պու սէրայլար իւզէրինէ հիւճում էտէճէք վէ ճիւմլէնիզի էսիր ալաճագ, վէ սիզին իլէ պիզիմ արամըզտա իլէլէպէտ ղավղա օլաճագ,’’ տէտի, վէ քէնտի մըզրագընը մօզայիգ գալտըրըմ իւզէրինէ վուրտու, վէ մըզրագ պէօյլէ փամթըրթը իլէ եէրէ տիւշտիւ։ Իմփէրաթօր վէ ճիւմլէ սէրայ րիճալը պիրտէն էօյլէ պիր այաղա գալգտըլար քի վահշիլէր պիլէ քէնտի նէվճիվան րէֆիգլէրինի տէրհալ կէրի չէքտիլէր։ Շէհր էմինի Անթէմիուս ճէվապ վէրմէք իչիւն քէնտի հայրէթինի զապթ էթմէզտէն էվվէլ, կէնճ փրէնսէս Փուլքէրիա մուրախխասլարա տէօնտիւ, վէ օլ հէյէճանա սէպէպ օլան հօնու կէօսթէրէրէք՝ ‘‘Պու ղավղաճը չօճուգ քի՞մ տիր, վէ պուրատա իմփէրաթօրըն սէրայընտա նէ՞ եափըյօր,’’ տէտի։ Չօճուգ հէման ճէվապ վէրէրէք ‘‘Պէն Ռուազ գրալըն ագրապասը վէ Ռօմայա էօլիւմ տէրէճէսինտէ խասըմ օլան Աթիլա իմ,’’ տէտի։ Ցիւթուրսըզ գըզճըղազ պէրրագ վէ սաքին պիր սէսլէ՝ ‘‘Էյ քէրիմ Անթէմիուս, չիմալի օրմանլարտան կէլէն եապանի կէնճ փրէնսէ՝ պէօյլէ իմփէրաթօրըն քէնտի տօսթլարը իչիւն ալթունը, ամմա քէնտի տիւշմէնլէրի իչիւն եալընըզ տէմիրի վար իտիյինի տէմէք 'ազըմըրըգ օլմայաճագ մը իտի։ Րէճա էտէրիմ, էմր էտինիզ, աթ մէյտանընըն էօրթիւլէրի աչըլսըն, վէ միւսաա Ֆիրլէրիմիզ պիզիմ սիլահլարըմըզըն գուվվէթ վէ 'ազամէթինի կէօրսիւնլէր.’’ տէտի։ Փրէնսէսին պու գահրէմանանէ տարպէսի իւզէրինէ չէհր էմինի պիր խօշ թէ'աճճիւպ նազարըյլէ էմր 'ալամէթի օլարագ էլլէրինի պիրի պիրինէ վուրտու, եալտըզլը տիրէքլէրի սէթրէտէն վէ աղըր իշլէմէլէր իլէ միւզէյյէն օլան փէրտէ եավաշ եավաշ պիր թարաֆա չէքիլտի, վէ հօնլար քէմալ ը հայրէթլէ իսթանպօլըն պէօյլէ աթ մէյտանը իւզէրինէ պագա գալտըլար։

Օլ մէյտան՝ էթրաֆընա սէտտ չէքիլմիշ պէօյլէ պիր մէյտան օլուպ՝ պիր օրտասը իչինէ ալաճագ գատար կէնիշ իտի, վէ անըն էթրաֆընտա սըրա սըրա մէրմէր գանափէլէր տիզիլմիշ վէ անլէրին արգասընտա մէրմէրտէն, փիրինճտէն, կիւմիւշտէն վէ ալթունտան մա'մուլ սանէմլէր պիրի պիրի արտը սըրա իւքսէլմիշ իտիլէր։ Պու միւքէլլէֆ մէնզարէ ըշըգլար վէ անլէրտէն 'աքս էտէն նուրլար իչինտէ ղարգ օլմուշ իտի, վէ իմփէրաթօրա մախսուս օլան պալգօնըն ալթընտան պօրուլար չալընտըգտա՝ մէյտան իմփէրաթօրըն ա'լա էլպիսէլէր, եիւքսէք միղֆէրլէր վէ փարլագ զըրհլար կիյմիշ օլան թապուրլարըյլէ տօլտու։ Արտ այագլարը իւզէրինէ տուրան աթլար, մէֆրէթ ֆիլլէր, պէօյլէ հարպ մաքինալարը վէ անլէրին ճիւմլէսինտէն իւսթիւն օլարագ՝ ալթունլար վէ միւճէվհէրաթլէ իշլէնմիշ էրղէվանի պայրագ, կոստանդիանոսըն մուգատտէս պայրագը, պուլունուր իտի։

Օլ եապանիլէրին էօնիւնտէ իքի իսթիզամէթտէ 'ասքէրի րէսմի կէչիտ իճրա օլունտու, վէ անլէր օլ հայրէթպախշ մէնզարէյի սէյր էթմէյէ չօգ մէրագ կէօսթէրիրլէր իտի։ Ցիւմտար թապուր տախի մէյտանտան կէչտիքտէ, Անթէմիուս մուրախխասլարա տէօնէրէք՝ ‘‘Պունլար իմփէրաթօրլըղըն տէնիզ գումու գատար չօգ օլան թապուրլարը արասընտա անճագ պիր ավուճ թօզ տըրլար,’’ տէտի։ Վէ փրէնսէս Փուլքէրիա տախի՝ ‘‘Պու թապուրլար, էյ չիմալ րիճալը իմփէրաթօրըն տօսթլարընա եարտըմ, ամմա անըն տիւշմէնլէրինի խարապ էթմէք իչիւն տիրլէր։ Էյ քէրիմ Անթէմիուս, Ռուազ գրալըն ատէմլէրինէ տէյին քի, քէնտի էֆէն-

տիլէրինին իմփէրաթօրա տօսթ օլմասը տիւշ-մէն օլմագտան տահա 'ազըլը պիր շէյ օ՞լ-մայաճագ մը իտի։ Անա սու՞ալ էտինիզ քի՝ քէնտիսի իմփէրաթօրլըղըն պէօյլէ գօման-տանլարընտան պիրիսի օլարագ վէ քէնտի խըտմէթլէրինէ մուգապիլ մա՛աշ մագամըն-տա չօգ ալթուն ալարագ՝ քէնտի գուվվէթ վէ շէճա՛աթընտա պադը գա՞լմայաճագ մը տըր," տէտի։

Վանտալլէրին գըրալլէրինի էօյլէ պէօյլէ զէքեավէթլէ օգույան պու օն պէշ եաշընտա-քի գըզճըղազ իւզէրինէ չէնր ըմինի թէքրար քէմալ ը հայրէթլէ պագտը։ Անթէմիուս մուրախխասլարը խաթիրլաճ էտիպ Րուազ գրալը սէնէվի մա՛աշ մագամընտա 200 նիւյիւ ալթուն գարար վէրտիյինտէ՝ էյլաու 300 իս-թէտի, լաքին թէքրար փուլքէրիա միւտախէ-լէ էտէրէք՝ "իմփէրաթօր քէնտի տօսթլարը իչիւն փազարլըգ էթմէզ վէ վէրիլէճէք մէպ-լաղ 350 նիւյիւ (17.000 ինկ. լիրասը) օլմալը տըր," տէտի։

Պու նօգթատա չօճուգ իմփէրաթօր Թէօ-տօսիօս պէօյլէ պիր եանլըշ էթտի. "Քէնտի մըզրաղընը եէրէ աթան Հօնլը կէնճ էմիրյէթ րէհնի օլարագ ալը գօնուլսըն," տէտի։ Լա-քին Հօնլը Աթիլա ղազապլէ՝ "Պէն հիչ պիր քիմսէյէ րէհն օլմամ. օլ օյունճագ թախթըն-տան աշաղը էն, վէ էն էյի չօճուգ քի'մ օ-տըղընը աթ մէյտանընտա սանա կէօսթէրէ-ճէյիմ, վէ պիզտէն քի'մ վէրիլէն վա'տա հագգ իւզրէ րէհն օլաճաղընը պիլէճէքսին," տէտի։ Աթիլա տահա զիյատէ ղազապա կէլտի վէ "Րուազըն եէրինէ օլ հիչ նէվ'ին-տէն օլան վէրկիյի եա մէ"մուրիյէթի քէնտի-սի գապուլ էտէճէք, վէ անճագ Րոմա ալ-թունը վէ էսիրլէրի իլէ խօշնուտ օլաճագ տըր," տէտի. Պու միւճատէլէ օլ վագթա գա-տար հասըլ օլան մուվաֆագաթը պօզմագ իւզրէ իքէն, փուլքէրիա թէքրար քէնտի սա-քին սէսիյլէ սէօյլէյէրէք՝ "Խայր քէրիմ Ա-թիլա, խայր. էյ պէնիմ պիրատէրիմ վէ է-ֆէնտիմ. տօսթլար արասընտա րէհն սէօզիւ օլմազ. սէն ազատ թարզտա կէլտին էօյլէ տէ 'ավտէթ էտէճէքսին, վէ Թէօտօսիօս իմփէ-րաթօրըն վէ Րուազ գրալըն արասընտա պու րէհն օլսուն" տէյէրէք Աթիլանըն պօյնընա ալթունտան գալըն պիր զէնճիր թագտը.

Պէօյլէճէ պիր գըզըն զէքեավէթի վէ միւլայիմ սէօզլէրի վասըթասըյլէ եապանը-լէրին հիւճումլարըն մախուֆ նէթիճէլէրինին էօնիւ ալընտը. Րուազ էտիլէն թէրթիպի գա-պուլ էթտի վէ իմփէրաթօրլըղըն գօմանտան-լըգ 'ունվանընը հա"իզ օլտու։ Եիրմի սէնէ կէչէր կէչմէզ միղֆէրտար Աթիլա Րոմայա գարշը էթտիյի թէհտիտլէրին իճրասընտա պուլունտու։

Փուլքէրիանըն հիքեայէսինին գալան գը-սըմ Ապրիլ նուսխասընտա գօնըլաճագ տըր։

ՏՕՂՈՒՇԸՆԸՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ ՊԱՇԸՆԸ

ԱՂՈՒՇԸ ՄԱՏԷՐ

Ահ, նէ՛ սըճագսըն, ահ, նէ՛ շէֆգաթլը,
Նէ՛ գատար րահաթ, նէ՛ գատար թաթլը,
Նէվազիշլէրին նազլը, րըգգաթլը
Ունուտուլմազ, է՛յ աղուշը մատէր։

Սինն ի սէպավէթ սահարընտա սէն
Քիւչիւք ճանլարը էսիրկէմէզսէն՝
Տէրտլէր պօրասը շիտտէթլէ էսէն
Եըգար պիզի, է՛յ աղուշը մատէր։

Սէնտէ պէօյիւրիւզ պիզ կիւնտէն կիւնէ․
Սէն իհթիմամա սըն եէք նումունէ,
Անանընքի տիր էն միւշֆիգ սինէ․
Ջօգ արանըրսըն, աղուշը մատէր․
Պիր զէմին պէնի տէ մէս՛ուտ էթտին,
Պէն տէ կէօնէնտիմ խօշ մուհապպէթին․
Պանա տա մա՛լիւմ տիր քէրամէթին,
Արարըմ սէնի, աղուշը մատէր․
Կէչտի՛ օ կիւնլէր միւլ ի պիր խայալ,
Աչըլտը մէյտան ը՛էօմր ի մուհալ,
Նիտա էտէրիմ գալըրգ ճա պու հալ՝
Ա՜հ, նէ՞րէտէ սին, աղուշը մատէր․․․։

ԳՐ․ Հ․ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

ՎԱՐԱԳԱՅ ՍԲ․ ԽԱՉ ՊԻՐԻՆՃԻ ՎԱՆՔԸՆԸՆ ՎԻՐԱՆԷՍԻ

ՎԱՐԱԳ

Վարագ տաղը էմսալսըզ պիր տաղ օլուպ՝ խուսուսի պիր խասսիյէթէ մալիք տիր։ Վասպուրականըն ա՛լա վէ Թէմքինլի տաղլարը արասընտա անըն կիպի պաշգա պիր տաղ կէօրմիւշ օլտըղըմը խաթըրլայամամ։ Պու տաղ Վան տէնիզինին չիմալի վէ ճէնուպի ճիհէթլէրինտէ իմթիտատ էտէն իքի սիլսիլէ ի ճիպալա գա՛իմ իւլ զավիյէ պիր իմթիտատէթտէ տուրմագտա օլուպ՝ ըէնք վէ Թէրքիպաթը ճիհէթիյլէ օլ պիր տաղլարըն ճումլէսինտէն ֆարգլը տըր։ Անըն Վան տէնիզինին սաթհընտան 5,000 այագ իրթիֆաէ օլան գօյու ըէնքլի վէ գուլլէ միսիլլի տիք գայալարը տաղա ա՛լա վէ հէյպէթլի պիր հէյ՚էթ վէրիրլէր․ վէ օլ կէօրիւնիւշ պաթմագ իւզրէ օլան կիւնէշին անըն փիւրիւզլիւ ալընը կիւլ ըէնկինտէ պիր նուր իչինտէ զարգ էթտիյի վագըթտա անճագ միւլայիմէթ քէսպ էտէր։ Թաավիրտէ կէօրիւլտիւյիւ իւզրէ Տէնիզին վէ Վարագըն արասընտա Վան շէհրի տուրմագտա տըր քի՝ էվվէլա անըն հիսարը գըսմը վէ քէնտի Թապի՛ի իսթիհքեամը եա՛նի 300 այագ իրթիֆաէ քըյյէնտէ պիր եար կէյիր, վէ սօնրա տախի «Այգեստան» կէօրիւնիւր քի Վարագ տաղընըն էթէյինէ գատար միւլքէրճէ ուզագա իմթիտատ էտէր։

Օլ պիր Թաավիրտէ կէօրիւլտիւյիւ իւզրէ, էփէյի եօգ արրտա․ Վարագըն զարպի եան. լարը իւզէ, ինտէ պու կիպի ու ագըտան պիր փունարը եագըն․ սայըի քեամիլէն

ՎԱՆ ՏԷՆԻԶԻ ՎԷ ՎԱՐԱԳ ՏԱՂԸ

տարմատաղըն օլմուշ պիր խարապէնին էսէրլէրի կէօրիւնիւր։ Շիմտի սայքի եէրէ միւսավի օլան պու տիվարլար հատտը զաթընտա ճալիպ ի տիգգաթ պիր շէյ կէօսթէրմէզլէր իսէ տէ, անլէրին Էրմէնի Թարիխինին էն գըյմէթլի եէրլէրինտէն պիրիսինի ըէսմ էյլէտիքլէրինի տէրխաթըր էտէճէք օլուրսագ՝ օլ վագըթ պիզիմ մէրագըմըզ տահա զիյատէ ույանաճագ տըր։ Վարագայ Սբ․ Խաչ պիրինճի վանքը պուրատա Թէ՛սիս օլունտու։

Պու նօգթատան Տէնիզին վասի՛ մէնզարէսի տաղլարըն Թէշքիլ էթտիյի չէրչիվէ օրթասընտա կէօք եագութ կիպի փարլար, վէ ատէմի Ալահա Թէրֆի՛ գըլան պիր մէնզարէ տիր

վէ տու՛ա, ասուտէ միթալա՛ա վէ տէրին միլլահազաթիլէ Ընա եագլաշմաղա չալըշմըշ օ-լանլարը ճիւմլէսի իչիւն հագիգաթ ը հալտէ միւնասիպ պիր մահալ տըր։

ՉԻՉԷՔԼԷՐ

(Մ-ուլուբէ Ո-ուրբաբ Մ-ուլե)

Նէպաթաթ պու վէճճիլէ պէօյիւր, լաքին լազըմ օլան պիւթիւն ղըտայը սալթ քէօքլէր թէտարիք էթմէզլէր, իլլա եափրագլար տախի, պիւթիւն սաթ հլարբյլէ, հավատան վէ նուբ-տան ղըտա ալբրլար։ Եափրագլար թէնէֆֆիւս էթտիքլէրի գատար գօլայ սուրէթտէ քէնտի ղըտալարընը տա ալբրլար։ Քէօքլէր թօփրագ-տան վէ եափրագլար հավատան պէսլէնիրլէր, զիրա նէպաթ թօփրաղըն վէ հավանըն հավի օլտրղը'ուն-ուրլարը ֆարգլը թարզտա թէրքիպ վէ նիհայէթ անը քէնտիսինին եաշայան ճէվ-հէրինէ թահվիլ էյլէյէրէք անլէրլէ պէսլէնիր։ Նէպաթաթ պէօյլէ եաշար վէ հայվանաթա թա՛ամ օլուրլար։

Մա՛տէնի մատտէյի եաշայան ճէվհէրէ թահվիլ էթմէք մէս"էլէսի օլ գատար մու-հիմմ տիր քի, պու գուվվէթ օլմագսըզըն եէր իւզէրինտէ հայաթ օլմայաճագ իտի։ Նէպաթ քիմեէվի պիր նէվ' ֆապրիգա օ-լուզ՝ օրատա աիւնեանը թա՛ամը թէտարիք օլունուր։ Նէպաթը գալտրը, վէ անճագ մա՛տէնի մատտէլէր վէ հայվանլար գալսընլար, վէ իչթէ հայվանի հայաթ մէվճուտ օլմագտան չարչապըգ տուր օլաճագ տրը։ Նէպաթ մա՛-տէնի մատտէլէրտէն ուզագլաշարագ անը իլէ իլհագլըգտա պուլունամայաճագ, գայա-յա հայաթ վէրէմէյէճէք վէ մա՛տէնին սօ ղուգ մատտէսինի եաշայան պիր ա՛զայա թահվիլ էտէմէյէճէք, վէ պու վէճճիլէ հայ-վանի հայաթ խիթամ պուլաճագ իտի։ Լա-քին նէպաթ թէքրար քէնտի մէվգը'ընը թութսուն, վէ օ հէր նէ գատար հագիր իսէ տէ, գուվվէթէ մալիք տիր, վէ հայաթըն հուտուտը իւզէրինտէ տուրուր։ Պիր թարաֆտա հայաթ-սըզ մա՛տէնի մատտէ, օլ պիր թարաֆտա աճ հայվան վար։ Նէպաթ քէնտի հագիր հայա-թը իլէ մա՛տէնիյէ տօղրու էնէր վէ հայաթ-պախշ պիր տօգունմա իլէ անա թէմաս էտէր, վէ պաշգա հէր հանկը պիր թարզլա հայաթ-սըզ գալմաղա մահքիւմ օլան մա՛տէնի մատ-տէ՝ նէպաթըն տօգունմասընը գապուլ էտէր, վէ անրն հայաթընա իլհագ վէ անրն պիր գրսմը օլուր։ Պէօյլէճէ նէպաթ հայաթպախշ պօլ մատտէլէրի հավի օլարագ՝ քէնտինտէն եիւքսէք օլան հայաթա ղըտա թէտարիք էյ-լէր, չէօյլէ քի, ինսան տախի իչինտէ օլա-րագ, հէր պիր հայվան մէվճուտիյէթի իչիւն նէպաթի հայաթա մէրպութ տըր։ Ճիւմլէ

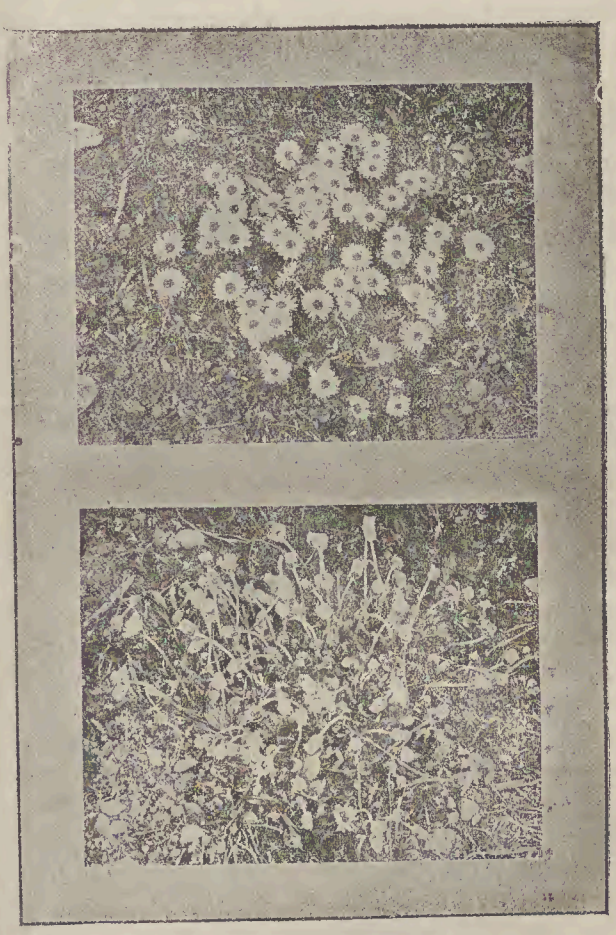

ԱԶԸԼՄԸՇ
ՓԱԹ ՉԻՉԷՔԼԷՐԻ

ՊԻՒՐԻՒՇՄԻՒՇ
ՓԱԹ ՉԻՉԷՔԼԷՐԻ

հայվանաթ նէպաթաթ իլէ եաշար, վէ ան-լէր պիրիպիրլէրիյլէ տէ եաշայապիրլէրսէ տէ, Նիհայէթ հայվանի հայաթըն ճիւմլէ մատտէլէրինին մէնպա՛ը նէպաթ տըր։ Նէ-պաթըն խըտմէթի հայաթ եարաթմագ, վէ հայվանըն խըտմէթի հայաթը խարապ էթ-մէք տիր։

Պաշգա պիր թարզ իլէ տախի հայվանի

հայաթը միւքին գըլան՝ նէպաթի հայաթ տրը։ Նէպաթաթ քէնտիլէրէ թա՛ամ մագամընտա համիզ ի ֆահմի սարֆ էտէրլէր։ Ան. Լէր քէնտիլէրին պու թա՛ամընը պէօյիւք մըզ տարտա քիւրէ ի հավատան ալըրլար վէ պու վէճհլէ քիւրէ ի հավայը մուզիրր պիր 'ունսուրատան փաքլէրլէր, զիրա համիզի ֆահ. մինին ազ պիր մըզ տարը պիլէ հավայը հայ. վանի թէնէֆֆիւս իչիւն զայր ի մինասիպ գըլար։ Իմտի նէպաթաթ եաշար վէ թէնէֆ. ֆիւս իչիւն լիւզումսըզ օլան ալ զազը մուֆիտ իսթի՛մալա մինասիպ գըլարլար, եօղսա օլ զազ էփէյի մըզ տարտա արթըպ 'ալի հայաթ իչիւն մուզիրր օլապիլիր իտի։ Լաքին հէփսի պու տէյիլ տիր։ Համիզի ֆահմի թա՛ամ մագամընտա իսթի՛մալ օլունտըգտա՝ նէպա. թըն գրսմլարը մատտէթ իւլ ֆահմը ալըրլար, վէ համիզի ֆահմի զազընը պիր գրսմընը թէչքիլ էտէն մի վէլլիտ իւլ հումուզէյի հա. վայա ազատ պրագըրլար։ Պէօյլէճէ մի վէլ. լիտ իւլ հումուզէ, հայվանաթըն հայաթլարը իչիւն չօղ մուֆիտ օլուպ, անլէրէ խրտմէթ էտէր, վէ չօղ մուզիրր օլան համիզ ի ֆահ. մի տէֆ՝ էտիլիր։

Նէպաթաթը զրտա վէ հավա ալմասը օլ գա. տար գօլայճա պիրիպիրի իլէ գարըշարրլըր քի՝ անլէրին քեամիլէն ֆարգը իքի 'ամէլիյաթ օլ. տըզընը իսպաթ էթմէք մինասիպ տիր։ Նէպա. թաթ հայվանաթ կիպի՝ համիզ ի ֆահմիյի իչէր լէրինէ ալըրլար վէ մի վէլլիտ իւլ հումուզէյի տրշարր վէրիրլէր, վէ պէօյլէճէ անլէրին թէ. նէֆֆիւս էթմէսիյլէ հավա պոզուլուր։ Անլէր համիզ ի ֆահմիյի եէրլէր վէ մի վէլլիտ իւլ հումուզէյի, քէնտիլէրէ լուզումսըզ մատտէ մագամընտա, տրշարը պրագըրլար, վէ պէօյլէճէ ղըտա ալմալարըյլէ հավայը թէմիզլէրլէր։ Ղը. տա ալմալարըյլէ հայվանի 'ալէմ՝ թէնէֆֆիւս էթմէլէրիյլէ օլտրզընտան գիյատէ մուֆիտ տիրլէր, չէօյլէ քի նէպաթաթ հավայը գուվ վէթի թարզտա թէմիզլէյէնլէր տիր, վէ անը հայվանաթըն թէնէֆֆիւսինէ մինասիպ հալ. տէ սագլարլար։ Մ՝ապ՝ոը Վ՝ը

ՁՕՃՈՒԳԼԱՐ ՄԻՆՊԷՐԻ

Ի՛ԹԻՐԱՖ ԷԹՄԷՔ

(Վէր. Ի. Հ. Պայնկրը)

Զօգ տէֆ՝ա պիր չօճուզընը պաշգա պիր չօճուղա էօվքէ իլէ՝ «Գըզաղըմտան գալգ. օ պէնիմ տիր,» տէյիւ չաղըրարզընը իչիթմիշ. սինիզ։ Պա՛զէն պիր գըզ պիր քիթապ եախօտ գուրշուն գալէմի իչիւն սէրթ պիր թարզտա պիրիսինէ՝ «Օնու պրագ, օ պէնիմ տիր,» տէր։ Եինէ չօգ տէֆ՝ա պիրիսի պիր էվ եա պիր քիլիսէ հագգընտա սէօյլէյէրէք մէսրուր վէ միթէքէպ պիր պիր սուրէթտէ «Պէնիմ տիր,» տէր։ Պիզիմ օլան պիր շէյ հագգընտա սէօյ. լէմէք թապի՛ի վէ չօգ տէֆ՝ա տախի խօշ տըր։ Լաքին վազիֆէ իկթիզասընտան սէօյ. լէմէյէ մէճպուր օլսագ տա, պէօյլէ սէօյլէմէ. լէրին չօգ խօշ օլմատըզը վագըթլար տախի վար տրը։

Աբրահամ Լինգընը 'էօմրիւնտէ վագը' օլան պիր վագը՝ա պունու էյի իզահ էտէր։ Աբրահամ Լինգը 14 եաշընտա իքէն Ֆրո ֆըրտը մէքթէպինէ ավամ էտէր իտի։ Մէքթէպ սալօնընը տիվարը իւզէրինտէ եա. պան քէչիսինին պույնուզը պիր պաշը ասըր իտի։ Պիր կիւն պիր մու՝ալիմ պույնուզլարտան պիրիսինին գըրըլմըշ օլտրզընը կէօրէրէք՝ «Օնու քի՞մ գըրտը» տէյիւ սիւ՞ալ էյլէտի։ Նէվճի. վան Լինգը տէրհալ «Պէն գըրտըմ. մէրա. վըմ գըրմագ տէյիլ իտի. անտէն ասըլտըմ. գըրըլտը,» տէյիւ ճէվապ վէրտի։ Լինգը քէնտի պիր գապահաթը եախօտ եանլըշը ի. չիւն տէ «Պէն էթտիմ» տէմէյէ հազրը իտի։

Զօգ տէֆ՝ա մէքթէպտէ պիր մու՝ալիմ՝ քէնտիսի օլ պիր թարաֆա պագտրզը եախօտ օտատան տրշարը չըգտըզը վագըթ՝ «Ֆըսըլտա. յան եա կիւրիւլթիւ չրգարան քի՞մ իտի՞» տէ. յիւ սիւ՞ալ էտէր։ Էկէր գապահաթը Լին. գը՝ն կիպի պիր օղլան եա գրգ օլա՝ տէրհալ «Պէն էթտիմ» ճէվապը վէրիլէճէք տիր։ Վա. լիտէ քիլիմին իսթիւնէ չամուր տիւշիւրէն, եախօտ մէյվէյի եէյլէն վէ եա գապը գըրան քի՛մ իտիյինի պիլմէք իսթէտիյինտէ՝ Լինգը կիպի օլան օղլան եախօտ գրգ տէրհալ ի՛թի. բաֆ էտէր։ Ոէնին իչէտիյին հէր հանկը պիր գապահաթ իչիւն «Պու գապահաթ քիմ՞ն տիր,» տէյիւ սորուլտրզընտա, տէրհալ «Պէ. նիմ տիր,» տէյիւ ճէվապ վէր։ Վէրտիյին ճիւմլէ զարարլարը, էթտիյին ճիւմլէ եանլըշ. լարը վէ գապահաթլարը սէօյլէմէյէ ութան. մա։ Պէօյլէ էթմէք կիւճ իսէ տէ, Լինգընը էօրնէյինէ իմթիսալ էթմիշ օլաճագսը։

ՖԷՆՆԻՅԱԹ

ՖԱՐԷԼԷՐԻՆ ՆԱՊԶԸ

Պիր ֆարէնին նապզը չապուգ մը եօգսա եավաշ մը աթըղընը 'աճէպա գա՞չ քիշի պիլիր։ 'Աճէպա գա՞չ քիմսէ պիլիր քի ֆարէնին նապզը ինսանըն նապզընըն 10 միսլի սիւր'աթլընտա աթար։ Պու կիպի սէրի' աթըշլարը գայտ էթմէնին միւշքիլաթընա մէյտանի, անըն թամամ 'ատէտի տահա անճագ եագընլարտա թա՛հգիգ օլունմըշ իսէ տէ, 'ալէլ 'ումում շու գատարը մա'լիւմ օլմուշ տըր քի պիր հայվան նէ գատար ուֆագ օլուր իսէ գալպի տախի օ նիսպէթտէ չապուգ աթար վէ պինա՛էն 'ալէյհ նապզը տախի օ նիսպէթտէ եիւքսէք օլուր։ [illegible] ղազէթասընտա պիր մուհարրիր չէօյլէ իտարէ'ի լիսան էտիյօր. «Էշճիւմլէ կէօրիւլմիւշ տիւր քի ֆիլին նապզը տագիգատա 30, աթընքի 40, մէրքէպ վէ գաթըրլընքի 50, ինսանընքի 70, քէօփէյինքի 90, վէ թավշանընքի 150տէն 200 տէֆ'այա գատար աթար։ 'Ատէտլէրի 150 - 200ի կէչտիյինտէ գալպին աթմալարընը սայմագլըղըն միւշքիլաթը վէ 'ալէլ 'ումում էլէքվմ, միւսթա'մէլ օլան ալէթլէր իլէ զայիֆ ուֆագ հայվանլարըն նապզլարընըն աթըշլարընը գայտ էթմէքլիյին սայքի չարէսիզ կիւճլիւյիւ 'իլմ ի վէզա՞իֆ իւլ ա'զա էրպապընըն օ կիպի հայվանաթ իւզէրինտէ թէճրիպէլէր իճրա էթմէլէրինէ մանի' օլմուշ տըր։ Վէ լաքին պու պապտէքի ճիհազ ու ալաթճագուսուր Մր. Պուզընըն թարաֆընտան ախիրէն իքմալ էտիլմիշ տիր։ Միւմաիլէյհ միւ՛էլլիֆ էսպապընազարիյէլէ պինա՛էն ֆարէտէ նապզ աթըշլարընըն 'ատէտի տագիգատա 500տէն աշաղը օլմայաճաղընը զաննու թախմին էթմէյէ սէվգ օլունմըշ տըր։ Օ քէնտի իխթիտալաթընըն տօղրուլըղընը թա՛հգիգ էթմէք իչիւն պու հայվանըն էլէքթրօկրամընը ալմըշ, եա՛նի գալպինին աչըլըպ պիւզիւլմէսինէ մէգքիւր ալէթտէ հասըլ օլան թէզայիւրաթը էլէքթրիգիյէյի գայտ էյլէմիշ տիր։ Միւմաիլէյհին չըգարտըղը նէթիճէլէր շունլար տըր. 29տան 35 կըրամ սըգլէթինտէ օլան իւչ ֆարէտէ գալպին աթըշլարը տագիգատա 520տէն 675է գատար իտի։ Նիսպէթէն եավրու, եա՛նի տահա 8 հաֆթալըգ օլուպ տա պիրիսի 17, տիկէրի իսէ 21 կրամ ալըրլըղընտա կէլէն իքի ֆարէնին նապզ աթըշլարը 720տէն 880է գատար իտի։ Պէյազ պիր ֆարէնին նապզընըն աթըշլարընըն 'ատէտի 680 իտի։ Իշպու մուխթէլիֆ աթըշլարըն միւթէվասըթը տագիգատա 670 տիր։

«Ֆարէնին նէֆէս ալըպ վէրմէսի տախի 'այնի տէրէճէտէ սէրի' տիր։ Պուզընըն' ֆարէնին տագիգատա 140տան 160 տէֆ'այա գատար նէֆէս ալըպ վէրտիյինի կէօրմիւշ տիր։ Պու վէճհլէ եիւրէք աթըշլարըյլէ նէֆէս ալըպ վէրմէնին 'ատէտի արասընտաքի նիսպէթ ինսանտա վէ էքսէր մէմէլիլէրտէ օլտըղը կիպի, 1է 4 նիսպէթինտէ տիր։ Պու վէճհլէ ֆարէնին գալպի թավշանընքինտէն 4 տէֆ'ա վէ ատէմինքինտէն 10 տէֆ'ա տահա չապուգ աթար։

(Լիթէրէրի Տայճէսթ)

—։—

ԹԷԼԷՎԻԺԸՆ

Ուզագտան կէօրմէյէ եա՛նի ուզագ էշեանըն պասարի րէսիմլէրինին անիտէ թէմսիլ ու ինտասընա մախսուս իճատ ու իխթիրա' սայքի ումուրը թիւճճարիյէտէ գուլլանըլաճագ տէրէճէտէ իքմալ էտիլտիյինի Մր. Ֆէրնանտ Օնօրէ իտտի'ա էթմէքտէ տիր։ Մուհարրիրին իտտի'ասընճա, էկէր պու իխթիրա'ըն մէվգը'ի թաթպիգէ գօնուլմասընա պիր մանի'է վար իսէ, օ տա մալիյէճէ պիր մանի'է տիր։ Էլպէթթէ պու մուհիմ պիր մանի'է տիր. փարասը օլան ատէմլէր միլիօնլարընը մահզա քիմեախանէլէրտէ թէճրիպէլէր իճրա օլունմասը իչիւն սարֆ էթմէզլէր. անլէր սարֆ էթտիքլէրի փարանըն պիր գարշըլըղընը կէօրմէքլիյի տախի մէ՛մուլ էտէրլէր։

Վէ լաքին ֆէննէն սէօյլէյէրէք թէլէվիժըն եա՛նի ուզագտաքի նէսնէլէրին րէսմինի էլէքթրիգլէ նագլ էթմէք, Մր. Օնօրէյէ ինանաճագ իսէք, հէման մէվգը'ի թաթպիգէ գօնաճագ հալա կէլմիշ տիր։ Միւմաիլէյհ քէնտիսինին պու իտտի'ասընը Մր. Րէննիու վէ Մր. Ֆուրնիէնին իճատքէրտէսի օլան ուսուլըն իմքեանլարը իւզէրինէ թէ՛սիս էտիյօր։ Պու ուսուլ իսէ Գօրնըն ֆօթօկրաֆլարը էլէքթրիգ վասըթասըյլէ 'այնէն նագլ ու թէրսիմէ մախսուս օլուպ տա Լօնտրա իլէ Փարիս արասընտա հէր կիւն թաթպիգ էտիլմէքտէ օլան ուսուլընըն պիր գաթ տահա թէվսի' ու իքմալընտան պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր։ Շուրասը խաթըրտա թութուլմալը տըր քի պու ուսուլ տախի պիր նէվ' թէլէվիժըն (ուզագտան կէօրմէքլիք) օլուպ անճագ կէօրիւլէն շէյ պիր ֆօթօկրաֆ տըր։ Պու ուսուլ իլէ պիր ֆօթօկրաֆըն քեամիլէն նագլ էտիլմէսի պիր գաչ տագիգալըգ պիր վագթ ալըր իսէ տէ, ֆօթօկրաֆ րէսմի սապիթ օլտըղը եախօտ տէյիշիլմէտիյի սէպէպտէն պու փէք օ գատար ֆարգ էթմէզ։ Թապի'ի էշեա իսէ 'ալէտտէվամ հալ ը հարաքէթտէ պուլունտըգլարընտան անլէրին րէսմլէրի ան ը վահիտտէ նագլ էտիլմէք իճապ էտէր վէ իշթէ ասըլ մէս՛էլէ տախի էշեա ի թապի'իյէ րէսմլէրինին պէօյլէ անի սուրէթտէ նագլ էտիլէպիլմէսի տիր։ Խաթըրտա թութուլմալը տըր քի Գօրնըն ֆօթօկրաֆ ալէթի սէլէնիում 'ունսուրընըն քէնտինին իչինտէն կէչէն պիր էլէքթրիգ ճէրէեանը գուվվէթինի վասըթա ի թէնվիրի օլան փարլագլըգ նիսպէթինտէ թէպտիլ վէ թա'տիլ էթմէք իգթիտարը իւզէրինէ միւ՛էսսէս տիր։ Գօրն ֆօթօկրաֆ ալէթինտէ պիր

մերքէզտէքի մէնֆի պիր չօգ ուֆագ գըսմլարըն միւթէթապի՝ նագլ էտիմէսի վասըթասըյլէ, տիկէր պիր մերքէզտէ միւսպէթ պիր ըէսմ հուսուլէ կէթիրիյօր։ (Լէր. Տլեմ.)

—.—

Մէ-ԸԷՆԷՎԼԷ՝

Ըլնքլի ճամլար ալթընտա օլտըզը կիպի ֆարգլը ըէնքտէ օլան թօփրագլարըն տախի քէնտի իչլէրինտէ նէչվ ու նէմա պուլան նէպաթաթ իւզէրինէ պիր թէ՝սիր իչլէթտիյինի թահգիգ էթմէք իչիւն Ֆրանսատա պիր պաղտա պիր թագըմ թլճրիպլէր իճրա էտիլտի։

Թլճրիպլէյի էտէն քիմսէ պիր պաղըն եիւզիւնիւ փէք ինճէ պիր չիմէնթօ խավըյլէ էօրթտիւ, վէ պու խավ իչինտէն բիւթուպէթ փէք սուհուլէթլէ իչլերի իչլէյպիլիր իտի։ Հէր պիր քիթիւյիւն էթրաֆընտա քիչիւք պիր եէրի աչըգ պրագտը, վէ սոնրա ինճէ չիմէնթօ խավընըն պիր գըսմընը պէյազ, պիր գըսմընը սիյահ, պիր գըսմընը տա գըրմըզը պոյատը։ Պիր վագթ սոնրա պէյլի օլտու քի եէրին գըրմըզը վէ սիյահ պոյանմըշ օլան գըսմլարընտա պէօյիւյէն քիւթիւքլէր պէյազ պոյանմըշ գըսմլարընտա պէօյիւյէն քիւթիւքլէրտէն իքի գաթ զիյատէ չապըգ վէ գուվվէթլի օլարագ նէչվ ու նէմա պուլմուշ իտի։ Թօփրազըն գըրմըզը վէ գարա խավլարը եախօտ թապագալարը կիւնէչին չէօ՝լէլէրինտէն՝ պէյազ ըէնքտէ օլան թօփրազտան չօգ զիյատէ հէրարէթ էմէրլէր. իմտի գըրմըզը վէ գարա ըէնքտէ օլան թօփրազլարըն ի՝թիտալա գապիթիյէթի եիւքսէք օլտըզընտան նէպաթաթըն չապըգ նէչվ ու նէմա պուլմասընա զիյատէսիյլէ եարտըմ էտէր։ Ֆրանսանըն էն ա՝լա վէ մանսուլտար պաղլարընըն թօփրազլարընըն գըրմըզըմթրագ վէ գարաճա օլտըզը չայանը տիգդաթ պիր խուսուս տըր։

Խոշ էօ՝ոլը վէ հազ. Խոշ գոգուլար ատէմին հազմը իւզէրինէ չայանը տիգդաթ պիր տէրէճէտէ թէ՝սիր էտէրլէր, վէ Տօգ. Նայլըն թըպգի պիր զազէթա ի մէվգութէտէ իսպաթ էյլէտիյի իւզրէ, հազմ կիւճլիյիւնէ միւպթէլա օլան խասթալարըն թէտավիսինտէ մուֆիտ թարզտա իսթի՝մալ օլունապիլիրլէր։ Եագընտա պուլունան մութպախտան կէլէն խոշ գոգուլարըն իչթիհամըզը աչմալարը, մի՝տէմիզտէ հազմ մատտէլէրինի պոլ պոլ ագրթմալարընտան նէչ՝էթ էտէր։ Պիլ՝աքս նախոշ գոգուլար մուհագգագ սուրէթտէ՝աքսի նէթիճէ հասըլ էտէրէք՝ հազմ սէյեալընըն ագմասընը՝մէն՝ էտէրլէր, վէ թա՝ամըն հազմընը աղրրաշտրրրլար վէ կիւճլէշտիրիրլէր։ Շարգ միլէթլերի խոշ բա՝ին՝ալարըն հազմ իչինտէքի գրյմէթինի Ղարպ միլէթլերինտէն զիյատէ թագտիր էտէրլէր։ Շարգ միլէթլերի արասընտա թա՝ամտան սոնրա խոշ բա՝ին՝ալար թէնէֆֆիւս էթմէք՝ատէթ օլտըզը հիքեայէ օլունուր. էն ֆագիր օլանլար արասընտա պիլէ պու՝ատէթ պուլունուր, զիրա կէրէք ֆագիր կէրէք զէնկին օլանլար պէօյէ պիր՝ատէթին քէնտի սինիրլէրինի գուվվէթլէնտիրտիյինի վէ հազմ էթմէկլէրինէ եարտըմ էյլէտիյինի պիլիրլէր։ Վէ պիգիմ եէսիյիմիզ թա՝ամըն հազմ օլունմայան գըսմը ֆա՝իտէսիզ նագտի պիր իսրաֆ օլուպ՝ խոշ բա՝ին՝ալար հազմ իչինի թահրիք էթմէկլէ պիգիմ ճէսէտիմիզէ պէօյիւք մըգտարտա ղրտա թէտարիք էտէրլէր։ Հազմ զա՝իֆիյինէ եախօտ մի՝տէ գարըշրգլըզընա միւպթէլա օլան քիմսէլէր քէնտի խասթալարգլարընա տէվամագամընտա խոշ բա՝ին՝ալարը տախի մուֆիտ սուրէթտէ իսթի՝մալ էտէպիլիրլէր։ Մ. Մ.

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Նէ՞ եափալըմ (Յ. Գ. Գ.) 215
Ինկիլթերրա փարլամէնթասընըն բէսմի՝ քիւշատը (Հ Մ. Ալէ.) 216
Պութրոս փաշանըն գաթլը (,, ,, ,,) 217
Ագիերին Հարունիլիէր 218
Ազգային մէքթէպլէր վէ հիւքիւմէթ 218
Շեյթանըն մէքթէպի (Ճ. Մէրհէնը) 219
Պիր չանըն հիքեայէսի 219
'Ալէմի խալամտան 220
Նէլէր կէօրտիւմ (Տօֆ. Ա. Նոֆֆոլէ) 224
Պույրուգլը Եըլտըզլար (Փրոֆ. Ո-էլէմ Թ Օրֆոնը) 224
Սաղ կէչիտէն նա՞սըլ զուրթուլտուսմ (Տէվիտ Եէրս Թոֆալէ) 226
Տերունի սէտա (Ե-----ֆէ) 227
Վ. Հ. Աշճեան վէ Ատանա ինճ. քիլիսէսի (Սոֆոֆ Խ. Ճանգալէ) 229
Աչըգ մէքթուպ (Յ. Դ.) 230
Մէմլիքի էճնէպիյէտէքի բուհպանա պիր տա՝վէթ (Բ. Տանէլեան) 231
Անթաքիատա գուբ՝ա քէշիտէսի զիյնէթի (Մ-Հ-Է. Ս. Բեհէլեան) 232
Խրիսթիյանլըգ վէ Էրմէնիլեր (Կեոէոէոյ Կ-բ.) 233
Շու՞ունաթ ը սիյասիյէ 235
Ֆարէլերին նապզը 247
Թէլէվիժըն 247

Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹՊԱ՛ԱՍԸ
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ